

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
SUCEAVA

**Strategia de Dezvoltare Culturală și
Creativă a Municipiului Suceava
2015 – 2025**

Versiune septembrie 2015

Proiect realizat de:

GENESIS
Management Consulting

Coordonator proiect

Radu Bores

Consultanți internaționali

Susana Alonso Sampedro

Simon Newell

Expert IT

Constantin Sandu

Echipa de lucru

Alexandra Galan

Ana Maria Hlaciuc

Ana Maria Macovei

Bogdan Ioan Grudnicki

Doru Vasile Bores

Geanina Voroniuc (Herghelegiu)

Ioana Mădălina Zubaș

Laurenția Scurtu

Stela Vasilica Vornicu

GENESIS MANAGEMENT CONSULTING SRL - SEDIU: BULEVARDUL DE LIBERTATE NR. 10, ETAJUL 1, SECTOR 1, BUCUREȘTI, ROMANIA. TEL: 021 209 20 20, FAX: 021 209 20 21, E-MAIL: info@genesis.ro, www.genesis.ro

Mulțumiri:

Alexandru Nagy, Anca Greculeac (Colegiul Național Petru Rareș), Bobby Stroe, Bogdan Pavel (Rompeisaj SRL), Constantin Gorcea (Ordinul Arhitecților), Cezar Tomescu (Prof. Univ. Dr.), Daniela Dungeanu (Colegiul Național Petru Rareș), Emil Constantin Ursu (Muzeul Bucovinei), Gabriel Cărăbuș - Biblioteca Bucovinei „I.G.Sbiera”, Ioan G. Radu (Liceul cu Program Sportiv Suceava), Matei Vișniec, Roxana Pentiuc, Sanda Maria Ardeleanu (Deputat), Simona Maxim – Sibiu Jazz Foundation, Stela Alexandra Juduc, Ștefan Purici (Prof. Univ. Dr.) – Universitatea Ștefan Cel Mare Suceava, Vasile Baltag, Vlad Răchieru (Arh. Peisagist)

Si ceilalți care au contribuit la crearea acestui document.

Cuvânt Înainte

Stimați Cetățeni ai Sucevei,

Suceava este un oraș cu o istorie bogată și cu o moștenire culturală generoasă. Cu toate acestea, în lumea contemporană, cu problemele ei, se poate uita cu ușurință frumusețea locului în care ne-am născut.

Printr-o strategie de dezvoltare culturală a orașului Suceava, dorim să reamintim că această dimensiune trebuie să fie unificatoare, neumbrită de factori politici, de ambiții sau neînțelegeri. Ce ne propunem nu este o reparație rapidă a situației, sau o improvizație. În schimb, facem o invitație sucevenilor să privească viața culturală pe termen lung, să valorifice inteligența, creativitatea și deschiderea către tot ceea ce este frumos, să se exprime artistic și să consume artă.

Este în interesul tuturor ca Suceava să renască din punct de vedere cultural, ca cetățenii, instituțiile publice, societatea civilă și mediul de afaceri să asigure continuitatea și dezvoltarea culturii pentru noi și pentru generațiile viitoare. Ținta este clară: Suceava să devină un oraș care prețuiește cultura, în care lumea dorește să trăiască.

Lungu Ion,
Primar

Cuprins

1. Introducere	3
1.1 Misiune, valori și sustenabilitate	3
1.2 Evoluția culturii în secolul 21 în contextul unei viziuni strategice	5
1.3 Obiectivele Strategiei de Dezvoltare Culturală și Creativă a Municipiului Suceava.....	7
2. Reperele culturale existente ale Orașului Suceava	10
2.1 Moștenirea istorică și patrimoniul istoric și cultural existent.....	10
2.2 Viața culturală contemporană suceveană.....	16
3. Direcțiile de dezvoltare ale sectorului cultural și creativ	20
3.1 Principalele infrastructuri culturale, nevoile și potențialul de dezvoltare.....	20
3.2 Domeniile culturale ale orașului, priorități, inițiative și programe	32
3.2.1 Arte vizuale.....	32
3.2.2 Muzică	34
3.2.3 Arta spectacolului	36
3.2.4 Film	40
3.2.5 Cuvântul scris	41
3.2.6 Patrimoniul material	45
3.2.7 Patrimoniul imaterial	48
3.2.8 Arta experimentală	51
3.3 Implicarea cetățenilor în viața culturală a orașului.....	51
3.4 Rolul minorităților în viața culturală a Sucevei	53
3.5 Dimensiunea europeană și internațională a culturii Sucevene	57
3.6 Dezvoltarea legăturii dintre cultură și sectorul economic.....	60
3.7 Inovația educațională, catalizator pentru cultură.....	63
3.8 Suceava – oraș candidat pentru Capitală Europeană a Culturii 2021	67
4. Managementul strategiei culturale a orașului Suceava	71
4.1 Guvernanța sectorului cultural - monitorizarea implementării strategiei	71
4.2 Linii directoare pentru finanțarea culturii	74
4.2.1 Considerații preliminare privind finanțarea	74
4.2.2 Fonduri nerambursabile prin programul „Europa Creativă”	75
4.2.3 Programe Operaționale	82

4.2.4 Finanțări naționale	84
4.2.5 Alte programe europene	85
4.2.6 Finanțări rambursabile	88
4.3 Evaluarea programelor culturale	91
4.4 Bune practici și măsuri pentru continuitate culturală	98
5. Concluzii și măsuri prioritare	102

1. Introducere

1.1 Misiune, valori și sustenabilitate

Misiunea acestui document strategic este de a facilita renașterea culturală a Sucevei și eliberarea potențialului creator prin trasarea unui cadru aplicat de lucru destinat atât autorităților care au responsabilități în administrarea și guvernarea orașului, cât și a societății civile și a mediului de afaceri care susțin și participă la viața culturală a orașului. Strategia, în ansamblul ei, va furniza instrumentele necesare pentru luarea unor decizii informate, coerente și viabile, în sensul încurajării și dezvoltării reale a sectorului cultural și creativ cu impact asupra întregii dezvoltări a orașului, a creării unor oportunități noi și durabile pentru categorii extinse de cetățeni. De asemenea, va repera și va atrage atenția asupra unor potențiale zone de expresie artistică, în contextul unei moșteniri istorice mai mult decât valoroase și al existenței unui patrimoniu cultural bucovinean inegalabil.

Ținem să precizăm însă, că toate recomandările realizate în cadrul strategiei, propunerile de inițiative, de activități sau de evenimente, precum și principiile de management stabilesc **un cadru general de implementare** și pot fi perfecționate sau ajustate, în funcție de realitatea și de necesitățile proiectelor culturale care vor fi începute și derulate.

Succesul implementării concrete a acestei strategii va fi resimțit ca o îmbunătățire substanțială a calității vieții culturale a cetățenilor municipiului Suceava și a oaspeților acestuia, pe care ni-i dorim a fi tot mai numeroși.

Strategia propusă pentru dezvoltarea culturală a Sucevei are ca fundament un set de valori, de principii, care vor impune, încă de la început, o anumită „ținută”, atât proiectelor și propunerilor, cât și modului în care acestea se vor implementa, respectiv:

- ❖ **Principiul Întâietății Legii** – Orice eveniment, manifestare, acțiune, proces sau instrument utilizat pentru atingerea obiectivelor din această strategie vor respecta Legislația Română și Europeană, alături de orice instrucțiune specifică, normă metodologică sau procedură.
- ❖ **Recunoașterea dreptului de participare la viața culturală** - Fiecare individ sau comunitate are dreptul, ca acționând liber, să-și aleagă propria identitate, să își desfășoare propriile practici culturale și să se exprime liber, să cunoască și să înțeleagă propria cultură, prin intermediul educației indiferent de formă. De asemenea, orice individ are dreptul de a contribui la cultură prin creația de expresii spirituale, materiale, intelectuale, emoționale ale comunității, precum și la definirea, elaborarea și implementarea politicilor și deciziilor care au un impact asupra exercițiului drepturilor culturale ale persoanei respective.
- ❖ **Egalitatea de Șanse** – Orice proiect, inițiativă, manifestare culturală sau activitate în sens larg, realizată în contextul strategiei de dezvoltare culturală a municipiului Suceava în perioada 2015 - 2025 va asigura participarea deplină a oricărei persoane interesate, indiferent de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități sau orientare sexuală.

- ❖ **Promovarea diversității culturale** – Viața culturală a Municipiului Suceava va încuraja promovarea diversității, a dialogului intercultural și a înțelegerii dintre cetățenii diferitelor state sau comunități europene sau internaționale.
- ❖ **Valorificarea și protejarea patrimoniului cultural local** - Participanții la viața culturală trebuie să respecte, să conserve și să valorifice patrimoniul cultural local și să asigure moștenirea către următoarele generații.
- ❖ **Protejarea intereselor cetățenilor** - Orice demers de susținere și punere în aplicare a strategiei de dezvoltare culturală trebuie să respecte interesele cetățenilor.
- ❖ **Principiul eficienței utilizării resurselor** - Orice demers cultural sau administrativ referitor la implementarea strategiei de dezvoltare culturală a Municipiului Suceava va utiliza resursele în mod eficient. Includem aici și folosirea, în cât mai mare măsură, a produselor și a materialelor de tip ecologic, reciclarea lor acolo unde este posibil.

Sustenabilitatea vieții culturale a Municipiului Suceava se referă la continuitatea activităților și demersurilor culturale locale, dincolo de evenimente excepționale sau împrejurări favorabile.

Pentru a avea o viață culturală sustenabilă, Suceava trebuie să dispună de un număr de organizații de cultură private active, să prezinte alocări bugetare satisfăcătoare și, preferabil în creștere pentru sectorul cultural, atât din partea administrației și a instituțiilor publice, dar și din partea societății civile și a mediului de afaceri. De asemenea, corelarea dintre creșterea cheltuielilor cu și pentru cultură de către cetățeni și creșterea veniturilor constituie un puternic indicator de sustenabilitate al vieții culturale. Un alt aspect relevant este, de asemenea, numărul de persoane implicate în sectorul cultural, atât angajați sau voluntari, dar și artiști locali sau atrași din alte zone.

Esențială este constituirea unei echipe de implementare a strategiei prin cooptarea unor persoane instruite, cu experiență, care înțeleg rolul culturii în societate și au capacitatea de a percepe spiritul Bucovinei în esență, care să observe, să gândească, să aibă viziune, să ajungă la un consens, să organizeze, dând orașului o identitate culturală autentică, o estetică coerentă, prin:

- revelarea istoriei și a patrimoniului local;
- respectarea unei arhitecturi comune pentru construcțiile și spațiile comerciale noi (inclusiv pentru zonele de reclamă);
- eliberarea energiilor creatoare ale orașului, transformarea culturii (sub toate formele sale: muzică, teatru, film, operă, pictură, sculptură, literatură, etc.) în element de zi cu zi a vieții Sucevei;
- consolidarea, pentru locuitorii Sucevei, a sentimentului apartenenței la un oraș care le e prieten și cu care se mândresc.

De altfel, **accesul la cultură** e garantat în România de însăși **Constituția**:

„(1). Accesul la cultură este garantat, în condițiile legii.

(2). Libertatea persoanei de a-și dezvolta spiritualitatea și de a accede la valorile culturii naționale și universale nu poate fi îngădită.

(3). Statul trebuie să asigure păstrarea identității spirituale, sprijinirea culturii naționale, stimularea artelor, protejarea și conservarea moștenirii culturale, dezvoltarea creativității contemporane, promovarea valorilor culturale și artistice ale României în lume.”(art.33)

1.2 Evoluția culturii în secolul 21 în contextul unei viziuni strategice

Cuvântul „*cultură*” ne duce în Grecia antică, unde oratorul Cicero definește cultivarea sufletului – „*cultura animi*” ca o metaforă pentru dezvoltarea sufletului filozofic pentru a atinge cel mai înalt ideal uman. În contextul modern, sensul cuvântului cultură nu mai asumă atingerea perfecțiunii prin filozofie, dar se referă la modurile în care omul își depășește condiția barbară. Din acest motiv, cultura, sau mai degrabă fenomenul cultural nu este ceva dincolo de posibilitățile omului, ci dimpotrivă, este o consecință directă a acțiunilor lui, se întreține, se perfecționează, se multiplică și se perpetuează. Privind cultura în acest fel, devine evidentă legătura extrem de strânsă cu calitatea vieții omului. Viața culturală a unui oraș este catalizatorul bunăstării și al evoluției acestuia, conferă sens, adâncime, identitate, sentimentul de „a aparține” și „a fi împreună”.

Ca și omul, cultura este un organism a cărei viață se transformă prin: creștere, evoluție, involuție, revoluție, inovație, renovare, împrumutare, copiere, reformare, osmoză, difuzare și alte procese, de la cele mai subtile la cele mai evidente.

Secolul 21 marchează o schimbare culturală globală în numeroase direcții, iar schimbarea în sine, modul în care se testează limitele a ceea ce se consideră artă, modul în care tehnologia afectează viața și identitatea oamenilor și diferențele în esența comunicării dintre persoane nu sunt o surpriză.

Ceea ce se remarcă în procesul evolutiv al culturii secolului 21 este diversitatea instrumentelor prin care se naște cultura, prin care se manifestă și se transmite. Dintre acestea, vom enumera câteva, care au relevanță deosebită în conceperea unei viziuni strategice privind dezvoltarea sectorului cultural.

- **Internetul.** Ca o rețea de rețele prin care se conectează miliarde de dispozitive în lume, la care participă o diversitate enormă de entități private, publice, academice, guvernamentale. Internetul a schimbat modul în care se fac afacerile, modul în care se livrează servicii, inclusiv cele guvernamentale, și implicit, tot ceea ce înseamnă cultura. Din acest motiv, orice inițiativă culturală trebuie să trateze utilizarea Internetului ca pe o prioritate și nu ca pe un instrument opțional. Creșterea vitezei de transfer permite livrarea de conținut în timp real către o audiență cât mai largă, iar infrastructura de comunicație în sine permite conectarea în multiple moduri a participanților la viața culturală. Împreună cu alte tehnologii cum ar fi sisteme de localizare prin GPS sau funcționalități NFC¹, Internetul poate să amplifice modul în care se consumă și se creează cultura, oferă opțiuni de interacțiune care nu erau disponibile în trecut, oferă vizibilitate și prezintă o formulă de promovare. Pe lângă toate acestea, pentru scopul unei strategii de dezvoltare culturală, Internetul reprezintă un instrument ideal pentru feedback, în sensul în care se va putea monitoriza participarea la acțiuni, dorințele cetățenilor și rezultatele obținute. Dacă sunt utilizate cu inteligență, instrumentele oferite de internet permit o soluție economică și eficientă de evaluare a calității programelor culturale și chiar adaptarea acestora pentru a maximiza impactul.

Utilizarea acestor instrumente implică și o serie de încercări în implementarea unei strategii culturale. Deși cultura digitală derivă din conceptul tradițional de cultură, există diferențe semnificative. Dacă într-o cultură non-cibernetică ar fi dificil de vorbit despre o

¹ Near Field Communication – un set de protocoale care permite dispozitivelor electronice să comunice prin apropierea lor la o distanță tipică de 10 cm sau mai puțin.

cultură singură de tipul unui monobloc, opusul se poate spune despre cultura cibernetică. Ar fi problematic să căutăm un singur lucru care este cultura cibernetică. O altă încercare este modul în care se dezvoltă identitatea și, implicit și derivat, încrederea în absența unei interacțiuni fizice directe. Spațiul virtual va împinge entitatea culturală să ia o serie de decizii:

Anonim sau Cunoscut?

Conectat la o identitate fizică sau doar la o identitate digitală?

Sistemul de comentarii este complet necenzurat sau cenzurat și în ce măsură?

Orientarea doar către feedback pozitiv sau către feedback mixt?

- **Tehnologia.** Pe lângă instrumentele legate de internet, amintite succint anterior, evoluția culturală pentru următoarea perioadă va fi influențată de apariția unor tehnologii noi și de un grad tot mai mare de disponibilitate a diferitelor echipamente, soluții tehnice sau dispozitive. Dincolo de faptul că este evident că tot ce înseamnă tehnologie a schimbat gustul și percepția pentru cultură, fenomenul de dezvoltare tehnologică are atât conotații pozitive cât și negative.

Pe de o parte, tehnologia generează un scurt circuit mintal prin eclipsarea unor forme tradiționale, precum lectura. Oamenii renunță la contactul fizic de socializare în favoarea căilor digitale, cenzurate și filtrate, pierzând în acest fel spontaneitate. Deoarece multe din tehnologii oferă gratificație imediată, extrem de accesibilă și în reprize scurte, consumatorii de conținut cultural pierd treptat și subtil din capacitatea de a asimila fenomene mai complexe. Inclusiv răbdarea sau fereastra de atenție au de suferit, existând numeroase studii științifice care documentează acest fenomen.

Pe de altă parte, dezvoltarea tehnologiei oferă noi instrumente de creație și consum artistic și cultural. Soluții de tehnologie virtuală (Oculus Rift) sau de proiectare cu ajutorul hologramelor, de exemplu, permit livrarea conținutului cultural într-un mod spectaculos, asigurând atât intensitatea trăirii pe partea receptoare, cât și expansiunea posibilităților de expresie a creatorilor. De asemenea, tehnologia a facilitat accesul la cultură și prin aceasta a creat un context mai larg. Librăria culturală este deschisă global, 24 de ore din 24 și accesibilă oricui.

Organizațiile culturale trebuie să faciliteze interacțiune și accesibilitate, într-o lume în care tot mai mulți consumatori sunt digitali.

- **Noile discipline.** De-a lungul timpului, fiecare nouă formă de expresie artistică sau fiecare canal nou de cultură a avut sceptici și susținători. În fazele incipiente ale cinematografului, criticii vechi disputau potențialul ca filmul să fie considerat artă, însă azi sunt puțini cei care nu ar admite că filmul poate fi o formă de exprimare artistică, mai ales atunci când este realizat din considerente estetice și nu pentru a deveni un succes din punct de vedere comercial. Chiar și așa, filmul face parte din cultura contemporană, indiferent de calitățile artistice și același lucru se poate spune și despre noile domenii de exprimare digitală precum cultura cibernetică în ansamblu și în mod specific domenii precum jocurile pe calculator. Acestea din urmă includ adesea acte de creație și implicarea unor artiști care să genereze digital un mediu vizual, un cadru sonor și un scenariu sau o poveste. Derivațiile culturale și economice sunt extrem de interesante întrucât dimensiunea fenomenului a luat o amploare dificil de prezis în trecut. Dintr-o subcultură de nișă, cu puțini membri persoane fizice pasionate, de regulă specialiști în domeniile informaticii, în doar 30 de ani acest sector a devenit un fenomen global, o industrie de miliarde de dolari. Tot mai des competiții între jucători poartă emblema de sport electronic sau „e-sport” și atrag milioane de participanți ajungând chiar să fie difuzate pe televiziuni de cablu. Acest fenomen cultural este interesant și prin faptul că atrage o

economie digitală înfloritoare și reprezintă o oportunitate de a valorifica interesele tinerilor și de a susține și promova alte sectoare culturale.

- **Conexiunea cu mediul de afaceri.** Conținutul artistic aferent oricărei viziuni de dezvoltare a culturii are în principal o țință artistică, respectiv transmiterea unui mesaj, stabilirea unor simboluri, expunerea unor valori și nu este creat pentru a realiza profit comercial. De altfel, natura artei este adesea experimentală, respinsă de mase sau dimpotrivă, de o valoare universal acceptată. Chiar și dacă frumusețea este în ochiul privitorului, cuantificarea monetară a unui produs artistic este un subiect care naște multe dezbateri. Cu toate acestea, contextul cultural în ansamblu depinde mult de resurse. **O viață culturală activă presupune alocarea de resurse și gestionarea lor, dar în același timp generează resurse și susține economia.** Se perpetuează ideea eronată că pentru cultură sunt necesari sponsori sau un efort care nu are randament în sensul unei investiții. În fapt cultura este, o subcomponentă a vieții economice, iar efortul financiar trebuie considerat și tratat ca o investiție unde beneficiul vine indirect sau în alt spectru de timp. Deși nu putem programa actul de creație artistică printr-o strategie, putem planifica adoptarea de instrumente care să faciliteze actul de creație și de consum artistic, putem extinde și consolida infrastructuri culturale care vor fi productive.

O strategie de succes va permite atingerea obiectivelor culturale într-un mod similar cum planificarea unei afaceri conduce la succesul acesteia. De altfel, orice creștere a alocării bugetare pentru acest sector, orice cost cu un eveniment, au o relevanță limitată dacă scoatem din context output-ul. Concret, un oraș activ din punct de vedere cultural produce venituri și prosperă din punct de vedere economic ca o consecință directă a dezvoltării culturale, în special atunci când privim evoluția pe termen lung a bunăstării. Acest fenomen este foarte bine documentat de sociologi, antropologi și economiști care au acumulat multe dovezi privind impactul culturii asupra comportamentului economic².

1.3 Obiectivele Strategiei de Dezvoltare Culturală și Creativă a Municipiului Suceava

Înainte de a trasa obiectivele culturale ale municipiului Suceava pentru perioada următoare, clarificăm necesitatea unui document strategic privind dezvoltarea culturală a orașului. Scopul oricărei strategii este să ofere un cadru de lucru și o metodologie prin care se răspundă la un set de întrebări cheie:

1. Unde suntem?, 2. Încotro ne îndreptăm?, 3. Cum vom ajunge acolo?

Deși cele trei întrebări reprezintă o simplificare a unui document strategic, se stabilește cu acuratețe cadrul general urmărit. În cazul sectorului cultural, dezvoltarea unui astfel de document permite identificarea organizațiilor implicate, a responsabilităților, precum și definirea a ceea ce se dorește a se realiza conform unui set de priorități.

² Pentru una din lucrările care abordează acest subiect recomandăm articolul „Does Culture Affect Economic Outcomes?”, Luigi, Guiso; Paola, Sapienza; Luigi, Zingales; Ianuarie 2006, The Journal of Economic Perspectives

Obiectivul strategic general al municipiului Suceava în ceea ce privește sectorul cultural este îmbunătățirea semnificativă și observabilă a calității vieții cetățenilor suceveni și a vizitatorilor orașului printr-o viață culturală diversă și dinamică.

Obiectivele specifice privind cultura municipiului Suceava detaliază obiectivul general și indică demersurile și dimensiunile care trebuie urmărite pentru atingerea acestuia. Acestea vor fi completate de obiectivele operaționale, indicațiile, metodologiile din capitolele dedicate direcțiilor de dezvoltare a sectorului, respectiv managementul strategiei culturale a orașului.

Obiectivul Specific 1. Dezvoltarea infrastructurii culturale a municipiului Suceava prin modernizarea, extinderea și construcția de noi edificii, spații sau amenajamente care să permită găzduirea și desfășurarea de activități cu caracter cultural.

Obiectivul specific 2. Comunicarea și cooperarea extinsă între autoritățile administrației locale, autoritățile administrative din zona metropolitană extinsă a Sucevei, autoritățile la nivel județean, instituțiile de învățământ, atât la nivel preuniversitar cât și universitar, societatea civilă precum și mediul de afaceri, pentru o agendă culturală bogată a orașului care pune cetățeanul și comunitatea în centrul preocupărilor.

Obiectivul specific 3. Întărirea capacității instituționale a organismelor și organizațiilor publice cu scop cultural, ca factor esențial în furnizarea unei oferte culturale cetățenilor. Acest demers presupune reducerea dependenței acestor instituții de un sistem de subvenționare, alocarea inteligentă și eficientă de resurse și reducerea decalajului major între oferta culturală, orizontul de așteptare și pretențiile publicului.

Obiectivul specific 4. Consolidarea patrimoniului cultural și istoric, material și imaterial, prin acțiuni de restaurare, preservare, protejare, informare etc., pentru asigurarea moștenirii culturale către generațiile viitoare.

Obiectivul specific 5. Valorificarea potențialului patrimoniului cultural existent, inclusiv și în mod special a relației cu zona culturală a Bucovinei prin acțiuni și inițiative care scot în evidență valorile și frumusețea acestei regiuni.

Obiectivul specific 6. Promovarea inovației educaționale în sectorul de învățământ, ca factor esențial de construire și transmitere a culturii. Acest obiectiv presupune lărgirea sferei de competență a instituțiilor de învățământ și creșterea nivelului de implicare a acestora în viața culturală a orașului.

Obiectivul specific 7. Identificarea și valorificarea oportunităților de finanțare a sectorului cultural inclusiv, dar fără a se limita la ajutoare financiare nerambursabile naționale, structurale, europene sau din alte surse internaționale, granturi și concursuri private, donații, împrumuturi preferențiale sau utilizarea instrumentelor oferite de piața de capital.

Obiectivul specific 8. Explorarea identității culturale locale într-un context de multiculturalitate, cu o puternică dimensiune europeană, prin deschidere la dialog și formarea unor conexiuni durabile cu parteneri străini din orice categorie, de la municipalități sau instituții guvernamentale străine, până la organizații non-guvernamentale, instituții cu scop educațional sau chiar persoane.

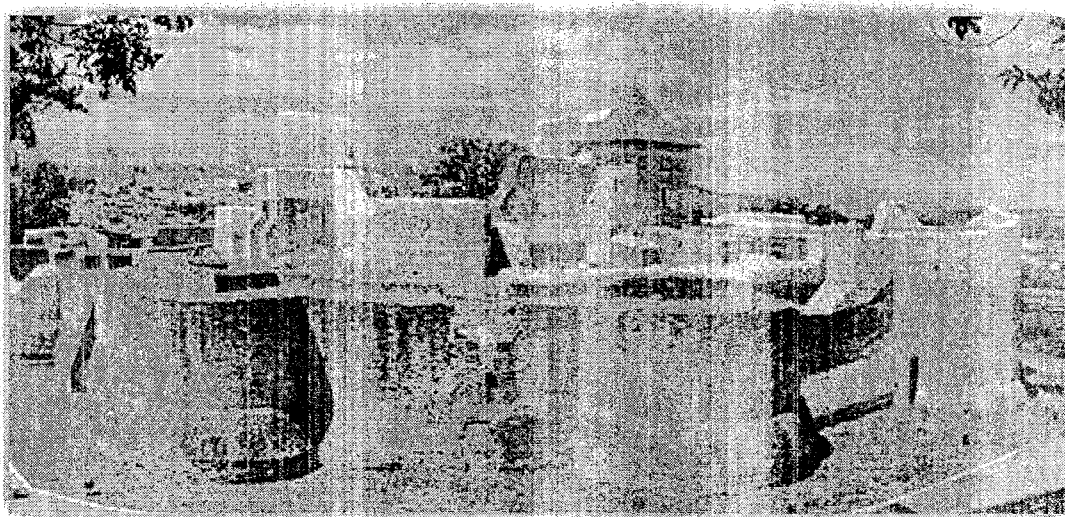
Obiectivul specific 9. Depunerea candidaturii oraşului Suceava la iniţiativa „Capitală Europeană a Culturii 2021” a Uniunii Europene. Acest obiectiv constituie un corolar şi un factor accelerator al atingerii celorlalte obiective specifice strategice ale oraşului şi ale comunităţii în ansamblu.

2. Reperete culturale existente ale Oraşului Suceava

2.1 Moştenirea istorică şi patrimoniul istoric şi cultural existent

Teritoriile oraşului Suceava au fost locuite încă din timpuri străvechi, mai exact din **Paleolitic**. Descoperirile arheologice ne spun că în secolele al II-lea şi al III-lea aceste teritorii au fost ocupate de către dacii liberi. Factorii de natură economică, geografică, politică au determinat transformarea aşezării rurale într-un târg medieval. Datorită continuei dezvoltări a meşteşugurilor şi comerţului de pe aceste meleaguri, existenţa unui sol bogat, a resurselor din subsol, a unui relief şi a unei clime favorabile, dar şi a unei poziţii geografice care favoriza legătura dintre centrul Podişului Sucevei cu valea unui râu, toate acestea au fost condiţiile necesare de transformare a aşezării rurale într-una urbană.

Epoca migraţiei nu a avut influenţe majore asupra populaţiei autohtone, încât aceasta a continuat să locuiască secole la rând pe aceste meleaguri, iar datorită acestui fapt, la **sfârşitul secolului al XIV-lea, Suceava este menţionată drept capitala Moldovei.**

Cetatea de Scaun a Sucevei a fost atestată documentar la data de 10 februarie 1388 într-un document al voievodului Petru Muşat al II-lea (1375-1391) care precizează un împrumut cerut de regele Poloniei şi care oferă drept garanţie provincia Pocuţia. Documentul se încheie cu textul „... Şi s-a scris cartea în Cetatea Sucevei, luni, în întâia săptămână a Postului sub pecetea noastră, în anul naşterii Domnului 1388”. Odată cu domnia lui Petru Muşat al II-lea, **Cetatea de Scaun a Sucevei devine cea mai importantă cetate din Ţara Moldovei păstrându-şi titulatura şi pe vremea lui Aron Vodă (1592-1595), Ştefan Răzvan (1595) şi a Movileştilor.** Oraşul a mai dispus de Cetatea de Vest sau Cetatea Şcheia, care nu a funcţionat mult timp, prăbuşindu-se. Evoluţia oraşului Suceava a putut fi observată concomitent cu dezvoltarea ţării. Zidurile, străzile, pietrele sunt martori ai luptelor, înfrângerilor sau gloriei ce a existat în Suceava.

Rph

Timp de 32 de ani, țara a fost condusă de către Alexandru cel Bun. Acesta a mărit cetatea și totodată i-a întărit zidurile. În anul **1401** se stabilește **Mitropolia Moldovei la Suceava**. Orașul era într-o continuă dezvoltare și datorită negustoriei. Alexandru cel Bun a acordat privilegii negustorilor lipoveni, astfel orașul Suceava este menționat ca unul din locurile de depozitare a postavului, dar și a unor mărfuri ale Moldovei destinate exportului.

Activitatea economică a devenit foarte intensă datorită perioadei în care orașul Suceava era capitala Moldovei și totul era în dezvoltare. Extinderea teritoriului locuit se realiza prin construirea unor mahalale ale negustorilor și a unor suburbii. Treptat se construiau și mahalalele meșteșugarilor precum **olari, blidari, zidari, pielari, blănari, tăbăcari, zugravi, lânări, argintari, bijutieri**, etc. Pe strada Petru Rareș din oraș au fost descoperite case, atelierul și un loc de depozitare a unui meșter olar din perioada lui Ștefan cel Mare. Măiestria artistică, înaltul nivel tehnic, rafinamentul, iscusința, toate acestea sunt redată în diferitele vase de ceramică și în plăcile de teracotă smălțuite. Resturile sobelor de cahle prezintă diferite scene, dintre care scena uciderii balaurului de către Sf. Gheorghe, arborele vieții sau imaginea vulturului bicefal. Toate acestea sunt păstrate astăzi la muzeul județean, ajutând la înțelegerea meșteșugurilor sucevene medievale. Cu ajutorul cercetărilor arheologice, s-au descoperit diferite creuzete mici, din material refractar, în care se topeau metale prețioase și din care se confecționau nasturi și podoabe de argint aparținând secolului al XV-lea. Artiștii celebri din acea perioadă erau zugravii, care erau remunerați bine datorită lucrărilor executate la ordinul domnului.

La Suceava existau meserii rare, cum ar fi: **bănarii** sau **heregarii**, persoanele care munceau la monetăria domnească, **silitarii** au fost cei care se ocupau cu fabricarea prafului de pușcă. Activitatea de comerț a cunoscut și ea o dezvoltare în secolele XIV-XVI. În zona bisericii Sf. Dumitru au existat mahalalele negustorilor cu pivnițe foarte mari din piatră, cu bolți înalte, unele prezentând legături între ele sau altele erau chiar etajate. Suceava a avut un rol important în cadrul schimbului comercial din Moldova, dar și asupra comerțului de tranzit. Aici se adunau negustori din toată țara și nu numai, mai veneau comercianții din Europa și Orient: armeni, italieni, evrei, germani, poloni, francezi, turci, etc. **Încă din acea perioadă se dorea protejarea comercianților locali împotriva concurenței străine, acesta fiind unul din obiectivele domnilor, pe lângă: stimularea comerțului intern, extern, de tranzit și implicarea Moldovei într-un circuit comercial cât mai vast.** Produsele care erau destinate comerțului erau cele fabricate de către meșteșugarii suceveni, mărfuri produse pe acest teritoriu sau animale: unt, miere, oi, vaci, dar și acele produse care erau provenite din Europa sau Orient. Suceava a realizat venituri importante datorită negustoriei. În anul 1408, negustorii suceveni au primit un privilegiu ce le conferea avantaje celor care vindeau mărfurile țărănești, precum: piper, mătase, diferite tipuri de țesături, etc. Datorită activității de comerț, componența orașului Suceava nu era în totalitate formată din români, fiind eterogenă.

Extinderea orașului s-a realizat o dată cu dezvoltarea meșteșugurilor și creșterea populației. Giovanni Maria Angiollelo, cel care l-a însoțit pe Mohamed al II-lea în timpul expediției militare, a oferit o imagine vizuală a orașului Suceava din acea vreme *“orașul Suceava era înconjurat cu șanțuri și palisade. Casele și bisericile erau de lemn și acoperite cu șindrilă. Numai castelul Sucevei era clădit din piatră și tencuiată, pe o coastă în afara orașului”*. Această relatare nu este în totalitate adevărată, fiindcă orașul nu era înconjurat cu șanțuri așa cum erau alte orașe din vestul Europei.

Suceava a avut un rol cultural foarte important pentru că aici au avut reședința **domnitorul, mitropolitul, sfatul domnesc, clerul, diecii și grămăticii cancelariei domnești, precum și o parte din cei mai renumiți cărturari ai vremii**, ceea ce s-a reflectat și în activitatea culturală. Grigore Țamblac, dascăl al bisericii Moldovei, a alcătuit predicile lui între 1401-1402, ajungând ulterior mitropolit al Kievului. În anul 1402 a scris Viața Sf. Ioan cel Nou care prezintă informații importante despre Cetatea Albă. Bazele istoriografiei românești în limba slavonă au fost puse în timpul domniei lui Ștefan cel Mare la Curtea Domnească. Tot aici a fost întocmit și Letopisețul anonim al Moldovei și Cronica moldo-germană, lucrări ce conțin informații valoroase despre Ștefan cel Mare. Se presupune că la Suceava a existat și o școală de slovenie care era de ajutor pentru cadrele cancelariei domnești și la care mai învățau și copii meșteșugarilor înstăriți. La Universitatea din Cracovia erau menționați în secolul al XV-lea 18 studenți care proveneau din diferite orașe moldovenești, printre care și Suceava.

Suceava a fost primul centru mitropolitan al țării, astfel conturându-și foarte bine rolul religios. Orașul deține numeroase lăcașuri de cult în care au fost scrise și totodată păstrate manuscrisele și cărțile valoroase, au fost lucrate diverse țesături, au fost lucrate broderiile, podoabele de artă și de cult. Un misionar italian, în anul 1606, preciza: *“În Suceava, oraș mare și populat, foarte vechi, care este reședință nu numai a principilor moldoveni, ci și a mitropolitului, care își are și astăzi scaunul acolo, se află peste 24 de biserici și de mănăstiri de rit ortodox, de zid”*. Același misionar mai scria că *“În același oraș se găsesc două biserici romano-catolice, clădite, de asemenea, de zid”*. Majoritatea dintre aceste vechi ctitorii se păstrează până astăzi.

Vreme de două veacuri, Suceava a fost reședința preferată a domnilor moldoveni, centru economic, politic, comercial, cultural, religios și scaun de judecată, orașul apărând în unele cronică sub denumirea **“Slăvita Cetate de Scaun a Moldovei”**, ocupând între secolele XIV-XVI un loc fruntaș între orașele Moldovei. De la Suceava au fost emise cele mai importante hotărâri cu privire la problema privind realizarea frontului antiotoman al țărilor române, privind pregătirea strategiei de desfășurare a războaielor pentru apărarea țării. Petru Mușat a elaborat aici tratatele de alianță cu Transilvania, Țara Românească și Polonia. Primele oști moldovene au fost trimise de la Suceava în anul 1396 cu ajutorul lui Mircea cel Bătrân, apoi Alexandru cel Bun în anii 1410 și 1422 a trimis detașamente ale cavaleriei moldovene pentru sprijinirea Poloniei, care a fost atacată de cavalerii teutoni.

Mohamed al II-lea Cuceritorul a încercat, fără succes, să cucerească cetatea în anul 1476, datorită rezistenței moldovenilor. Cetatea nu a fost niciodată cucerită cu forța armelor, chiar dacă 21 de zile și nopți, tunurile leșilor au bombardat zidurile, iar acestea au rămas intacte. **Orașul a atins apogeul pe vremea domniei lui Ștefan cel Mare (1457-1504) pentru că acesta s-a ocupat de organizare, dezvoltarea și înflorirea vieții economice, dar și a celei cultural-artistice.**

Suceava este martoră unor pagini încărcate de istorie. După bătălia cu turcii de la Podul Înalt din Vaslui, în anul 1475, Ștefan s-a întors la Suceava cu 100 de steaguri luate de la cotorpitori, iar mulțimea i-a ieșit în cale, primindu-l cu mare fast și triumf. La 25 ianuarie 1475, domnitorul a dat veste întregii Europe, scriind: *“Știți domniile voastre, cum că prea crudul și păgânul împărat turcesc e de multă vreme un nimicitor al creștinătății și în fiecare zi se tot gândește cum să poată cuceri, încă și nimici creștinătatea toată. Deci, vă fac știut domniilor voastre cum că (...) acel împărat turcesc a trimis în țara noastră și asupra noastră marea sa oștire păgână a turcilor, în număr de 120 000 de oameni și cu aceea avea drept căpitani pe cei mai de aproape și mai iubiți dintre slugile sale (...) care toți sunt prea puternici și au fost voievozii acelei oștiri.*

Ștefan Cel Mare - Portret

Când am văzut noi oastea cea mare, ne-am ridicat vitejește cu trupul nostru și în arme și le-am stat împotriva. Și (...) am învins strașnic pe acei dușmani ai noștri și ai creștinătății întregi. Și i-am sfărâmat și i-am calcat în picioare”³. În Suceava, la Cetatea de Scaun sau la Curtea Domnească, pe străzile acestui oraș s-au sărbătorit marile victorii pe care le-a avut domnul Ștefan cel Mare pe marile câmpuri de luptă. Timp de jumătate de secol, destinul țării a fost condus de aici, de la Suceava oferind înțelepciune în rezolvarea problemelor țării, apărând țara cu toată vrednicia ființei sale și având grijă de avuția și munca Moldovei, multe oști plecând înfrânate de pe teritoriul Moldovei pentru că nu au venit cu gânduri pașnice.

Succesorii lui Ștefan cel Mare au dorit să dezvolte aspectele economice, culturale, artistice, așadar au construit noi clădiri: Mitropolia Moldovei (1522), Biserica “Sf. Dumitru” (1535), Biserica “Sf. Înviere” (1550) etc., clădiri care există și astăzi. Francezul **Blaise de Vigenère** (1523-1596) a scris că a călătorit în **“Valahia Mica”** (Moldova) **“al cărei oraș mai de seamă este Suceava, întărit de minune și aproape de necuceri”**.

Jumătatea a doua a secolului XVI se manifestă asupra orașului într-un mod negativ. Fiul lui Petru Rareș, Iliș Vodă își ocupa timpul mai mult la Iași decât la Suceava. Venirea lui Alexandru Lăpușeanu (1552-1561, 1564-1568) la domnie, aduce noi modificări. În anul 1565, reședința domnească este mutată de la Suceava la Iași acesta din urmă devenind orașul preferat al unor domnitori, iar cele mai multe documente erau emise de la Iași și nu de la Suceava. După domnia lui Alexandru Lăpușeanu, noul domn al țării, Vasile Lupu (1634-1653) a preferat să locuiască la cetate din motive politice până la sfârșitul secolului al XVII-lea.

Voievodul Mihai Viteazul se intitulează **„domn al Țării Românești și Ardealului și a toată Țara Moldovei”**, iar la 21 mai 1600, fără luptă, intră în cetate. Cu 5 zile mai târziu, Ioan Capturi devine noul pârcaleab al Sucevei și jură credință veșnică voievodului. Orașul se înfruntă cu timpuri grele odată cu mutarea capitalei la Iași, în anul 1565 devenind aproape anonim.

Vasile Lupu a contribuit la dezvoltarea orașului Suceava. Într-adevăr orașul nu a cunoscut gloria din timpul lui Ștefan cel Mare sau a lui Petru Rareș. În urma unor săpături

³

Nicolaie Iorga – Scrisori de boieri, Scrisori de Domni, Ediția a II-a, 1925

arheologice s-au descoperit informații documentare care atestă că Vasile Lupu a încurajat viața economică contribuind astfel la dezvoltarea comerțului.

Plecarea domnilor din orașul Suceava și războaiele turco-polone de la sfârșitul secolului al XVII-lea, au avut consecințe negative asupra orașului, iar Cetatea de Scaun a fost distrusă la ordinul Porții Otomane pentru a nu fi asediată de către turci sau polonezi. În acea perioadă au fost distruse multe construcții, dar unele mai există și în zilele noastre: vechile edificii, ruinele cetății, Curțile Domnești, vechile biserici, fostul Han Domnesc și unele case construite în stil moldovenesc din secolul al XVIII-lea.

Conflictul militar dintre Turcia și Rusia (1768-1774) aduce Austriei în anul 1775, din cauza neutralității, o bucată din teritoriul Moldovei în care se afla și orașul Suceava. Anul 1777 aduce un nou eveniment. Habsburgii au organizat o mascaradă care avea drept scop depunerea unui jurământ de credință pentru imperiu. Oamenii trebuiau să repete un text ce a fost formulat la Viena, dar aceștia și-au exprimat refuzul prin trecerea graniței, în Moldova, având asupra lor furci, topoare, coase, etc. Stăpânirea habsburgică a avut consecințe dramatice asupra meleagurilor sucevene printre care nesocotirea limbii, obiceiurilor, vechilor tradiții culturale, profanarea mormintelor istorice, venirea trupelor străine și mai ales creșterea obligațiilor fiscale.

Unele biserici au ajuns într-o stare jalnică pe vremea stăpânirii habsburgice. În anul 1813, se constata: *“vechea, așa-numita biserică mitropolitană Mirăuți, părăsită de peste 300 de ani, în care timp s-a clădit actuala biserică mitropolitană unde s-a transferat serviciul divin, este o ruină totală, o simplă grămadă de piatră și cărămidă; toate ușile, ferestrele, chiar lemnăria acoperișului și alte părți de vremelnică reparație ale acestuia au fost furate; turnul susținător al bolții precum și partea cea mai mare a pereților, prăbușite”*. Această ctitorie a devenit depozit de fân și paie.

Timp de **150 de ani**, acest ținut a făcut parte din **Imperiul Habsburgic**, ulterior devenind **Imperiul Austro-Ungar** și i s-a atribuit denumirea de **Bucovina** cu capitala la **Cernăuți**, Suceava fiind al doilea oraș ca mărime și importanță. Acest fapt urmărirea deznaționalizarea, prin încurajarea exodului unor grupuri de coloniști, astfel Curtea de la Viena a avut un șir de beneficii creându-și elemente servile, privilegiate care au avut un rol semnificativ în pârgurile economice, financiare și politice.

Revoluția de la 1848 a avut la bază protestele românilor împotriva stăpânirii habsburgice. Suceava a fost un important centru politic al acțiunilor revoluționiste. În data de 20 mai 1848, la Cernăuți a fost adunarea populară la care au participat și reprezentanții Sucevei pentru elaborarea programului „Petiția Țării”. În urma revoluției, românii suceveni au dobândit autonomia administrativă, un statut propriu, un drapel și o stemă care reprezenta un cap de bour al Moldovei. Consecințele principale pozitive au fost: introducerea limbii române în școli, înfăptuirea reformei agrare și reinstaurarea Sucevei drept capitală de ținut. În anul 1860 se înființează un gimnaziu, care va fi transformat ulterior în liceu, iar cu 8 ani mai târziu, Suceava devine capitală de județ, având un prefect și conducerea orașului era realizată de primar.

Ieșirea din anonimat a orașului Suceava a fost realizată la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea prin transformarea vechiului târg medieval într-un oraș modern și important din **Ducatul Bucovinei**. Viața economică a prins contur în această perioadă datorită atelierelor meșteșugărești și a micilor fabrici cu profil alimentar, de prelucrare a textilelor și a pielii din zona Burdujeni și Ițcanii Noi. Cu toate acestea, la Suceava nu era vorba despre o industrie, ascensiunea orașului fiind lentă. În anul 1871 s-a înființat un

tribunal județean, o cazarmă și un spital, clădirea acestuia existând și funcționând și în zilele noastre, atribuindu-i-se denumirea de „Spitalul Vechi”. Între anii 1870-1871, Suceava a fost legată la calea ferată, prin gara Ițcani cu alte centre din județ, iar de la gara Burdujeni se făcea legătura cu România. Sfârșitul secolului al XIX-lea marchează construirea unor clădiri ce vor găzdui primăria, un liceu, oficiul poștal, patru școli primare și înființarea băncilor, iar începutul secolului al XX-lea aduce construirea unei uzine electrice, aprovizionarea orașului cu apă potabilă și canalizarea.

Activitatea culturală a devenit din ce în ce mai bogată din dorința de emancipare socială și națională, de unitate și independență. Odată cu Revoluția de la 1848, renașterea culturală a orașului avea să apară. În cadrul programului social și național, sucevenii au dorit înființarea unui gimnaziu, cerere respinsă în nenumărate rânduri, dar în 1860 se înființează gimnaziul cu două clase, iar materiile erau predate în limba germană. Românii au luptat din greu pentru ca predarea materiilor să se facă în limba română. Liceul construit în acea perioadă este **Colegiul Național „Ștefan cel Mare” Suceava** de astăzi. La acest liceu a învățat și **Ciprian Porumbescu**. La Suceava s-a dezvoltat conștiința și talentul acestui elev, sub îndrumarea profesorului de muzică din cadrul liceului, dar și datorită vestitului taraf al lui Grigore Vindereu, astfel Ciprian Porumbescu pătrunde în minunatele taine ale muzicii populare românești. El organizează cu elevii liceului, o orchestră, o formație corală și una instrumentală. Patriotismul era o calitate ce îl caracteriza, de aceea în anul 1871 a plecat la Putna, unde avea loc Adunarea Națională închinată lui Ștefan cel Mare, pentru a cânta tuturor românilor veniți acolo și astfel îl cunoaște pe Eminescu, Slavici, A.D. Xenopol. Datorită calității, talentului său artistic și patriotismului, a compus *“Cântecul tricolorului”* și *“Imnul Unirii”*.

Idealul unității naționale a fost promovat și la Suceava cu ajutorul culturii. La Cernăuți, în 1864, s-a înființat *“Societatea pentru cultură și literatură română în Bucovina”*, cu filiala la Suceava. Anul 1867 aduce o nouă premieră la Suceava, înființându-se prima Societate Muzicală.

“Școala română” a fost înființată de către cărturarii **T.V. Stefanelli** și **Ștefan Ștefureac**, având drept scop mobilizarea resurselor bănești în sprijinul învățământului realizat pe mai multe nivele. Obiectivele acesteia au fost: sprijinirea elevilor săraci și sărguincioși, pregătirea cadrelor didactice, asigurarea de manuale corespunzătoare și a unor condiții modeste studiului.

Marele folclorist și etnograf, **Simeon Florea Marian** (1847–1907) a trăit la Suceava și a scris o serie de lucrări etnografice: *Nunta la români* (1890), *Nașterea la români* (1892), *Înmormântarea la români* (1892), *Sărbătorile la români* (în trei volume, 1898–1901), lucrări care au pus bazele etnografiei românești.

Pe lângă **“Școala română”**, au mai apărut și alte societăți culturale, **„Clubul român”**, fondat în 1887, creând un cabinet de lectură cu publicații și lucrări literare, **“Reuniunea muzical-dramatică Ciprian Porumbescu”**, creată în 1903. Iluminarea cu ajutorul culturii a fost promovată și de publicațiile locale **“Revista politică”**, tipărită la Suceava între anii 1886 și 1891 și 1910 și 1911, iar între anii 1904 și 1907 revista **“Junimea literară”**, iar mai apoi redacția a fost transferată la Cernăuți.

În anul 1895, un grup de intelectuali din orașul Suceava a pus bazele înființării unui muzeu și au convins autoritățile habsburgice să nu trimită obiectele descoperite din ruinele cetății la muzeele din capitala imperiului și astfel au apărut primele colecții ale muzeului. Crearea muzeului din Suceava a avut ca scop păstrarea și valorificarea obiectelor arheologice, dar și lărgirea cunoștințelor despre țară.

Primul Război Mondial i-a determinat pe suceveni să lupte alături de românii aflați pe teritoriile de sub altă stăpânire, intensificând eforturile unirii lor cu patria mamă. Întorși de pe front în toamna anului 1918, ostașii suceveni cu ajutorul populației civile și-au construit gărzii naționale ce au alungat autoritățile habsburgice din Suceava. La 27 noiembrie 1918, în cadrul Adunării Naționale a Românilor din Bucovina, reprezentanții orașului Suceava au votat unirea Bucovinei cu România.

Suceava este un loc încărcat de istorie și cultură, martor fiind patrimoniul istoric și cultural existent, urmărirea evoluției localității însemnând de fapt o parcurgere a istoriei Moldovei. Cele mai semnificative obiective de patrimoniu care s-au menținut până azi sunt: Cetatea de Scaun a Sucevei, Muzeul etnografic, Hanul Domnesc, Mănăstirea Sfântul Ioan cel Nou de la Suceava și Muzeul de Istorie. La acestea se adaugă alte câteva nestemate, unele mai ușor de găsit, precum Biserica Învierii, fondată acum cinci secole sau Mănăstirea fortificată Zamca – sec. XVII, gara Burdujeni, altele mai bine ascunse precum Capela din cimitirul armenesc sau Casa Memorială Simion Florea Marian.

2.2 Viața culturală contemporană suceveană

De-a lungul timpului orașul Suceava și-a creat o tradiție în legătură cu activitățile cultural-artistice, organizându-se evenimente pentru toate categoriile de public. Un efort deosebit s-a depus pentru a perpetua tradiția și obiceiurile moștenite prin intermediul poeziei, a cântecului, a dansului, a artelor vizuale sau artelor culinare la care participă invitați de seamă. Cu toate acestea, viața contemporană suceveană caută să completeze puternica moștenire de folclor cu o varietate de inițiative culturale, începând cu muzică clasică și continuând cu literatură, dans sau artă urbană.

La începutul secolului al XX-lea, membrii **Societății „Muzeul”** doreau atragerea vizitatorilor într-un număr cât mai mare și pentru asta căutau variate soluții, oferindu-le acestora multe oferte personalizate de petrecere a timpului liber. Odată cu trecerea timpului, trebuie căutate noi metode de promovare a culturii și istoriei.

Pentru a compensa lipsa unui teatru și a unei filarmonici, muzeul găzduiește frecvent piese de teatru și serate muzicale. În fiecare joi după-amiază, în holul central al muzeului vine publicul iubitor de muzică de calitate de diverse genuri. În data de **22 decembrie**, se desfășoară evenimentul **„Noaptea cea mai lungă”**, eveniment ce este dedicat comemorării revoluției din decembrie 1989. Mereu sunt prezenți artiști plastici, poeți, iubitori de cultură dornici să împărtășească amintirile de la revoluție. Dorind ca publicul să fie mai aproape de istoria Sucevei, în ultimii ani s-au desfășurat evenimente culturale importante.

În **2006** a fost prima ediție a **Festivalului de Artă Medievală de la Suceava**. Apoi, în fiecare an în Cetatea de Scaun este prezentată câte o scenă marcantă din istoria Moldovei și a Sucevei, totul pe bază de documentare științifică: *înscăunarea ca domn al Moldovei a lui Ștefan cel Mare, judecarea unui boier trădător sau intrarea lui Mihai Viteazul în Cetatea Sucevei în anul 1600*. Împlinirea a 620 de la **prima atestare documentară a Cetății de Scaun** a fost un motiv în plus pentru organizarea unui mare spectacol cu reconstituirea asediului Cetății în anul 1476 de către Mahomed II. Unirea Bucovinei cu România a fost un prilej de sărbătoare la împlinirea a 90 de ani, astfel **s-a reconstituit intrarea trupelor**

române în oraș, dând posibilitatea sucevenilor de a re trăi emoția acelor evenimente. Cu un patrimoniu al muzeului sucevean care se ridică la nivelul celor europene, după anul 2000, muzeografil au realizat câteva expoziții de anvergură în afara granițelor: Bucovina Necunoscută – în Germania (2007), Cultura Cucuteni – Polonia (Varșovia și Bytom), Elveția și Vatican (2008-2009) sau Mănăstiri ortodoxe din Bucovina și „retable” din Flandra în Franța (2006).

Conferința internațională **Dyes in History and Archaeology** desfășurată la Suceava, a prilejuit editarea în anul 2006 a unei lucrări care trecea în revistă cele mai importante piese restaurate în Laboratorul Zonal în ultimii ani: veșmântul descoperit în Biserica Sf. Gheorghe - Mirăuți (1997), obiectele de podoabă și textilele arheologice de la Mănăstirea Probota, obiectele de podoabă și accesoriiile vestimentare de la Biserica „Sfântul Nicolae” din Bălinești.

La capitolul tradiții, amintim **Sesiunea anuală a Muzeului Bucovinei** cu două secțiuni: Artă și civilizație medievală (în 2009 la ediția a XVI-a) și Bucovina - File de istorie (în 2009 la ediția a XI-a). În fiecare an, la aniversarea unirii Bucovinei cu România, simpozionul adună invitați din toată țara, de la muzee, universități și institute de cercetare, dar și din Ucraina și Republica Moldova, pentru a aminti de faptul că trecutul poate fi o legătură peste timp. Pentru invitați, secțiile de Istorie și Arheologie pregătesc lansări de carte, vernisaje de expoziții și excursii la monumentele din județ.

Muzeul Satului Bucovinean se află în zona Cetății de Scaun a Sucevei și **este unul dintre cele mai tinere muzee aflate în aer liber**. Deschiderea lui s-a efectuat în anul 1990, atunci transferându-se casele populare țărănești din satele bucovinene. Acest muzeu prezintă viața oamenilor de la țară, fie în ateliere meșteșugărești, fie participarea la evenimente, cum ar fi botezul. Pe lângă rolul de conservare a valorii patrimoniului cultural-etnografic, muzeul organizează spectacole și festivaluri folclorice, târguri ale meșterilor populari, tabere de creație pentru elevi, astfel promovându-se tradițiile și creațiile autentice sucevene.

Hanul Domnesc este o construcție din Evul Mediu fiind destinată găzduirii dregătorilor străini, oaspeților de seamă sau marilor negustori de la acea vreme. În timpul stăpânirii habsburgice, hanul și-a schimbat destinația în casă de vânatoare pentru familia imperială. La momentul actual aici se găsește o expoziție permanentă a tuturor genurilor de artă populară din principalele zone etnografice ale județului, cum ar fi: Humor, Dorna, Câmpulung Moldovenesc și Rădăuți.

Muzeul de Științele Naturii este situat în centrul orașului Suceava și oferă o imagine a evoluției vieții pe Pământ. Dioramele care se remarcă sunt: *Turmă de mistreți*, *Ursul brun din Bucovina*, *Boncănitul cerbilor*, *Haită de lupi – iarna*.

Casa de Cultură a Studenților a fost cea cu numărul cincisprezece din țară. Aceasta sprijină ansamblul de dansuri populare Arcanul USV, Teatrul Fabulinus și Radio USV, iar anual se organizează Zilele și Noptile Studențești USV.

La capitolul arte vizuale, s-a organizat în mai multe ediții consecutive *Expoziția internațională de Grafică Satirică "Bucovina"*, amplasată la Muzeul Bucovinei. Tot pe acest domeniu, Centrul Cultural "Bucovina" organizează ediții regulate ale manifestării *"Dialogul*

artelor”, unde sunt lansate expoziții de arte vizuale la care se adaugă lansări de carte sau recitaluri de muzică și poezie, Concursul național de artă plastică Ion Irimescu, Campionatul național de caricatură, VIDEO - ART - Concurs internațional de film, ARDEREA CĂRȚILOR BUCOVINEI” - NAȚIUNEA CREATORILOR - lansări de cărți aniversare, expoziții, recitaluri de muzică, TABĂRĂ DE ARTE VIZUALE "Bucovina - trecut, prezent și viitor"- pictură, grafică, fotografie cu participare internațională.

Tot la Suceava se desfășoară anual diferite expoziții fotografice, unele cu tematică din arta populară bucovineană, altele cu teme mai moderne, precum și *Concursul anual al artiștilor plastici amatori*. **Muzeul Bucovinei** derulează proiecte precum Atelierul de pictură „Din secretele măștrilor - lumină și culoare”, Târgul Meșterilor Populari sau Festivalul de artă medievală ”Ștefan cel Mare”.

La capitolul **cântec și joc**, Suceava se mândrește în primul rând cu **Ansamblul Ciprian Porumbescu**, un ansamblu profesionist din cadrul Centrului Cultural Bucovina. Centrul Cultural Bucovina promovează folclorul bucovinean autentic printr-o serie de evenimente anuale: "COMORI DE SUFLET ROMÂNESC"- Festival - concurs județean de folclor, "HORA BUCOVINEI", Simpozioane, manifestări cultural - artistice complexe, TÂRGUL MEȘTERILOR POPULARI, "OGRADA CU DOR" - Festival - concurs de folclor tradițional, "TÂRGUL DE SÂNZIENE" al meșterilor populari, CÂNTECE DE CĂTĂNIE DIN BUCOVINA” - concert de folclor cu restituiri de colecție de la începutul sec. al XX-lea, TARGUL DE VARĂ al meșterilor populari, "SILVESTRU LUNGOCI" - Festival - concurs interjudețean de instrumente aerofone, GLAS BUCOVINEAN, "RĂSCOLUL OILOR" - Sărbătoare pastorală, ALEXANDRU BIDIREL, DIN OBCINI CÂNTEC RĂSUNĂ - Festival de folclor al minorităților, TÂRGUL DE TOAMNĂ” al meșterilor populari și spectacol folcloric, TÂRGUL DE CRĂCIUN, Crăciun în Bucovina, DUPĂ DATINA STRĂBUNĂ” - Festival de datini și obiceiuri de Anul Nou, FESTIVALUL NAȚIONAL AL OUĂLOR ÎNCONDEIATE, ÎN GRĂDINA CU FLORI MULTE” - Festival - concurs de interpretare a folclorului muzical românesc pentru copii și tineri – Cernăuți. În fiecare an, la începutul lunii iunie, Centrul Cultural Bucovina organizează „Festivalul European al Artelor Ciprian Porumbescu”, eveniment cultural de anvergură, cu un program încărcat, cu diferite activități precum: Concurs Internațional de Interpretare Instrumentală „Lira de aur”, spectacole folclorice susținute atât de Ansamblul Ciprian Porumbescu, cât și de ansamblurile artistice de amatori de pe meleagurile bucovinene, Salonul de primăvară a artiștilor plastici amatori din județ, reuniunea corală județeană, simpozionul de muzicologie „Componistica românească de valorificare a folclorului de la Ciprian Porumbescu până în zilele noastre”, „Cântecul neamului” Festival - concurs internațional de folclor.

Centrul Cultural Bucovina sprijină evenimentele Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților desfășurate la Sf. Mănăstire Putna, respectiv PRĂZNUIREA SFÂNTULUI VOIEVOD ȘTEFAN CEL MARE, Simpozionul internațional pe teme umaniste a acad. Zoe Dumitrescu Bușulenga – Maica Benedicta, COLOCVIILE PUTNEI.

Literatura și istoria este oglindită prin intermediul concursurilor și simpozioanelor cum ar fi: Sub semnul Poetului - Festival literar “Mihai Eminescu”, NICHITA ÎN LUNA LUI MARTE” - Festival - concurs de poezie pentru tinerii creatori, „Mihail Iordache” – Concurs național de interpretare critică și jurnale, CONGRESUL NAȚIONAL DE POEZIE, Colocviul național al Asociației de Literatură Generală și Comparată din România, "REZONANȚE UDEȘTENE" - Festival - concurs național de literatură, "NICOLAE LABIS" Festival - concurs

național de poezie, Simpozion Internațional Bucovina – file de istorie, Simpozion internațional „Artă și civilizație medievală”, Festivalul Internațional Literar bilingv Suceava – LECTORA, "TRASEE EMINESCIENE". Suceava este percepută ca fiind un oraș al istoriei și al culturii, datorită tradițiilor, obiceiurilor și patrimoniului istoric-cultural pe care îl deține.

Dintre evenimentele organizate de **Biblioteca Bucovinei I.G. Sbiera**, menționăm: Pagini de istorie “Unirea Principatelor” (24 ianuarie 1859) - nașterea României moderne - Simpozion, expoziție de cărți și documente și/sau audiție muzicală; Ziua Internațională de Comemorare a Holocaustului; “Ajutor la teme” - Proiect de voluntariat privind acordarea de meditații gratuite pentru copiii și tinerii instituționalizați în centrele de plasament din municipiul Suceava; “Bătălia cărților” - Concurs de lectură pentru copii și adolescenți; Festivalul Internațional Le Printemps des Poètes – Primăvara Poeților; Consfătuirea anuală cu bibliotecarii comunali din județul Suceava; „Pași spre bibliotecă” - manifestare dedicată Zilei mondiale a cărții pentru copii - Activități și expoziții diverse de carte pentru copii; Săptămâna națională a bibliotecilor: - 23 aprilie - Ziua bibliotecarului, manifestări diverse, consfătuirea profesională, recitaluri de poezie, activități diverse; Pagini de istorie: Proclamarea independenței de stat a României (9 mai 1877), vizionări de filme istorice, expoziție de carte istorică; Europa și România de azi, acțiuni dedicate „Zilei Europei” (9 mai); Ziua Internațională a copilului (1 iunie); Jocul de-a vacanța... la bibliotecă! program tip „club de vacanță”; Eminescu și Bucovina; Salonul Literaturii Române din Bucovina, cu standuri de carte, întâlniri cu autori și editori, lansări și/sau prezentări de carte; Ziua Internațională a Muzicii (1 octombrie) - Audiții muzicale diverse; Ziua Holocaustului în România (9 octombrie), diverse activități comemorative; “Zilele Monica Lovinescu” - Comemorare Monica Lovinescu(19.11.1923 -20.04.2008), Pagini de istorie: 28 noiembrie 1918, ziua Unirii Bucovinei cu România dezbatere, prezentări / expoziții de cărți și documente; “**1 Decembrie – Ziua Națională a României**” – Pagini de istorie: Unirea cea Mare a românilor oglindită în opere istorice și literare.

Pe lângă inițiativele, proiectele și programele culturale ale instituțiilor de profil Sucevene, viața culturală suceveană contemporană este marcată și de inițiative ale **societății civile sau ale mediului privat**: Festivalul Internațional de muzică – Blues Con-Fusion (Fani Adumitroaie), Festivalul Internațional al Școlilor de Teatru, Stagiune de spectacole pentru copii și adulți, Festivalul de teatru în limba engleză, Suceava, capitala spirituală a Bucovinei, Săptămâna Europeană a Tineretului, Cupa Interetnică Bucovina, Promovarea culturii muzicale corale sucevene, Zilele Teatrului pentru Copii și Tineret la Suceava, Ansamblul Studentesc ARCANUL USV – promotor al valorilor tradiționale sucevene, Concurs Internațional Studentesc de Calculatoare HARD & SOFT, Concursul Revistei Sinus și Concursul de Inventică ROSEF, Parcuri vii – Caravana Antidrog, NIGHT MUSIC - Festival Anti violență.

Printre proiectele frumoase pe care **Clubul Rotary Suceava Bucovina** le-a inițiat pentru comunitate se regăsesc evenimentul teatral **Zilele Matei Vișniec** – un festival internațional de teatru prin care publicul sucevean se poate întâlni cu dramaturgul Matei Vișniec și invitații domniei sale, personalități din lumea teatrului, dar și companii teatrale de pe alte meridiane ale lumii, iar cel mai important eveniment creat de Clubul Rotary Suceava Bucovina este proiectul **Simfonii de Toamnă**, al cărui punct culminant este un concert de muzică clasică în aer liber la care participă anual peste 6.000 de persoane.

3. Direcțiile de dezvoltare ale sectorului cultural și creativ

3.1 Principalele infrastructuri culturale, nevoile și potențialul de dezvoltare

Printre indicatorii cantitativi și calitativi minimali de definire a localității urbane se numără și cei privind infrastructura culturală. Astfel, pentru obținerea statutului de oraș, este necesară o infrastructură culturală minimală compusă din "săli de spectacol, biblioteci publice, spații pentru activități sportive", iar pentru municipiu sunt necesare "săli de spectacol, eventual teatre, instituții muzicale, biblioteci publice, stadion, săli de sport". Viziunea strategică a Sucevei în ceea ce privește infrastructura culturală a orașului implică trei aspecte:

1. Valorificarea și întreținerea corespunzătoare a infrastructurilor culturale existente și operaționale.
2. Renovarea, modernizarea sau extinderea acelor care sunt depășite din punct de vedere moral sau tehnologic.
3. Construcția de noi infrastructuri complementare celor existente care să răspundă nevoilor culturale reale ale cetățenilor.

Aspectele de infrastructură pe care le abordăm în acest document trebuie corelate cu viziunea generală de dezvoltare a orașului și implicit strategia de dezvoltare durabilă existentă a orașului. Deoarece resursele reprezintă mereu un factor de limitare, acest subcapitol va prezenta valoarea adăugată și beneficiile pe care fiecare proiect de infrastructură culturală poate să le aducă, astfel încât se pot determina prioritățile pentru investiții. Dezvoltarea infrastructurii culturale este unul din obiectivele centrale în ceea ce privește creșterea calității vieții cetățenilor, în special atunci când se facilitează și dezvoltarea economiei locale, creșterea numărului de locuri de muncă și încurajarea turismului.

O viziune pe termen lung a dezvoltării orașului care include cultura ca factor central include următoarele realizări:

- asigurarea unor spații adecvate pentru activitatea instituțiilor și organizațiilor culturale;
- asigurarea de spații amenajate și dotate corespunzător care pot să acomodeze manifestări culturale variate;
- asigurarea de spații potrivite pentru expunerea temporară sau permanentă a artei;
- reabilitarea, conservarea, protejarea și modernizarea construcțiilor și obiectivelor ce aparțin patrimoniului cultural, istoric și ecumenic, prioritare fiind cele care aduc valoare orașului (prin turism, prin spații care se pot valorifica în cadrul unor evenimente etc.);
- construirea unor spații și / sau asigurarea unor facilități pentru rezidența unor artiști și permiterea derulării de activități de creație artistică și culturală;
- completarea infrastructurii fizice cu o infrastructură cibernetică pentru extinderea utilității și în plan digital.

Fezabilitatea oricărei propuneri de proiect pentru dezvoltarea unei infrastructuri culturale ar trebui să țină cont de o serie de principii:

a. Formarea de sinergii cu celelalte infrastructuri culturale ale orașului. În acest sens, printr-o abordare strategică a dezvoltării se concentrează resursele culturale din punct de vedere logistic pentru a valorifica ceea ce există și pentru a aduce valoare suplimentară.

b. Dimensionarea corectă a proiectelor. Orice inițiativă trebuie să pornească de la dimensiunea orașului în termen de populație, trafic de turiști, cerere pentru activități culturale și un potențial realist de creștere a sectorului. O subdimensionare a investițiilor va conduce la nemulțumirea publicului, iar o supradimensionare va afecta rentabilitatea și ritmul de amortizare.

c. Interconexiunea cu celelalte infrastructuri ale orașului. Includem aici acces potrivit la utilități, căi de acces și spații de parcare.

d. Asigurarea respectării unor criterii de calitate, atât în ceea ce privește oferta culturală, cât și cererea. Infrastructurile culturale trebuie să permită livrarea conținutului la o fidelitate cât mai mare și să respecte parametri predefiniți, precum condiții de vizibilitate, iluminare, calitate a sunetului ș.a.

e. Transferul sectorului cultural de la unul bazat pe sponsorizare la unul generator de venituri. Includem aici și implicarea mediului de afaceri și dezvoltarea de noi afaceri care au ca specific domeniul cultural și turistic, integrarea unei infrastructuri pentru servicii de publicitate etc.

A. Infrastructuri culturale existente

a.1 Cetatea de Scaun a Sucevei

Cetatea de Scaun este cel mai emblematic obiectiv turistic al orașului Suceava, și constituie, din punct de vedere al infrastructurii culturale un nucleu de dezvoltare pentru perioada următorilor 10 ani. Cetatea și zona de protecție din imediata vecinătate au urmat în perioada 2011 - 2015 un program de consolidare și reabilitare, fiind astăzi deschisă pentru vizitare și gazdă pentru evenimente culturale, precum Festivalul de Artă Medievală „Ștefan cel Mare” sau Festivalul Bucovina Rock Castle.

La momentul redactării strategiei, Cetatea de Scaun este în proprietatea Consiliului Județean Suceava și în administrarea Muzeului Bucovinei și dispune de:

- șanțul de apărare – un spațiu pentru concerte, diferite activități în aer liber, pentru 450 persoane pe scaune sau cca. 2000 în picioare;
- curtea exterioară – spațiu pentru diferite activități în aer liber;
- pulberărie – spațiu pentru expoziții temporare;
- curtea interioară – spațiu pentru diferite activități în aer liber, de mică amploare; din 2016 va dispune de expoziție permanentă.

Deoarece o restaurare completă a unui astfel de obiectiv istoric se poate face doar în baza unor date arhitecturale și arheologice care rezultă și sunt susținute de documente istorice, programul de reabilitare derulat până în prezent s-a confruntat cu numeroase constrângeri. Astfel, considerăm că este o oportunitate deosebită continuarea procesului de cercetare pentru a completa imaginea istorică a Cetății de Scaun, cu scopul de a o aduce, în timp și prin alte programe de restaurare, cât mai aproape de forma originală din timpul în care Suceava era capitală a Moldovei. Pe lângă beneficiile directe față de condiția acestui obiectiv de importanță națională, acest proiect de cercetare oferă oportunitatea de a deschide un canal de dialog cu

parteneri internaționali care dețin expertiza necesară pentru a derula proiecte atât de complexe. Un punct important de plecare pentru acest demers este cooperarea cu instituțiile culturale ale Turciei și consultarea arhivelor Imperiului Otoman, deoarece acolo există cea mai mare probabilitate de a identifica surse documentare nedescoperite încă, care ne pot ajuta la o eventuală reconstituire. Formarea unei echipe internaționale care să includă experți în limba osmană este esențială în succesul acestui demers.

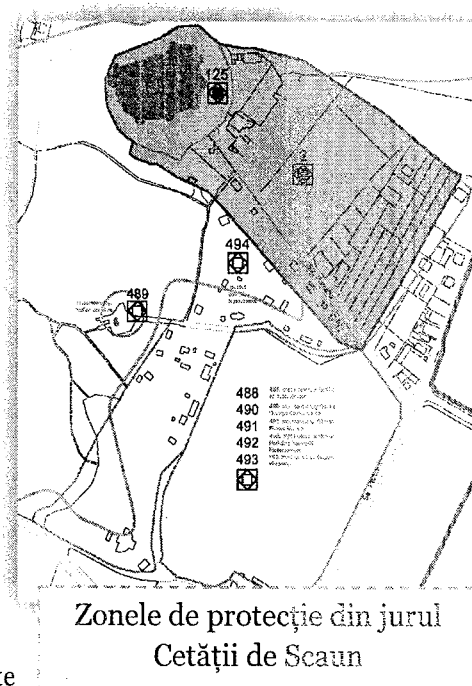
Chiar și fără a fi posibilă din punct de vedere tehnic o restaurare completă, strategia privind Cetatea Sucevei este de a face o tranziție de perspectivă de la un obiectiv care se vizitează contra cost, la un activ generator de venituri. Pentru a realiza acest lucru este necesară parcurgerea câtorva pași:

- Delimitarea unei zone destinată muzeului cetății unde se pot expune artefacte relevante istoriei cetății. În responsabilitatea acestui muzeu cade și organizarea de vizite ghidate a cetății.

- Amenajarea restului cetății pentru a permite integrarea activității mai multor agenți economici cum ar fi magazine de suveniruri, cafenele, firme de agrement.

- Amenajarea unor facilități de prezentare interactivă și prin proiecții, sunete, imagini, tehnologii de mapping și alte tehnologii, pe măsură ce acestea devin disponibile. Deja există inițiative în acest sens, însă ele trebuie completate cu alte tehnologii interactive prin care să se simuleze și să se vizualizeze viața medievală sau evenimente istorice. Dintr-o cetate „fosilă” sau „ruină”, cu ajutorul tehnologiei se poate da viață obiectivului, se poate crea o infrastructură atractivă pentru vizitatori și în special pentru copii care vor avea o experiență de joacă și învățare.

- Simplificarea procedurilor de contractare / închiriere a acestor spații și reducerea birocrăției pentru acestea.

Pe lângă cetatea propriu-zisă și zona din apropiere se poate dezvolta pe cel puțin câteva segmente:

- Delimitarea și amenajarea unei zone (ex. platoul din fața cetății) care să permită organizarea unor evenimente de amploare;
- Amenajarea unor spații de parcare multi-etajate;
- Dezvoltarea și extinderea Muzeului Satului și amenajarea parcului Șipote (obiective la care vom reveni la următoarele puncte);
- Amenajarea de spații pentru petrecere a timpului liber și agrement în jurul cetății (spații verzi, amfiteatru în aer liber, zone de relaxare);
- Realizarea de puncte panoramice cu vizibilitate bună a orașului și a cetății;
- Înființarea de cafenele sau restaurante tip boutique cu vedere spre cetate;
- Acomodarea unei zone de rezidență pentru artiști plastici și vizuali prin amenajarea unei străzi sau a unui cartier al artiștilor (obiectiv la care vom reveni).

Handwritten signature

a.2 Casa de Cultură a Sindicatelor – Suceava

Casa de Cultură, este la momentul redactării acestui document, cea mai importantă clădire din Suceava capabilă să găzduiască evenimente culturale de tipul spectacolelor. Beneficiază de o poziție centrală, de o sală cu peste 700 de locuri precum și alte săli și camere cu diferite funcționalități având acces la parcare subterană publică. Pe lângă posibilitatea de a utiliza spațiul din interior, clădirea are o dimensiune mare, un aspect constructiv simetric și vizibilitate excelentă din piața centrală, ceea ce o face un candidat bun pentru proiecții video spațiale. De asemenea, artiștii lansate de pe acoperișul clădirii în cadrul evenimentelor au vizibilitate foarte bună.

Nevoile de îmbunătățire a clădirii includ:

- Creșterea eficienței energetice a clădirii pentru reducerea costurilor de operare și creșterea confortului persoanelor care participă la activitățile din interior pe timp de iarnă. Acest lucru se poate realiza prin trecerea la un sistem de iluminat economic (LED sau iluminare prin inducție) și îmbunătățirea termo-sistemului;
- Achiziția de dotări și instalații specializate de sunet și lumini pentru îmbunătățirea calității evenimentelor;
- Amenajarea de spații tehnice pentru regie video și difuzare pe internet sau proiecție pe un ecran;
- Renovarea interiorului prin renovarea și reabilitarea zonelor care prezintă uzură morală, inclusiv prin schimbarea / retapițarea scaunelor.

a.3 Centrul Cultural „Bucovina” – fostul cinematograful Modern

Clădirea cinematografului Modern a fost demolată parțial și reconstruită ca un centru cu săli de spectacole, de repetiții și birouri, lucrările fiind finalizate în anul 2015. Clădirea va opera nu doar ca cinematograful și ca teatru și spațiu expozițional. Finalizarea acestei clădiri, poziționată strategic în centrul orașului, va avea o contribuție semnificativă la revitalizarea spațiului cultural sucevean și constituie una din cele mai importante locații care pot azi să găzduiască o varietate de spectacole și activități culturale.

La momentul redactării acestui document clădirea încă nu a fost dată în folosință, prin urmare, dincolo de întreținerea uzuală, nu anticipăm nevoia unor îmbunătățiri semnificative în următorii 10 ani. Cu toate acestea, clădirea poate fi pusă în valoare printr-un program de renovare a străzii Dragoș Vodă și Strada Armenească unde sunt numeroase clădiri vechi cu potențial deosebit de renovare. Clădirea centrului cultural se alătură Colegiului Național „Ștefan cel Mare”, Palatul Copiilor (Dragoș Vodă Nr. 13) și Biserica Armenească „Turnul Roșu” pentru a marca o zonă cu potențial de a îmbunătăți semnificativ imaginea orașului.

a.4 Muzeele din municipiul Suceava

I) **Muzeul de Istorie Suceava** (str. Ștefan cel Mare-33) – Înființat la 4 ianuarie 1900, cu un patrimoniu bazat în special pe descoperirile de la Cetatea de Scaun a Sucevei, Muzeul de Istorie a trecut prin diverse etape de organizare, astăzi aflându-se în restaurare; din 2016 va dispune de: expoziție permanentă; bibliotecă de specialitate cu sală de lectură, cu circuit limitat (public de specialitate, studenți); două săli expoziționale, o sală de conferințe și activități conexe de 150 locuri, un spațiu pentru pedagogie muzeală și activități cu publicul.

II) **Muzeul de Științe Naturii** (str. Ștefan cel Mare-23), amplasat într-o clădire situată în Parcul Central al Municipiului Suceava, prezintă, pe două niveluri, într-o manieră modernă, potențialul natural al Bucovinei. De la intrarea în muzeu, vizitatorul este întâmpinat de un mic grupaj acvaristic, precum și de un stand cu o ofertă diversificată constând în: pliante, vederi, alte publicații editate de muzeu, ceramică, obiecte de podoabă din pietre semiprețioase.

Apreciată ca o mare atracție pentru public, Sala Cristalelor prezintă cele mai frumoase și valoroase eșantioane de flori de mină existente în patrimoniul muzeului, piese de pe teritoriile României, din Brazilia și Africa. Deosebite sunt și amprentele foliare, ca și fragmentele de animale dispărute, care vin să completeze tabloul evoluției vieții pe Pământ, în decursul erelor geologice.

A doua componentă expozițională se materializează prin abordarea unor noțiuni fundamentale de ecologie, cu referire la: ecosistem, principalele tipuri de ecosisteme terestre, aspecte sezoniere. Se remarcă dioramele: „Turmă de mistreți”, „Ursul brun din Bucovina”, „Boncănitul cerbilor”, „Haită de lupi – iarna”. La demisol este organizat un mic vivariu unde pot fi admirate diverse păsări exotice și animale mici. Circuitul expozițional oferă prin mijloace media date suplimentare legate de subiectele abordate în diorame. Dispune de expoziție permanentă; o sală de conferințe de 60 de locuri și un spațiu neconvențional pentru expoziții temporare.

III) **Muzeul Etnografic „Hanul Domnesc”** (str. Ciprian Porumbescu-5), monument de secol XVII, prezintă principalele zone etnografice ale județului. Clădire cu două niveluri, construită la sfârșitul secolului al XVI-lea și începutul secolului următor, Hanul Domnesc a fost destinat găzduirii unor dregători străini, oaspeți de seamă și mari negustori. Odată cu ocuparea nordului Moldovei de către Imperiul Habsburgic în 1775, Hanul Domnesc își schimbă destinația, devenind casă de vânatoare pentru membri familiei imperiale; ulterior ajunge locuință privată. Expoziția permanentă de la parter (recent deschisă publicului) reconstituie atmosfera de epocă a unui han din sec. al XVIII-lea - loc de popas pentru oaspeți de vază, dregători, negustori etc. în trecere prin Suceava; este desfășurată în: salon de oaspeți, bucătărie, sală de han, cameră de odihnă, cămară, pivniță - toate constituind un punct deosebit de atracție.

Pivnița cu cele două camere constituie un punct de atracție, atât prin arhitectură, cât și prin reconstituirea funcționalității sale. La etaj sunt expuse toate genurile de artă populară din principalele zone etnografice ale județului: Humor, Dorna, Rădăuți și Câmpulung Moldovenesc. Dispune de expoziție permanentă; curte exterioară pentru concerte, diverse activități cu publicul, pentru 120 de persoane.

IV) **Muzeul Satului Bucovinean** (str. Parcului f.n.) este cel mai tânăr muzeu în aer liber din România. Pe o suprafață de 6 Ha, se încearcă punerea în valoare a arhitecturii populare din Bucovina și zonele limitrofe (astăzi parte a județului Suceava). Astfel, din cele 52 de obiective finalizate, astăzi, alături de gospodării din diverse zone (Câmpulung Moldovenesc, Rădăuți, Vatra Dornei, Fălticeni etc.), de Biserica Vama (1783) și Crâșma din Șaru Dornei pot fi vizitate diferite instalații populare – moara de apă, oloieniță, piuă de sumane, darac; sunt prezente și meșteșugurile – atelier de olar de la Marginea, atelier de lingurar de la Vicov sau fierărie din zona Dornelor. Toate obiectivele vizitabile au organizate interioarele cu piese originale, acestea constituind în sine o expoziție etnografică impresionantă. Alături de o mare

varietate de ceramică, obiecte din lemn, țesături, metal pot fi admirate variate cuptoare și sobe de diferite tipuri, toate funcționale.

În încercarea de a oferi cât mai multe detalii despre lumea rurală bucovineană, la Casa Căcica a fost reconstituit ritualul de înmormântare, la Casa Straja cel de botez, iar la Biserica Vama, în zilele de duminică și la sărbătorile ortodoxe se poate participa la serviciile religioase. În sezonul de vară aici au loc diverse târguri de meșteri populari, spectacole folclorice și tabere de creație pentru copii.

Dispune de: expoziție permanentă; un spațiu în aer liber pentru concerte, pentru 150 de persoane; un spațiu aflat de o parte și de alta a aleii principale de vizitare pentru organizarea de târguri; mici spații pentru activități de pedagogie muzeale, activități pentru copii.

În cadrul Muzeului Satului Bucovinean, care este o locație și o sursă de inspirație pentru artiști, pot fi amenajate câteva locuri rustice (șezătoarele vechi și lavițe și de ce nu, din loc în loc strane vechi de lemn) în care artiști țărani, profesori de muzică, folcloriști, muzicieni, preoți, vor face cunoscută muzica religioasă de la biserici și mănăstiri și muzica populară tradițională (balade, doine, cântece la evenimentele importante din viața omului); aceste evenimente se vor desfășura în general ziua, iar unele la înserat și chiar noaptea.

Dezvoltarea acestui muzeu trebuie privită sinergic cu celelalte proiecte din zonă pentru că are potențialul de a oferi spații generoase pentru activități cu publicul și o cale de acces suplimentară către Cetatea de Scaun. Se pot amenaja aici și zone în care se pot comercializa suveniruri, o librărie și zone cu afișaj cultural.

a.5 Sala de spectacole Dom Polski

Casa Polonă („Dom Polski”) care aparține organizația Uniunii Polonezilor – Suceava, dispune de o sală de spectacole de aproximativ 300 de locuri. Reprezintă o alternativă față de Casa de Cultură a Sindicatelor, în special pentru evenimente și acțiuni culturale de dimensiuni mai mici.

Clădirea necesită un program extins de renovare și reabilitare. Amintim următoarele nevoi:

- O expertiză privind structura de rezistență a clădirii și condițiile de siguranță în exploatare;
- Creșterea eficienței energetice a clădirii inclusiv prin reabilitare termică;
- Renovarea interioară, reamenajarea spațiilor inclusiv prin refacerea scaunelor spectatorilor;
- Îmbunătățirea dotărilor și spațiilor tehnice pentru organizarea de spectacole.

a.6 Auditorium-ul Joseph Schmidt – Universitatea „Ștefan cel Mare Suceava”

Auditorium-ul Joseph Schmidt dispune de 240 de locuri și este destinat manifestărilor culturale. Aici au loc diverse evenimente culturale cum sunt: piese de teatru, festivaluri și concerte de jazz, folk, muzică clasică, etc., proiecții de film, dialoguri cu diverse personalități din lumea teatrului, a filmului, a literaturii. Este sala în care activează majoritatea acțiunilor Casei de Cultură a Studenților Suceava. Această organizație are ca obiect principal de activitate susținerea participării comunității academice la acțiunile de afirmare a culturii naționale și recunoașterea acesteia în cultura europeană și universală.

a.7 Laboratorul Zonal de Restaurare

Este singura structură din România care este specializată în monitorizarea de monumente UNESCO. Există deja propuneri pentru proiecte ample de dezvoltare și va dispune de spații

concursuri, prezentări, conferințe sau seminare) un astfel de club poate să organizeze evenimente tematice concomitent cu alte instituții din țară (Agenția Spațială Română) sau din lume (agenții spațiale, ONG-uri) specializate în explorarea spațiului pentru a marca realizări importante în domeniu.

Explorarea spațiului reprezintă o oportunitate de comunicare și cooperare internațională, respectiv de derulare a unei campanii de conștientizare pentru promovarea unor valori universale.

a.11 Biblioteca Bucovina „I.G Sbiera”

Biblioteca Bucovinei „I.G. Sbiera” din Suceava este prima bibliotecă publică din municipiul Suceava, inaugurată la data de 12 decembrie 1923. Situată în centrul orașului și cu peste 350.000 de unități bibliografice, instituția este cea mai mare și cea mai importantă bibliotecă din județul Suceava.

Având în vedere rolul strategic pe care îl are biblioteca în cadrul societății informaționale, Biblioteca Bucovinei are misiunea de a asigura accesul nelimitat și gratuit la colecții, baze de date și la alte surse proprii de informații sau la serviciile sale informaționale, documentare și culturale, în scop educativ și/sau de recreere, asigurând egalitatea accesului la informații și la documentele necesare informării, educației permanente, petrecerii timpului liber și dezvoltării personalității utilizatorilor. Biblioteca Bucovinei poate și trebuie să participe activ la procesul de informare, educare permanentă și dezvoltare a personalității utilizatorilor prin dezvoltarea colecțiilor de documente și informații, crearea bazelor de date privind aceste colecții, facilitarea accesului la respectivele informații și documente, oferirea unor servicii cât mai diverse, coerente și de calitate pentru utilizatori și/sau potențiali utilizatori și, nu în ultimul rând, asigurarea dezvoltării suportului tehnic și material necesar.

Biblioteca Bucovinei este implicată într-un proces de modernizare prin care, alături de serviciile tradiționale, trebuie să dezvolte noi și noi servicii și să utilizeze tehnologii noi așa cum fac cele mai multe biblioteci europene. S-a conștientizat faptul că bibliotecile publice tradiționale, care se limitează numai la documentele tipărite, nu mai pot face față nevoilor crescânde de informare ale populației și rămân în urma celor care oferă servicii moderne. Oportunitățile și provocările societății informaționale dau bibliotecilor posibilitatea de a ocupa un loc central în comunitate, cu condiția ca ele să-și orienteze activitatea cu prioritate spre utilizatori și spre cunoașterea și satisfacerea intereselor de cunoaștere ale acestora. Prioritatea imediată este, așadar modernizarea bibliotecii prin asigurarea accesului la tehnologie, complementară cărților.

a.12 Uzina de apă Suceava

Centrul de arhitectură cultură urbană și peisaj ”Uzina de Apă” este un spațiu dedicat creației artistice contemporane. Cu o semnificație istorică, tehnologică și arhitecturală deopotrivă, Uzina urmărește să readucă rezervoarele în viața orașului și a regiunii, prin acțiuni, dialog și dezbateri de idei care să activeze comunitatea și să o inspire.

Conversia vechii Uzine de Apă într-un Centru Cultural reprezintă un proiect complex ce dă o alternativă distrugerii patrimoniului arhitectural dar și dezvoltării urbane. Finalizată în 1912 de ingineri austrieci și germani în regiunea multiculturală a Bucovinei, Uzina de Apă simbolizează nașterea orașului modern, Suceava.

Clădirea, rămasă în paragină, după ce a fost scoasă din uz în 1963, pentru că nu mai făcea față cerințelor populației în creștere, a fost reabilitată și transformată într-un

impresionant spațiu expozițional de către Ordinul Arhitecților din România - Filiala Teritorială Nord-Est. Pe lângă aspectul arhitectural deosebit și povestea din spatele clădirii, Uzina de Apă are și aplicații practice pentru că poate să găzduiască evenimente culturale de dimensiuni mici.

Localizată pe un amplasament ce suferă în prezent o transformare urbană majoră, intervenția este menită să atragă atenția publică spre posibilitatea de reînnoire a arhitecturii din zonă pornind de la fondul construit existent. Proiectul este rezultatul unor colaborări extinse între autoritățile municipale, comunitatea locală, arhitecți, ingineri, urbanisti, istorici, sociologi și studenți de diverse specialități. În plus, contractori privați și companii ce promovează tehnici inovative au fost incluse într-un parteneriat public/privat exemplar.

Noua Uzină de Apă surprinde prin spațiile neobișnuite și aparenta simplitate a intervențiilor. Deși inițial a fost gândită ca o construcție pur tehnologică, spațiile sunt acum accesibile pentru a găzdui o varietate de evenimente de la dezbateri publice la concerte și expoziții. Vechea Uzină de Apă reprimește un loc în viața orașului, devenind un generator de dezvoltare culturală și urbană. Centrul de Arhitectură, Cultură urbană și Peisaj are un program de activități culturale dedicate atât arhitecților, urbanistilor, cât și publicului larg. În care problema regenerării patrimoniului se va regăsi ca o parte intrinsecă și implicită. ZILELE CULTURII URBANE: eveniment anual organizat în jurul datei simbolice „12 august,” dată la care are loc aniversarea Uzinei de Apă. Până acum s-au desfășurat 4 ediții.

B. Infrastructuri culturale propuse:

b.1 Sală Polivalentă

Construirea unei Săli Polivalente este o necesitate absolută pentru viața economică, socială și culturală a orașului Suceava. O astfel de clădire trebuie să permită realizarea mai multor categorii de acțiuni și evenimente, putând fi configurată în funcție de specificațiile dorite. Trebuie să dispună de spațiu de amenajare a unor scene pentru concerte și petreceri, posibilitatea de a rearanja dispunerea și împărțirea sălii principale, posibilitatea de a folosi sau nu scaune pentru spectatori, pentru o capacitate de cel puțin 4500 de persoane, posibilitatea de a găzdui evenimente sportive (baschet, tenis, volei, handbal, arte marțiale, box, culturism etc.), târguri și convenții comerciale ș.a.

Criterii importante în realizarea proiectului sunt:

- asigurarea multiplelor căi de acces;
- asigurarea de locuri de parcare suficiente, preferabil multietajate pentru a economisi teren;
- o identitate arhitecturală puternică și deosebită, care să contribuie la imaginea orașului;
- valorificarea terenului din împrejurimi, atât prin integrarea unor spații verzi, a artei urbane dar și prin amenajarea de facilități pentru activități și evenimente în aer liber;
- respectarea unor criterii de eficiență energetică și implementarea de tehnologii moderne pentru reducerea nu doar a costurilor de operare, ci și a impactului asupra mediului.

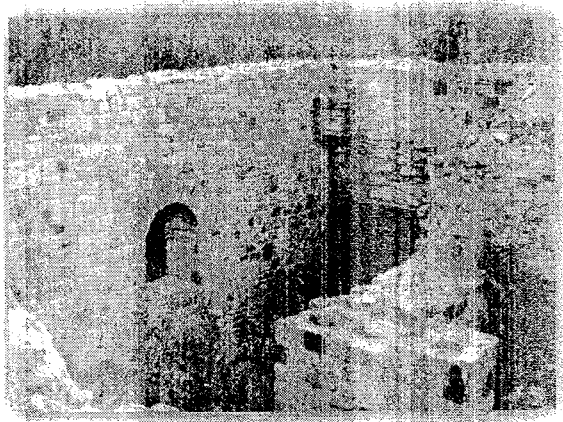
Datorită faptului că acest proiect presupune atragerea unor resurse importante, problema finanțării poate fi abordată și prin formula parteneriatului public privat cu un investitor strategic, respectiv conectarea sinergică cu alte proiecte de centrul de afaceri sau din domeniul hotelier. Studiul de fezabilitate trebuie să analizeze foarte riguros potențialul de recuperare a investiției și să ofere soluții de optimizare a structurii de finanțare. Un eveniment major cultural la care să participe Municipiul Suceava, precum participarea la competiția pentru titlul de Capitală Europeană a Culturii 2021 ar accelera procesul de realizare a

proiectului. Acordarea acestui titlu Sucevei ar transforma proiectul într-o prioritate esențială a orașului pentru următorii ani.

Demersurile întreprinse până în acest moment au condus la identificarea unei locații potrivite de 12 hectare de teren la ieșirea din Suceava spre Fălticeni, o zonă cu un potențial foarte bun de dezvoltare.

b.2 Curtea Domnească

Curtea Domnească din Suceava, construită între secolele al XIV-lea și al XVII-lea în centrul orașului, a fost reconstruită de Ștefan cel Mare în perioada domniei lui și reamenajată în timpul lui Vasile Lupu (1634-1653). A fost apoi abandonată la sfârșitul secolului al XVII-lea pe timpul domniei lui Dumitrașcu Cantacuzino. Construcția este sub forma unui patralater cu latura din est-vest de 67,50 m delimitându-se pe această parte șapte camere, iar cea de nord de 40 m cu o delimitare de aproximativ 6 camere.

Astăzi ruinele Curții Domnești se compun din patru obiective: Palatul Domnesc, Turn locuință, Turn de poartă și anexă incluse pe lista monumentelor din județul Suceava în 2004. Aceste ruine au intrat în atenția cercetătorilor și restauratorilor abia la începutul anilor '50. În urma acestor reabilitări descoperirile arheologice au scos la iveală prezența unor sobe cu o ornamentație care prezintă stema Moldovei, cavaleri în armură sau cu elemente heraldice; sobe cu ornamente vegetale sau geometrice care datează cu aproximație din

secolul XV. Multe din ornamentele sobelor evidențiază legătura cu civilizația occidentului (sobe în stil gotic), ele fiind considerate adevărate monumente arhitecturale de interior, ce vorbesc despre rafinamentul și gustul artistic, atât ale creatorilor, cât și ale comanditarilor acestor creații artistice.

La nivelul anului 2000 s-a deschis un nou șantier de reabilitare a Curții Domnești, lucrări sistate din lipsă de fonduri și reluate în anul 2010 când s-au împrejmuțat ruinele cu un gard din piatră înălțat cu plase din fier forjat, pe o fundație din beton armat.

Inițiativele existente la nivelul autorităților sucevene prevăd săpături arheologice și de restaurare a rămășițelor arheologice, urmând realizarea unei construcții în formă de "U" din sticlă ce folosește zidurile actuale și păstrează arhitectura medievală. Pe zidurile existente se va construi o clădire cu parter și etaj: la parter să existe pasarele din sticlă deasupra ruinelor pentru a putea fi analizate în detaliu de către vizitatori, iar la etaj să fie amenajată o bibliotecă după stilul celor din evul mediu, cu săli de expoziții permanente sau periodice.

Investiția presupune acoperirea ruinelor Curții Domnești din Suceava în vederea implementării în cadrul clădirii a unui sistem de control nou al temperaturii și umidității în vederea prezervării optime a vestigiilor arheologice unicate și cu mare valoare istorică. Un impact cultural ridicat se va obține prin includerea în cadrul clădirii a unei biblioteci și a unui centru de studii medievale, transmiterea informațiilor către vizitatori realizându-se atât prin dispozitive moderne cum ar fi proiecțiile, cât și prin realizarea unor elemente constructive cum sunt pereții și pardoselile din sticlă, care să permită observarea directă și în timp real a arheologilor care lucrează la restaurarea ruinelor. Pentru realizarea de venituri suplimentare

se vor amenaja zone de librărie/magazine ce vor oferi obiecte/suveniruri și informații vizitatorilor.

Din punct de vedere strategic, acest proiect merită redemarcat și regândit pentru a beneficia de formule noi de finanțare prin instrumente structurale. În urma amenajării amintite mai sus, Curtea Domnească va deveni un obiectiv important pentru Bucovina, în special pentru Suceava, prin intermediul căruia alături de întregul patrimoniu material, se vor face cunoscute valorile culturale deținute de acest municipiu.

b.3 Înființarea unui muzeu de artă

Deoarece Muzeul Bucovinei deține o colecție importantă de artă, se poate constitui o expoziție permanentă care să reflecte creația artistică a zonei și să crească oferta culturală a municipiului. Necesitatea acestei instituții este dublată de nevoia de încurajare a artei contemporane și de completare a patrimoniului cultural folcloric și tradițional existent. Împreună cu alte inițiative la nivelul regiunii Bucovinei de a atrage rezidența unor artiști din toate domeniile, acest proiect reprezintă un pas important în promovarea modernității și transformarea culturală a Sucevei.

b.4 Mănăstirea fortificată Zamca și Situl Cetății Șcheia

Aceste două obiective istorice prezintă, împreună o oportunitate deosebită pentru oraș de a rezolva în mod inteligent mai multe probleme printr-un singur proiect.

Mănăstirea Zamca este un complex medieval fortificat care a avut anterior rol de mănăstire armenescă, fiind considerat în prezent cel mai important edificiu religios construit de comunitatea armenescă din orașul Suceava. Construită în anul 1606 de armenii refugiați în Moldova încă din secolul al XIV-lea, construcția ocupă o bună poziție strategică. Ansamblul arhitectural este format din trei clădiri (biserica principală „Sf. Auxentie”, turnul-clopotniță de pe latura de est cu o înălțime de 26 metri și o clădire cu paraclis la etaj pe latura de vest, unde se află intrarea în incinta mănăstirii). Cu toate acestea accesul la acest edificiu este extrem de limitat, chiar dacă istoria locului parcurge mai multe secole.

Cetatea Șcheia, întâlnită și sub denumirea de Cetatea de Apus a Sucevei, este o cetate în ruine aflată în partea de nord-vest a orașului. Ea se află localizată la marginea unei păduri aflate pe un pînten terminal al dealului Șepilici (384 m altitudine), la o înălțime de peste 80 m față de lunca Sucevei. De aici, se poate vedea întreaga vale nordică a Sucevei. Nu există drum de acces la ruinele cetății și nici măcar un indicator care să-i semnaleze existența, multă lume neștiind nici de existența ei și cu atât mai puțin de locul unde se află. De altfel, existența în sine a cetății este misterioasă pentru că nu este pomenită în nici un document scris. Cetatea Șcheia a fost construită la sfârșitul secolului al XIV-lea, în timpul domniei lui Petru al II-lea Mușat (1375-1391), în aceeași perioadă cu Cetatea de Scaun a Sucevei. A fost considerată cea mai veche cetate de piatră din epoca feudală, cunoscută până acum în Moldova, fiind anterioară Cetății de Scaun. Existența Cetății Șcheia a fost scurtă, ea fiind demantelată în timpul domniei lui Alexandru cel Bun (1400-1432).

Nu este cert dacă cetatea a fost finalizată așa cum ar sugera existența unor accesorii cum sunt șanțul și valul de apărare, care se construiau după finalizarea fortificațiilor sau a fost abandonată în timpul construcției datorită instabilității solului. Din punct de vedere arheologic situl este considerat epuizat.

Aceste două obiective istorice pot fi puse în valoare prin amenajarea unui parc care să le integreze ca obiective vizitabile. Deoarece terenurile libere din jurul acestor obiective au un

set de constrângeri privind construcțiile, destinația lor pentru amenajarea unui parc este soluția care aduce cea mai mare valoare. Un argument foarte important este dat de lipsa severă a spațiilor verzi pentru cartierul Zamca, iar spre deosebire de alte infrastructuri necesare ale orașului costul acestor lucrări este mai mic și mai ușor de gestionat.

Spațiul este suficient de generos pentru a amenaja aici și un amfiteatru în aer liber pe lângă zone de recreere, alei pentru plimbări, piste pentru bicicliști și amenajamente de vegetație. Ambele obiective istorice se pot integra într-un mod natural. Cetatea Șcheia permite amenajarea de zone pentru vederi panoramice, alei, iluminat public și panotaje pentru a descrie istoria locului, inclusiv imagini cu modul în care ar fi arătat cetatea. Mănăstirea Zamca permite de asemenea amenajări pentru vizitare, iluminare a clădirilor și a fortificațiilor care sunt foarte bine păstrate, precum și o valorificare a turnului care ar putea să ofere o perspectivă deosebită asupra parcului. Legătura dintre cele două obiective poate fi o pistă pentru alergare / biciclete.

b.5 Parcul Șipote

Amenajarea acestui parc este o zonă extrem de frumoasă și de importantă din zona Cetății de Scaun, cu un potențial deosebit în organizarea diverselor evenimente cu caracter cultural. Momentan parcul se află în administrația ocolului silvic Pătrăuți, fiind considerat amenajament silvic. Trebuie realizate demersurile necesare pentru schimbarea statutului astfel încât propunerile de amenajare să poată fi materializate.

Pot fi construite alei destinate pictorilor, meșterilor populari etc., cu ateliere de creație în aer liber, dar și cu expoziții ale operelor acestora; oferirea posibilității locuitorilor orașului, dar și turiștilor de a lua parte în mod activ, alături de artiști, la procesul de creare, prin organizarea unor zile special dedicate acestei participări a publicului.

Amenajarea în interiorul parcului a unor spații care, atunci când vremea o permite, pot fi folosite pentru recreerea cetățenilor, cum sunt: book-cafe-urile în aer liber, spații unde oamenii pot citi o carte și se pot întâlni atât cu scriitori, dar și cu alte persoane interesate și unde vor putea face schimb de idei, păreri, opinii, dar vor putea în acest fel să și socializeze.

Pentru că vorbim de Bucovina - Țara Fagilor, s-ar putea construi un mic oraș format din mai multe ateliere, care să corespundă cu istoria etapelor fagului (din pădure și până la meșteșugul confecționării de obiecte).

b.6 Dezvoltarea unei zone de agrement pe cursul Râului Suceava

Râul Suceava traversează orașul însă nu este valorificat din punct de vedere al amenajării urbanistice. În funcție de terenurile și spațiile disponibile în spațiul public, de natura terenurilor, această zonă poate fi dezvoltată ca o zonă de agrement și cultură cu parc, pistă de bicicliști, spații de joacă pentru copii dar și spații de creație pentru artiști și amatori.

Prezintă și aici oportunitatea amplasării de artă urbană, de facilități de tipul amfiteatru în aer liber în care să aibă loc: piese de teatru, proiecții de film, expoziții etc. Includerea unui amfiteatru sau a unui spațiu amenajat destinat organizării unor evenimente de tip cultural ar trebui să fie inclusă în proiectarea oricărui parc municipal.

b.7 Construcția și amenajarea unei străzi a artei

Dacă celelalte infrastructuri ale orașului vor determina o revitalizare și dinamizare a vieții culturale sucevene, atunci Suceava poate să devină reședința unor artiști. Considerând

calitățile deosebite ale regiunii Bucovina, conservată foarte bine din punct de vedere cultural, oferirea de infrastructură de creație unor artiști în Municipiul Suceava ar duce la o înflorire a culturii regiunii și o impulsională fantastică a turismului local. O soluție ar fi construcția unei străzi sau a unui mini-cartier al artei unde să fie amplasate ateliere și laboratoare de creație, spații de expunere și facilități educaționale în domeniul artei. Această stradă ar deveni o atracție turistică și ar impulsiona atractivitatea celorlalte obiective turistice din Suceava care ar depăși statutul unui oraș de tranzit și ar deveni oraș destinație. Pentru atragerea și menținerea unei comunități artistice (care să acopere toate domeniile de producție artistică) pot fi oferite facilități fiscale sau financiare (chirii preferențiale) pentru artiștii care se stabilesc aici și își desfășoară activitatea creativă.

O posibilă locație pentru această stradă poate fi în proximitatea zonei Cetății de Scaun, pentru că ar crește concentrarea de obiective turistice și culturale, efectul fiind de transformare a zonei în una generatoare de venit.

b.8 Publicitate și infrastructura digitală

Un element important pentru valorificarea infrastructurii culturale și facilitarea utilizării pentru dezvoltarea unei scene culturale dinamice este modul în care se realizează comunicarea cu potențialii consumatori de cultură. Astfel, reprezintă o prioritate pentru Suceava dezvoltarea unui sistem de afișaj dedicat culturii. Acesta trebuie să fie integrat în mod inteligent peisajului urban, discret și în același timp eficace. Rezultatul este creșterea accesului la cultură și transformarea acestui sector din unul care are nevoie de sponsorizare în unul care generează venituri și valoare.

Deosebit de important este și utilizarea internetului și a mijloacelor oferite de tehnologie, prin oglindirea în format digital a fiecărei acțiuni culturale, utilizarea canalelor oferite de rețelele sociale și inclusiv pentru mobilizarea cetățenilor în scopul susținerii culturii. Din acest motiv, considerăm că este esențial ca organizațiile și instituțiile pentru cultură să mărească alocarea de resurse către spațiul virtual, să modernizeze paginile web și să le actualizeze cu regularitate. Fără utilizarea mediului informațional șansele de succes ale culturii, mai ales din punct de vedere economic, scad semnificativ.

3.2 Domeniile culturale ale orașului, priorități, inițiative și programe

3.2.1 Arte vizuale

Arta constituie atât un mod de exprimare al artiștilor, cât și „unul dintre mijloacele prin care oamenii au relații unul cu altul. (...) Omul, percepend cu ajutorul urechii sau al ochiului expresia sentimentelor unui alt om, e în stare să simtă și el aceste sentimente.” (Lev Tolstoi) Fie că este vorba de pictură, sculptură, fotografie, artă modernă sau contemporană, rolul acesteia este de a fi împărtășită și de a îmbunătăți astfel calitatea vieții culturale a cetățenilor. Turismul cultural constituie sub-sectorul turismului cu cel mai rapid ritm de creștere, precum și unul din cele mai importante domenii cu impact asupra dezvoltării economice a Sucevei. Definit ca acea formă de turism al cărui obiect este, printre altele, descoperirea de monumente sau situri istorice și de arheologie, evenimente culturale, obiceiuri și tradiții, astfel încât să

satisfacă nevoia din ce în ce mai mare de cunoaștere și mobilitate umană, turismul cultural însumează 37% din totalul călătoriilor la nivel mondial.

Strategia de Dezvoltare Culturală a Sucevei evidențiază o consolidare a rolului artei, culturii și infrastructurii asupra calității vieții, îmbunătățirea interacțiunii sociale și culturale a orașului, contribuind la sustenabilitatea vieții culturale. Principalul obiectiv al Strategiei în ceea ce privește arta vizuală este de a se asigura că *pictura, sculptura, fotografia, arta spontană, performanța stradală, arta urbană etc.* constituie parte integrantă a procesului de dezvoltare culturală. De asemenea, se dorește păstrarea tradiționalului, a specificului zonei, dar și încurajarea influențelor moderne internaționale. Abordarea autorității locale este de a dezvolta programe specifice acestui tip de artă, astfel încât să determine încurajarea turismului cultural la nivelul Sucevei. Astfel, principalele obiective propuse au în vedere:

- Crearea de parteneriate cu diverse persoane fizice sau organizații în domeniul artei vizuale care să participe la activitățile propuse;
- Promovarea creativității, inovației și a învățării pe tot parcursul vieții;
- Organizarea unor workshop-uri gratuite de fotografie (sponsorizate sau susținute de Primărie), pentru: tinerii cu posibilități modeste, persoanele peste 60 de ani (a căror principala problemă este izolarea socială/singurătatea), persoane cu handicap;
- Street art pe clădiri pentru înfrumusețarea peisajului urban;
- Crearea de oportunități pentru dezvoltarea artelor vizuale în zone cu potențial de dezvoltare ale orașului;
- Crearea infrastructurii necesare pentru promovarea artei vizuale;
- Promovarea artei urbane.

Principalele activități propuse pentru atingerea obiectivelor setate vizează:

- a) Amenajarea unei zone cu potențial de dezvoltare a Sucevei pentru promovarea artei și a artiștilor stradali. Această activitate are în vedere crearea condițiilor necesare pentru instalarea de ateliere de lucru pentru diverse categorii de artiști stradali: pictori, caricaturişti, sculptori, olari/meșteșugari, fotografi etc., în vederea realizării de lucrări personalizate și comercializarea lor turiștilor, precum și oferirea de lecții acelor vizitatori interesați.
- b) Amenajarea unei clădiri care să funcționeze ca galerie de artă și în care să se organizeze periodic vernisaje de pictură, fotografie etc. ale artiștilor suceveni pe diverse teme. De asemenea, acest spațiu poate fi utilizat pentru organizarea diverselor concursuri de fotografie, pictură, artă spontană etc.
- c) Organizarea anuală a unui festival național/internațional de street art, la care să fie prezentate lucrări realizate de diverși artiști pe bucăți de rigips speciale, iar ulterior premiate pe baza votului publicului și a juriului și/sau licitate.
- d) Amenajarea unui hub, care să fie utilizat drept atelier de creație și lucru, oferind acces, pe baza de membership, la o gamă largă de unelte și echipamente speciale, precum laser engraving & cutting, 3D printing, CNC router, plotter, scanner pentru fabricație digitală și prototipare rapidă la educație, precum și sprijin concret în realizarea lucrărilor și a proiectelor propuse.
- e) Bucovina ar trebui să aibă un Centru al fotografiei, ceea ce ar deschide calea unui Festival internațional de fotografie. Limbajul este universal, fotografiile se expun cu ușurință, chiar și în aer liber, dar și în spații neconvenționale (gări, aeroport, licee, etc.) Există la Arles în Franța un Festival internațional de fotografie, ar fi interesant ca să fie invitați fotografi internaționali să capteze civilizația rurală din Bucovina.

3.2.2 Muzică

Muzica este un limbaj și un mod de exprimare pentru întreaga omenire, atunci când cuvintele nu ne sunt de prea mare folos. Ne folosim de muzică pentru a ne controla propriile emoții, însă și pentru a diminua sau elimina stresul. Muzica unește și transpune dorința de a excela. Ca și element vital în dezvoltarea societății, muzica are un rol decisiv. Pentru conștientizarea acestui fapt, orașul Suceava propune aprofundarea și îmbunătățirea acestei tematici. Fiind un element imaterial, muzica poate fi implementată strategic în multe contexte, atât economice cât și educaționale.

Prin poziția ei geografică, dar și datorită apartenenței la un spațiu aflat la o intersecție a marilor culturi europene, Suceava a fost influențată muzical de către acestea. Cântecul și dansurile tradiționale au împrumutat structuri austriece, poloneze, ucrainene care, pe lângă cele românești au făcut ca folclorul să aibă trăsături aparte altor zone.

În afara ansamblurilor sau soliștilor de folclor, profesioniști sau amatori, Suceava a fost tot timpul un oraș cu diversitate în ceea ce privește fenomenul muzical. Fie că a fost vorba de rock, blues, jazz, ori alte genuri muzicale, Suceava a avut tot timpul nume reprezentativ pe scenele țării, a luat premii la festivaluri sau a fost recunoscut ca un oraș muzical. Se pot menționa nume precum Sofia Vicoveanca (folclor), Anca Parghel (jazz), Berti Barbera (pop-rock), Sandy Deac (rock), Fani Adumitroaie (blues) și multe altele, nume care au adus faimă orașului în plan artistic. Absolvenții Liceului de Artă au absolvit instituții de învățământ superior de specialitate, devenind muzicieni profesioniști pe tot cuprinsul Europei. Într-un astfel de mediu, apetitul pentru muzică, pentru toate genurile muzicale prezintă un potențial deosebit de dezvoltare. Din acest motiv s-au dezvoltat evenimente diverse și variate, din care menționăm câteva care au devenit ciclice, parte din dinamica vieții culturale a orașului: "Lira de Aur" (festival-concurs de prestigiu dedicat școlilor de artă), Bucovina Rock Castle, o inițiativă recentă în domeniul muzical care a înregistrat un succes deosebit, Festivalul Internațional "Blues Con-Fusion", Simfonii de Toamnă, proiect inițiativă a societății civile și altele. Creșterea cantitativă și calitativă a vieții muzicale a Sucevei trebuie susținută și prin acțiuni și inițiative complementare. Complexitatea domeniului muzicii aduce un mare avantaj activării grupurilor țintă, adresându-și tuturor categoriilor de vârstă și intereselor acestora. Prin programe cultural-educativ-artistice acestea vor fi structurate în evenimente tematice cum sunt:

- Workshop IT/online:
 - Îmbunătățirea radiourilor online locale. Echipe de profesioniști IT, sunt invitate să împărtășească know-how despre cum se pot dezvolta platforme radio online în săli special amenajate pentru audiență și demonstrații live.
- Concerte publice:
 - Spectacole de muzică clasică, populară, modernă, etc. în parcuri/centrul orașului/locații special amenajate;
 - Spectacole cu lumini/laser și tematică muzicală.
- Evenimente Art-Concert 2in1:
 - Eveniment combinat între modă și muzică. Designeri români locali/naționali/internaționali vor face o colecție vestimentară specială pentru membrii trupelor care vor cânta pe scenă.
- Platforme online cu tematică muzicală:
 - Platforme online dedicate studiului și informațiilor actuale în muzică;

- Platforme online de concurs la nivel național pentru selecția Dj-lor și producătorilor locali și din România.
- JAZZ festival cu interpreți de renume:
 - Lecturi și Workshop (*2in1*) în amfiteatrul universității „Ștefan cel Mare” din Suceava. Profesioniști în muzică, români sau de naționalitate străină, cu excelență în domeniu, vor putea interacționa cu publicul, împărtășind experiența carierei lor.
- Concerte de muzică clasică pe timp de noapte:
 - Parcuri special amenajate cu instalații de lumini și peisagistică virtuală și efecte speciale, în care se vor ține concerte cu muzică clasică de elită.
- TED X: Invitați din domeniul industriei muzicale.

Implicarea financiară a mass-media, sponsori, mediul privat pot aduce o contribuție reală în promovarea importanței muzicii, a acestei sinergii de discipline. Totodată vor fi create locuri de muncă, parteneriate și crearea unei imagini pozitive a interesului și intenției orașului Suceava de a îmbunătăți cultura muzicală.

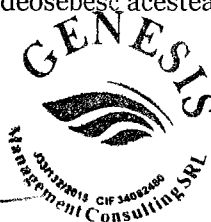
Există și o serie de instituții specializate care trebuie implicate în acest proces de educare prin muzică și anume:

- Casa de Cultură din Suceava
- Casa de Cultură a Studenților Suceava
- Colegiul de Artă "Ciprian Porumbescu"
- Ansamblul Artistic "Ciprian Porumbescu"
- Societatea Muzicală (www.societateamuzicala.ro) și alte organizații din țară și din străinătate pot pune la dispoziția sucevenilor un curs de inițiere în muzica clasică, curs care poate fi oferit / transmis live și redat în confortul locuinței lor.

Designul programelor educaționale în domeniul muzicii ar trebui să aibă în vedere următoarele probleme:

- De ce e diferită muzica clasică de celelalte tipuri de muzică?
- În ce constau aptitudinile muzicale? Ce înseamnă „ureche muzicală”?
- Cum se ascultă o lucrare muzicală? Cum o ascultă profesioniștii și cum o ascultă cunoscătorii, față de cei neinițiați?
- Cum se poate aprecia dacă o interpretare este de bună calitate sau de o calitate modestă? Dar o compoziție? Care sunt criteriile de ierarhizare valorică a unei lucrări muzicale?
- Cum a evoluat statutul muzicianului de-a lungul vremii?
- Ce deosebire este între interpretarea muzicii pop și interpretarea muzicii culte? Ce înseamnă geniul unui instrumentist față de interpretarea corectă a partiturii?
- La ce vârstă și cum ne dăm seama că un copil are talent la muzică?
- Ce se învață la conservator și care sunt pașii de urmat?
- De ce unii ajung compozitori, alții muzicologi, alții instrumentiști? Cine îi separă și când?
- Cum a evoluat statutul muzicianului de-a lungul vremii? Cum se poate dezvolta o carieră în domeniul muzicii?
- Instrumentele muzicale; cât costă instrumentele muzicale? Cine și unde se fabrică?
- Care sunt tipurile de voci umane și prin ce se deosebesc acestea?

Rph

- Cu ce se lucrează în muzică: note, partituri, instrumente, săli de spectacol, săli de repetiție, etc.
- Cei mai mari muzicieni din lume, cele mai faimoase orchestre, cele mai bune săli de concerte.
- Ansambluri muzicale; din ce sunt compuse, dispunerea instrumentelor.
- Orchestra simfonică: cum este organizată, care sunt instrumentele?
- Deosebirea dintre orchestra simfonică, orchestra de cameră, orchestra de operă, orchestra de estradă, orchestra de muzică ușoară, orchestra de muzică populară sau fanfară.
- Noțiunile generale în muzică: denumiri ale sunetelor, tonalitate, gamă, chei, portative, moduri, măsuri, agogica, dinamica, semne specifice, formule ritmice, timbru, frază, pulsație, acorduri, intervale, transpoziție, acordaj, sisteme de organizare sonoră, melodie, armonie etc.
- Prin ce se deosebesc principalele stiluri ale muzicii culte?
- Tipurile de voci umane și deosebirea dintre acestea.
- Istoria muzicii de-a lungul timpului și în diferite regiuni ale lumii.
- Principalele stiluri ale muzicii culte din secolul al XX-lea.
- Jazz-ul – gen muzical cult și precursor al muzicii pop.

Prioritățile strategice ale Sucevei pentru domeniul muzical sunt:

1. Deschiderea către experiențele muzicale moderne, noi, care să completeze repertoriul de muzică folclorică și care să permită accesul către o diversitate de curente artistice în domeniu.
2. Creșterea numărului de evenimente muzicale.
3. Încurajarea educației muzicale și adoptarea unei atitudini pro active privind descoperirea de talente muzicale.
4. Dezvoltarea de infrastructuri care permit audiții muzicale în spații publice (în special zone din parcuri și esplanada centrală din Suceava).

3.2.3 Arta spectacolului

În decembrie 1984, în sala mare a Casei de Cultură, cei peste 700 de spectatori au asistat la primul gong al primului teatru profesionist din Suceava, înființat ca secție a Teatrului Național Vasile Alecsandri din Iași. Din prima echipă de actori profesioniști ai orașului au făcut parte: Carmen Ciorcilă, Radu Duda, Carmen Tănase, Adrian Păduraru, Răzvan Popa, Mioara Ifrim, Constantin Florea, Ada Gârțoman, Cristian Rotaru, Sebastian Comănici, Liviu Manoliu și Cristina Ioviță (regizor).

Având în vedere că parcursul acestui teatru a fost unul scurt, în februarie 1990 încheindu-și activitatea, nu putem vorbi despre existența unei tradiții în teatru a orașului Suceava.

Fiind probabil printre singurele orașe din România care au mai rămas fără teatru, filarmonică sau cinematograf, este absolut necesară înființarea unui teatru de sine stătător, o filarmonică, galerii de artă, Suceava fiind un oraș centru universitar, un punct intermediar de trecere al frontierei, un oraș transfrontalier.

În intervalul de timp februarie 1990 și octombrie 2015, a existat totuși în Suceava o mișcare teatrală. La Casa de Cultură a Sindicatelor din Suceava, deși condițiile sunt precare, au venit în toți acești ani spectacole de teatru, concerte de muzică simfonică, dar publicul sucevean nu-și permitea să intre la spectacol din diverse motive, cel mai adesea din cauza frigului din sală, a unei acustici defectuoase sau a prețului prea mare al spectacolului. În ultimii ani majoritatea spectacolelor mari și-au anulat venirea pentru că nu se vindeau biletele.

În paralel, au fost spectacole pe care organizatorii (sau impresarii) le aduceau în spații neconvenționale, spectacole care au fost mult mai bine primite de public. Festivalul de teatru pentru elevi și tineret sau Teatru în Bucovina, coordonat de dl. Cornel Grosaru, Festivalul de teatru în limba engleză, precum și festivalurile de la Fălticeni (Grigore Vasiliu Birlic) sau cel de la Vatra Dornei (Ion Luca), Festivalul Internațional al Școlilor de Teatru, organizat la Suceava din inițiativa actorului Stelian Nistor și coordonat de dl. rector Paul Chiribută de la UNATC București, precum și Evenimentul teatral Zilele Matei Vișniec organizat de Clubul Rotary Suceava Bucovina în parteneriat cu Primăria municipiului Suceava și coordonat de Carmen Veronica Steiciuc, au încercat să răspundă, într-o mică măsură, nevoii imense de teatru a sucevenilor. De asemenea, la Universitatea "Ștefan cel Mare" din Suceava există un teatru studentesc de amatori FABULINUS, inițiat de Adrian Crăciunescu și coordonat de regizorul Ion Sapdaru.

Referitor la educația pentru teatru a publicului, care a fost invitat până acum la teatru în săli închise, trebuie specificat faptul că Suceava are nevoie, înainte de toate, de un mod de informare privitor la teatru în general, istoria dezvoltării teatrului, tipuri de teatru, acest lucru fiind mai util de realizat în spații deschise, publice. În acest fel viitorii „spectatori de sală” vor învăța și înțelege teatrul ca o formă de manifestare artistică, mai mult decât ca o simplă alternativă de petrecere a timpului liber. Dezvoltarea culturală a indivizilor cu un simț concret al realității se poate realiza prin educarea tinerilor liceeni pentru început, cadrele didactice și profesorii din conducerea școlilor având un rol cheie în conturarea spiritului artistic al viitorului public de teatru.

Un rol important în educarea publicului îl are societatea civilă. De asemenea, se consideră oportună educarea și formarea publicului interesat de teatru atât prin lansarea invitației de a merge la teatru în spații convenționale, dar mai ales neconvenționale. Teatrul în aer liber, teatrul în parc, flashmob-urile specifice, workshop-urile, teatrul într-un spațiu public cu un trafic pietonal mediu spre ridicat va da un imbold și va stârni curiozitatea trecătorilor transformându-i într-un potențial public de teatru pe termen mediu și lung. În general aceste activități au succes, deoarece indivizii răspund mai ușor la început unor lucruri oferite fără costuri, fapt ce va duce la trierea acestora la viitoarele acțiuni culturale în spații convenționale și cu bilet de intrare.

Clădirile vechi necesită soluții speciale când vine vorba despre o eventuală reabilitare generală a lor. Există deseori posibilitatea ca sub pereții masivi ai clădirilor vechi să nu se găsească fundații potrivite sau teren bun de fundare, chiar în lipsa fisurilor de pe pereți și chiar dacă calculele de rezistență ar face-o necesare. De aceea restaurarea, protejarea, promovarea și valorificarea monumentelor istorice incluse în patrimoniul cultural național și local din mediul urban, extinderea spațiilor din structurile muzeale ce adăpostesc colecții de patrimoniu, lucrările de restaurare pentru obiective de interes regional, investițiile în infrastructura de comunicare, investițiile în expoziții muzeale de promovare a patrimoniului cultural și natural, toate acestea fac parte dintr-un program absolut necesar pentru infrastructura culturală, care generează astfel o satisfacere a nevoilor culturale ale cetățenilor, dar și o dezvoltare a acestora. Toate aceste acțiuni trebuie să susțină conservarea valorilor arhitecturale și istorice ale monumentelor și să promoveze dezvoltarea desfășurării unor

nebanuite în propria ființă (la nivelul mișcării, al dicției, al memorizării, al descifrării unui text, al abordării unui rol, al improvizației, etc.). Un elev care încearcă să se inițieze în arta teatrului poate depăși multe complexe, își uită timiditatea, se descoperă pe sine, se formează, se structurează psihic, descoperă o nouă lume, prinde gust pentru lectură și pentru muzică, pentru artele vizuale în general și pentru dialog. De asemenea, actorii și regizorul care se vor instala la Suceava vor organiza spectacole de poezie și stagii de recitare a poeziei. Poezia și teatrul sunt intim legate. Cine înțelege cum trebuie descifrat și spus un poem în fața unui public înțelege deja pe jumătate ce este teatrul.

Teatrul sucevean va aduce și spectacole interesante din alte orașe ale țării, va invita companii independente, va organiza festivaluri și ateliere de teatru, îi va mobiliza măcar o dată pe an pe elevi pentru a vedea spectacole pe textele unor autori clasici (Caragiale, Cehov, Shakespeare, Moliere). În același timp, va exista și o strategie culturală și una didactică. Spectacolele vor fi programate în așa fel încât să învețe pe publicul tânăr (și chiar și pe cel adult) ce înseamnă o comedie, o tragedie, o tragi-comedie, un spectacol tip musical, un spectacol de marionete pentru copii și pentru adulți, un spectacol de teatru-dans, un spectacol coregrafic fără cuvinte, un spectacol de teatru-obiect.

Cine intră într-un teatru adevărat trebuie să simtă că a ieșit din cotidian, că a intrat într-o altă dimensiune a vieții, că a intrat într-un templu al artei. Teatrul sucevean va beneficia de o dotare tehnică, de culise, de accesorii, de echipament și de un cadru agreabil în care să poată fi primit publicul. O cafenea care să poată deveni spațiu de așteptare pentru public și spațiu de expoziție ar fi ideală. Ar putea exista și o mică librărie în care se pot comercializa cărți de teatru, semne de carte și calendare cu tematica teatrală (ex.: teatrul Elisabethan și Shakespeare, etc.), o cafenea mică și un magazin de suveniruri teatrale.

Se vor organiza periodic conferințe cu personalități din lumea teatrului, conferințe cu public larg, spectacole-lecturi. Se va avea în vedere și faptul că este necesar că producțiile teatrale trebuie să acopere toate categoriile de public. O clasificare propusă pentru acestea este:

• adulți: 50+	• preadolescenți: 10+
• tineri – adulți: 30 - 50	• copii: - 10
• tineri: 20-30	• copii: 4-7
• adolescenți: 14+	

Dans contemporan

În ceea ce privește creația coregrafică, spectacolele de dans contemporan – în sala teatrului (după ce va fi pregătită din punct de vedere tehnic) vor putea fi invitate spectacole de coregrafie (deja finalizate), care vor veni cu propriul personal tehnic de scenă și vor susține reprezentații în zile succesive.

Magie

Sala teatrului va putea găzdui spectacole de magie. Se va lua legătură, în acest sens, cu Prima Școală de Iluzionism din România, Academia de Magie a Universității Populare de Artă Ioan I. Dalles București pentru a propune producții.

Arta comunitară; educație prin artă; terapie prin artă

Actorii suceveni vor desfășura diferite proiecte în acest sens, câteva posibilități fiind prezentate în continuare:

a. "Orașul ti-e prieten" - proiect itinerant - Suceava și localitățile care fac parte din zona metropolitană.

Actorii intră, timp de 10 zile, în viața de zi cu zi a orașului și:

- reamintesc bunele maniere (oferă locul doamnelor în mijloacele de transport în comun, răspund la telefon dar vorbește încet, explicând că sunt « în autobuz », deschid uși, zâmbesc, spun « va rog » și « mulțumesc » ; se oferă să ducă sacoșe, oferă flori persoanelor vizibil și mai puțin vizibil deprimare, însoțesc o ora/zi un șofer de taxi și îi reamintesc (exemplificând) lucruri simple : ca ar fi minunat să își aștepte clientul într-o mașină curată, aerisită, purtând uniforma, că ar fi minunat să coboare din mașină și să îi deschidă acestuia ușa, să îl întrebe ce post de radio preferă să asculte, etc;
- Merg cu bicicletele, făcând « reclama » bibliotecilor din oraș;
- Arată că se poate: să arăți bine, să faci sport, să citești și să fii manierat
- Discută cu oamenii străzii și îi conduc la cantinele sociale ;
- Reamintesc cât e de bine să mai trimiți, din când, în când, câte o scrisoare: (au la ei vederi, felicitări, plicuri, timbre, le oferă și le iau înapoi completate; le duc ulterior ei gratuit, la Poștă) ;
- Oferă, în stațiile de autobuz: băncuțe, pahare cu apă și ziare ;

b. Câțiva coregrafi, concep un dans simplu și invită (într-o zonă special eliberată în acea zi, de ex: intersecția din fața Centrului Cultural Bucovina) pietonii, să se oprească puțin și să danseze, aducând astfel energie și bună-dispoziție ;

c. Un « Magazin de idei » itinerant circulă prin oraș, împărțind, gratuit, idei « gândite », comerciantilor ;

d. Un grup de scenografi si pictori: dau « alta viață » coșurilor de gunoi pictându-le cât mai nostim si prietenos ;

3.2.4 Film

Domeniul filmului și a cinematografiei reprezintă o componentă esențială în viața culturală a unui oraș. Din nefericire orașul Suceava a avut o deficiență de infrastructură care doar acum se apropie de a fi remediată. Este dificil de dezvoltat sectorul filmului în absența cel puțin a unui cinematograful echipat cu tehnologie modernă. Cu toate acestea, fiecare cetățean al orașului, indiferent de vârstă, are nevoie să vizioneze, ocazional un film, pe ecranul mare al unui cinema, o experiență care nu se poate reproduce acasă.

Reconstruirea Cinematografului Modern sub forma Centrului Cultural Bucovina alături de anunțarea deschiderii de complexe de cinematografe în centrele cele mai importante din Suceava, Iulius Mall și Suceava Shopping City, reprezintă o schimbare necesară pentru suceveni, acest lucru fiind posibil cu ajutorul unei infrastructuri competente, cu săli spațioase, fotolii confortabile, de mari dimensiuni, dispuse în amfiteatru, ce conferă unghiuri perfecte de vizibilitate, dar și proiectoare și sisteme de sonorizare profesionale, pentru o calitate de neegalat a sunetului și a imaginilor. Anul 2015 va marca, în acest sens, un pas înainte, important în economia culturală a orasului.

Pentru succesul și sustenabilitatea tranziției către un oraș cu opțiuni multiple de cinematograf, este important să nu se supra investească în acest domeniu, iar introducerea acestor facilități să se facă într-un mod natural. În aceste condiții excelente, se va putea materializa și organizarea unor festivaluri de filme de artș, filme de animație de artă pentru cei mici și pentru cei mari. Lansarea cinematografelor va atrage și oportunitatea de colaborare cu creatori de film românesc și străin și realizarea de evenimente cu această destinație.

Pe lângă difuzarea filmelor comerciale, o direcție de dezvoltare a sectorului este dată și de filme documentare, respectiv organizarea ocazională de vizionări în scop educativ.

Pe lângă aspectele legate de „consumul” de film, viziunea strategică a Sucevei are în vedere și creația de film pentru care se propun două categorii de inițiative:

1. Încurajarea realizării de film independent, inclusiv de către amatori prin organizarea de festivaluri de film, proiecții sau concursuri.

2. Atragerea de case de producție care pot să beneficieze de condiții de filmare ce oferă avantaje de cost față de alte destinații existente. Suceava ca reședință a județului trebuie să reprezinte un nexus de dezvoltare culturală pentru județ, conducând la valorificarea resurselor din întreaga regiune. Din acest punct de vedere, Suceava poate deveni o locație atractivă pentru anumite tipuri de producții cinematografice.

3.2.5 Cuvântul scris

Cuvântul scris, ilustrat de segmentul literar, dar și de cel spiritual și de mass media scrisă, are un rol important în modelarea devenirii omului, în general. Deși ne aflăm într-o epocă a vitezei, când internetul cucerește tot mai mult spațiu în cotidianul nostru, cărțile și-au păstrat farmecul și puterea de a ne transpune în imaginar, permițând cititorului să călătorească prin lumi cunoscute sau necunoscute, vizibile sau invizibile, pe care cuvintele le pot contura în mentalul nostru.

Dacă un film ne așază într-o poveste definită de imaginile pe care ochiul le percepe în timpul vizionării acelu film, dacă o creație plastică, fie din sfera picturii, sculpturii, fotografiei, construiește în noi un gând specific, ei bine, lectura unei cărți ne oferă o libertate absolută în imaginarea unor lumi și ne dă posibilitatea să trăim multiple vieți. Cei mai bogați oameni sunt cei care citesc, imaginarul lor fiind activat în nebănuite forme.

Într-o perioadă în care criza de valori se manifestă tot mai mult în societatea contemporană, sucevenii au acces la cărți, nu doar prin librăriile care există pe raza municipiului, ci și prin Biblioteca Bucovinei I.G. Sbiera, Biblioteca Universității ”Ștefan cel Mare”, bibliotecile muzeelor și colegiilor sucevene. De asemenea, există reviste literare, dintre care menționăm Bucovina literară și Alecart, care oferă accesul la texte inedite ale scriitorilor contemporani, cronici literare, teatrale sau din domeniul artelor plastice.

Există în Suceava Societatea Scriitorilor Bucovinei (SSB), care este o organizație profesională a autorilor de literatură din întreg spațiul geografic al Bucovinei. Înființată ca secție a Societății pentru Cultură și Literatură Română în Bucovina, acest templu al spiritualității bucovinene este înscris în cartea vremii alături de o figură reprezentativă a literaturii române din Bucovina interbelică, respectiv scriitorul și editorul Mircea Streinul. Acesta a pus bazele Societății Scriitorilor Bucovineni la 12 noiembrie 1938, la Cernăuți. Referințele despre Societatea Scriitorilor Bucovineni (S.S.B.) și parcursul său dintre cele două

războaie mondiale sunt puține. Criticul Mircea A. Diaconu reușește să recupereze în bună măsură acest segment al literaturii din Bucovina, publicând două remarcabile monografii despre Mircea Streinul (1998) și despre Mișcarea Iconar (1999), apoi câteva ediții din Iulian Vesper, Mircea Streinul sau Traian Chelariu. Apariția unei societăți care să pună în lumină evoluția pozitivă a fenomenului literar bucovinean, ca o expresie a emancipării intelectuale, a avut un impact puternic asupra vieții culturale din acest spațiu. În 1941 societatea a inițiat un supliment săptămânal al ziarului Bucovina, care, purtând numele de *Bucovina literară*, era organul de presă al societății. Deși a avut o viață scurtă, Societatea Scriitorilor Bucoveneni s-a bucurat de o adevărată recunoaștere în planul vieții cultural-literare din anii interbelici. A editat broșuri, a organizat manifestări literare, având ca oaspeți scriitori de valoare, șezători literare unde scriitorii bucovineni citeau fragmente din operele lor și discutau probleme de estetică literară. Ocuparea nordului Bucovinei în primăvara anului 1944 a determinat suprimarea activității Societății Scriitorilor Bucoveneni și a revistei „Bucovina literară” pentru o lungă perioadă de timp. După evenimentele din decembrie 1989, activitatea Societății Scriitorilor Bucoveneni a fost reactivată de scriitorii suceveni, sub președinția regretatului critic literar Mihail Iordache, preluând tradiția înaintașilor și continuând activitatea Cenacului Suceava al Uniunii Scriitorilor din România. În 1990 este fondată noua serie a revistei Bucovina literară.

Societatea Scriitorilor Bucoveneni urmărește stimularea creației literare în Bucovina, încurajarea și sprijinirea membrilor săi în realizarea unor opere autentice, de reală valoare, care să se integreze în ansamblul literaturii române actuale, îmbogățind astfel patrimoniul spiritual național. De asemenea, impunerea profesiei nobile de scriitor, apărarea demnității și onoarei membrilor săi prin orice mijloace, inclusiv juridice, protejarea intereselor materiale și morale ale acestora, sprijinirea lor în valorificarea drepturilor de autor ce li se cuvin și a celorlalte drepturi ce derivă din activitatea de creație, identificarea și promovarea tinerelor talente literare, sunt scopuri prioritare pentru Societatea Scriitorilor Bucoveneni.

În colaborare cu instituțiile de cultură sucevene, societatea este implicată în organizarea unor evenimente literare de anvergură națională, precum: Festivalul literar „Mihai Eminescu”, organizat anual la 15 ianuarie, Festivalul-concurs de poezie și proză scurtă „Magda Isanos-Eusebiu Camilar” de la Udești, Congresul Național de Poezie în parteneriat cu Fundația Hyperion și instituțiile de cultură din județul Botoșani, Festivalul Național de Poezie „Nicolae Labiș” și Salonul Literaturii Române din Bucovina. Din 1995 s-au instituit Premiile anuale ale Societății Scriitorilor Bucoveneni, acordate pentru cele mai bune apariții editoriale din anul precedent. Un juriu format din personalități literare stabilește premiile pentru: poezie, proză, critică literară, publicistică, studii culturale, istorie literară, dramaturgie, debut literar. Din 2014 Societatea Scriitorilor Bucoveneni organizează în colaborare cu Clubul Rotary Suceava Bucovina primul Concurs național de dramaturgie „Matei Vișniec”, care se adresează elevilor din colegiile din România.

În prezent, Societatea Scriitorilor Bucoveneni numără peste 130 de membri din România, Ucraina, Republica Moldova, Franța etc. Așa cum universul este imaginea noastră despre lume și gândirea un mod de existență a materiei, la fel și spiritul imprimat de Societatea Scriitorilor Bucoveneni locuiește în fiecare dintre membrii săi, conturând o tradiție literară și culturală a vremii, a sufletului bucovinean care trăiește în scriitorul de ieri, de azi și de mâine. Odată cu reactivarea revistei, s-a schimbat și viziunea, atât asupra modului în care aceasta privea spre cititor, cât și a modului în care era privită de către cititor. În noua formulă, revista Bucovina literară își deschidea hotarele spre literatura de pretutindeni, propunându-și să afirme și să lumineze, în contextul spiritualității românești, timbrul specific al spațiului

Rph

bucovinean. Revista *Bucovina literară* este un brand al Bucovinei, este susținută financiar de Consiliul Județean Suceava și apare sub egida Bibliotecii Bucovinei I.G. Sbiera. Revista este membră a Asociației Revistelor și Imprimeriilor Literare din România (A.R.I.E.L.).

Promovarea valorilor literare, prin traduceri ale textelor scriitorilor bucoveneni consacrați și publicarea lor în reviste literare europene, poate crea o mai bună vizibilitate a scrisului bucovinean pe alte meridiane. De asemenea, traduceri ale textelor scriitorilor consacrați din Europa își pot găsi locul în revistele literare din Bucovina. În acest sens se poate imagina un laborator de traduceri, în care să fie prezenți câte un autor cu cel puțin doi traducători, iar textele traduse să fie publicate la edituri din străinătate. Un festival al revistelor literare ar fi, de asemenea, binevenit.

O rețea de rezidențe literare în Bucovina oferă scriitorilor europeni șansa de a intra în contact cu frumusețea spațiului bucovinean, care este ca o invitație permanentă la reflecție și scris. Pentru a oferi condiții optime scriitorului rezident, sunt mai multe variante. Se poate gândi o implicare a pensiunilor din Bucovina care, timp de o lună de zile, prin rotație, să ofere rezidentului cazare și masă. Transportul poate fi plătit de rezident sau de primăriile pe raza cărora se află rezidența respectivă. Varianta ideală ar fi totuși ca aceste rezidențe să fie în clădiri special construite pentru rezidențe artistice, într-un amplasament care oferă liniște pentru reflecție, dar și în apropierea unei localități, pentru a rezolva unele urgențe de tip medical, dacă este cazul. Clădirile pentru aceste rezidențe literare pot fi imaginate și ca rezidențe pentru artiști plastici, dansatori, compozitori, filozofi. De asemenea, pot fi rezidenți din mai multe țări sau din mai multe domenii în același timp, aspect care ar da posibilitatea unui dialog intercultural, care duce la cunoașterea unor alte spații culturale, îmbogățind viziunile și felul în care este privită viața și creația artistică în lume.

De asemenea, crearea unor Centre de Reflecție în Bucovina pentru filozofi, nu doar din spațiul european, ci din toată lumea, ar oferi condițiile optime pentru filozofi de pretutindeni care caută spații pline de tăcere, să intre în dialog cu universul sau cu eul lor superior, în munții plini de frumusețe ai Bucovinei. Materializarea acestor centre de reflecție se poate face tot după modelul rezidențelor literare descrise mai sus.

În plan literar, este necesar să inițiem o serie de lecturi de autori. În fiecare sfârșit de săptămână un autor român și, o dată pe lună, un autor consacrat din spațiul european, eventual un laureat al Premiului Nobel pentru literatură. Toți scriitorii pe care îi vom invita vor vizita apoi Bucovina sau vor rămâne pentru două săptămâni într-una din rezidențele literare.

Suceava ar trebui să aibă o editură de nivel național, un centru al cărții cu cărți în mai multe limbi (franceză, germană, engleză, ucraineană, rusă).

O altă propunere ar fi o școală de literatură care să cuprindă: un atelier permanent de creație literară (poezie, proză, teatru) pentru tinerii de până în 20 de ani unde vor fi invitați, pe rând, cei mai buni scriitori din județ și din țară; o tabără internațională de artă pentru copii, cu stagii de două săptămâni pentru fiecare serie, în care tineri cu vârste între 12 și 18 ani să creeze sub îndrumarea unor scriitori consacrați, poeți, critici literari; să fie invitați permanent profesori de limba engleză, franceză, germană, polonă, ucraineană; creațiile realizate în tabără pot fi obiectul unei reviste internaționale.

Pot fi imaginate trasee prin care să se ia contact cu diverse personalități literare bucovinene (case în care s-au născut și/sau în care au locuit, școli în care au învățat, muzee, monumente ridicate în cinstea lor, locuri de veci). De asemenea, un demers important pentru revitalizarea sectorului este readucerea "acasă" a unor scriitori și artiști romani din diaspora (Norman Manea, Matei Vișniec, etc.) însoțiți de invitații lor speciali din străinătate. Scriitorii artiști români din diaspora vor avea posibilitatea de a se aduna laolaltă și de a se întâlni cu scriitorii și publicul românesc/sucevean, de a participa cu toții la diverse activități (conferințe,

simpozioane, lansări și prezentări de carte, lecturi publice din propria operă, spectacole de teatru, recitaluri, etc.) organizate atât în spații convenționale (Universitate, Bibliotecă, Centrul Cultural, case de cultură, școli, alte centre), cât și în alte spații mai puțin convenționale (cafenele, centre comerciale).

Editarea unei reviste de timp liber, săptămânală, cu articole și recenzii ale activităților culturale din toată zona, în care vor putea fi implicați tinerii talentați din județ, pe diverse genuri artistice este o altă propunere.

Sinergii:

Crearea unor spectacole de tipul Son et Lumière (sunet și lumină) la Cetatea de Scaun a Sucevei, festivalurile de blues, jazz, precum și săptămâna relaxării se pot împleti armonios cu recitalurile de poezie sau lecturile publice.

De fapt, orice asociere între imagine, culoare (arte vizuale), sunet (concerte), cuvânt (lecturi, recitaluri), mișcare (dans), pot crea momente inedite pentru public.

Un eveniment intitulat sugestiv "CROSSROADS" ar cuprinde o serie de activități artistice și nu numai, desfășurate în intersecțiile orașului, cu scopul de a aduce arta cât mai aproape de toți cetățenii orașului. De fiecare dată în alt loc, o manifestare care să îmbine mai multe genuri artistice în același timp.

Tabăra de artă poate cuprinde și secții de pictură, grafică și fotografie; o secțiune de socializare unde psihologi, profesori de dans, actori și umoriști să-i ajute pe tinerii de vârste diferite, de culturi diferite să nu facă discriminări de nici un fel, să fie veseli și dezinhibați, să interacționeze, atât pe perioada comuniunii supravegheate cât și după aceea.

Un rol important în dezvoltarea sectorului îl are instituția Bibliotecii Bucovinei, care, în scopul de a satisface nevoile utilizatorilor trebuie să își propună atingerea unui set de obiective după cum urmează:

- 1) Dezvoltarea și diversificarea serviciilor și facilităților oferite în spațiile de lectură, informare și recreere ale bibliotecii. Includem aici organizarea de activități de asistență de specialitate pentru cei care au nevoie de serviciile bibliotecii pentru cercetare și extinderea serviciilor de bibliotecă pentru diverse categorii de public.
- 2) Consolidarea poziției bibliotecii de centru cultural și educativ al comunității, prin organizarea valorificării potențialului informațional și promovarea susținută a imaginii bibliotecii.
- 3) Dezvoltarea și diversificarea echilibrată și selectivă a colecțiilor de documente tradiționale și electronice.
- 4) Editarea unor publicații periodice, respectiv a unor lucrări de specialitate, după caz: optimizarea serviciilor de informare bibliografică.
- 5) Alinierea competențelor profesionale ale personalului la cerințele actuale, prin asigurarea unui nivel superior al pregătirii profesionale a bibliotecarilor, realizată, ca proces continuu, prin studiu individual, dezbateri pe grupuri de lucru și parcurgerea programelor specifice de dezvoltare profesională.

Alte activități care pot să adauge valoare domeniului includ:

- Organizarea de serate culturale: literatură, film, arte plastice.
- Editarea unei reviste exclusiv pe arte (arte vizuale, literatură, dansuri) și evenimente artistice (premii obținute, evenimente majore din țară și locale).

- Un Salon European al Saloanelor de Umor – o manifestare care poate cuprinde mai multe arte (caricatură, fotografie, proză, poezie – epigramă, teatru, film, stand-up, muzică etc.), care se poate desfășura în spații neconvenționale cu o prezență artiști-public de talie europeană. De altfel, Suceava a avut un salon European de umor care a funcționat câteva ediții.

3.2.6 Patrimoniul material

Un oraș cu o viață culturală dinamică reflectă acest lucru și din punct de vedere arhitectural. Cultura poate să prospere doar dacă are condițiile potrivite, iar aceste condiții depind și de arhitectură, urbanism, artă urbană, plante și spații verzi. Scopul acestui subcapitol este de a prezenta succint principiile de dezvoltare arhitecturală ale unui oraș frumos și funcțional în același timp, respectiv cum ar trebui privită dezvoltarea arhitecturală a orașului.

Arhitectul G.M. Cantacuzino scria despre Suceava în 1934 că „Suceava a fost un oraș de credință, de energie, o cetate...Suceava a fost orașul eroismului ...Suceava e ca o statuie sau mai bine zis ca un trofeu...Suceava e semnul energiei și al jertfei..” (*Izvoare și popasuri Ed. Eminescu 1977*).

Vocația de cetate și capitală eroică, de intersecție a unor drumuri și interese comerciale, de comunitate interetnică și interconfesională, de centru administrativ și economic poate să se metamorfozeze în această perioadă de redefinire, prin sedimentarea și decantarea tradiției acumulate, într-un oraș capitală culturală.

Evoluția în plan teritorial a orașului a fost marcată de o serie de schimbări generate de nevoile de dezvoltare ale acestuia. Așezat la intersecția unor vechi și importante drumuri comerciale, pe valea râului Suceava, de la care și-a luat și numele, orașul a însemnat întotdeauna poziția unui „loc central”, de coordonare și polarizare a unui întins ținut.

Principalele propuneri privind aspectele de urbanism relevante în viața culturală a orașului includ necesitatea unei mai bune conectări a celor două părți ale orașului, cea nordică și cea sudică, includerea râului Suceava în structura orașului prin amenajare, asigurarea accesului și valorificarea potențialului peisager.

Față de proiectele de infrastructură menționate la subcapitolul 3.1 din strategie, menționăm câteva proiecte cu un efect foarte benefic aspectului vizual și funcțional al orașului.

- Amenajarea rețelei de termoficare paralelă cu calea Unirii într-o lucrare de artă inginerescă și peisajeră.

- Reabilitare pod/pasarelă de cale ferată (pe str. Cernăuți).

- Realizarea unui circuit pietonal și pentru biciclete care leagă centrul orașului de principalele zone verzi și de agrement .

- Realizarea unui sistem integrat de ghidare și orientare a pietonilor prin amplasarea în punctele cheie ale orașului, inclusiv stații de TP, a hărților-panou (ce indică zonele de interes și distanțele de parcurs pe jos/cu bicicleta) și prin instalarea indicatoarelor de străzi cu indicatoare.

- Amenajarea peisagistică și în scop de agrement a malurilor Lacului de Acumulare Dragomirna (în perspectiva dezvoltării unei zone pentru practicarea sporturilor nautice).

- Realizarea unui circuit pietonal și pentru biciclete și mijloace de transport în comun între Centru și principalele obiective turistice ale orașului (Cetate, mănăstiri, biserici, muzee, etc.) și marcarea prin semnalistica adecvată.
- Reglementări urbanistice prin care să se protejeze obiectivele culturale, traseele și spațiile publice de desfășurare ale evenimentelor culturale.

Arhitectura Patrimoniului cultural existent

În lista monumentelor istorice ale României, pentru municipiului Suceava sunt listate 75 de poziții aparținând unor obiective sau ansambluri istorice, iar dintre acestea 45 sunt încadrate în grupa valorică A.

Monumente Istorice

Monumentele istorice de importantă națională, categorie A, sunt amplasate în principal în zona centrală, zonele de protecție ale acestora împreună cu cele ale monumentelor de categorie B, formând în această parte a orașului o zonă construită protejată compactă, deși monumentele propriu zise se prezintă ca elemente punctuale în mijlocul orașului nou construit în perioada comunistă, prin demolarea fondului vechi:

- Vatra orașului medieval Suceava – zona cuprinsă între str. Cetății, Luca Arbore și Petru Mușat.
- Vechiul centru medieval Suceava – zona cuprinsă între str. Petru Rareș (la Nord), Ana Ipătescu (la Est), Nicolae Bălcescu la Sud și Ștefan cel Mare la Vest.
- Ansamblul „Curtea Domnească – str. Ana Ipătescu f.n. – sec. XIV – XVII.
- Vechea zonă comercială a Sucevei – str. Armenească și Dragoș Vodă – sec. XIX – ambele fronturi de clădiri.
- Mănăstirea „Sf. Ioan cel Nou”, cu biserica Sf. Gheorghe (monument aflat pe lista patrimoniului mondial - UNESCO).
- Biserica „Învierea Domnului” – Vascresenia – str. Ana Ipătescu nr. 14 – 1551.
- Biserica „Sf. Nicolae” Prăjescu – str. Mihai Viteazul nr. 2 - 1611.
- Ansamblul bisericii „Sf. Dumitru” – str. Ștefan cel Mare nr. 1 – sec. XIV – XVI.
- Monumentele de categorie A amplasate excentric au o importanță deosebită în definirea și menținerea siluetei orașului.
- Ansamblul mănăstirii Zamca
- Cetatea de Scaun a Sucevei
- Biserica "Adormirea Maicii Domnului – Ițcanii Vechi
- Biserica "Sf. Gheorghe - Mirăuți

Clădiri de valoare

Patrimoniului construit de dată recentă marchează intrarea în modernitate a orașului Suceava, patrimoniul defavorizat și neglijat în raport cu patrimoniul medieval consacrat al orașului.

Clădirile și ansamblurile ce au în jur de 100 de ani, care și-au depășit durata „normată” de viață fiind perimate atât fizic cât și „funcțional”, care necesită o intervenție de reabilitare importantă în funcție de modul cum au fost întreținute sunt *cenușărele* patrimoniului chiar dacă sunt sau nu pe lista oficială a monumentelor istorice. Cu toate acestea au cel mai mare potențial de revitalizare, pornind de la gradul mai mic de degradare, tehnicile în care au fost construite, posibilitățile de refuncționalizare și chiar integrare urbană.

“Tradiția fără modernitate este o fundătură, modernitatea fără tradiție este o iremediabilă și totală nebunie” (George Edward Bateman Saintsbury)

Prin studiul actual se identifică imobile, clădiri și ansambluri urbanistice ce sunt propuse pentru introducerea în lista monumentelor istorice, abordându-se o atenție deosebită patrimoniului secolului XX recent și chiar contemporan:

- Casa De Cultura Inclusiv Fronturile Construite Adiacente	- Depoul Gării Burdujeni
- Hotel Arcașul (Continental)	- Școala Jean Bart
- Universitatea "Ștefan Cel Mare" + Planetariu	- Fosta Primărie Burdujeni
- Piața Areni Inclusiv Fronturile Construite Adiacente	- Școala Nr. 6
- Fostul Abator Burdujeni	- Rezervorul De Apa 1912
	- Uzina Electrică
	- Casa De Oaspeți

De asemenea pe lângă zonele de protecție ale monumentelor istorice care reprezintă doar o categorie de zone construite protejate sunt identificate și propuse zone construite protejate care includ clădiri cu valoare istorică și arhitecturală, fiind reprezentative pentru tipologii constructive și urbanistice în diverse etape de construcția orașului.

- STR. MIHAI VITEAZUL - REPUBLICII
- STR. PETRU RAREȘ
- STR. TUDOR VLADIMIRESCU
- STR. EUDOXIU HURMUZACHI
- STR. I.L.CARAGIALE- IȚCANI
- ZONA GĂRII BURDUJENI

O parte din patrimoniul arhitectural urbanistic recent, de la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX, a fost identificat și analizat în vederea includerii în zonele construite protejate în cadrul proiectelor culturale promovate prin Centrul de Arhitectură, Cultură Urbană și Peisaj Uzina de apă de către Filiala teritorială de arhitectură Nord Est a OAR în anii 2011 și 2012.

Parcuri, plante, spații verzi

Orașele moderne ar trebui să devină cât mai verzi, cât mai pietonale și cu un transport cât mai ecologic (preferabil public). Suceava nu are parcuri (entități urbane cu suprafață mai mare de 20 ha) ci numai, cel mult, grădini dacă nu, chiar scuaruri. Multor dintre aceste grădini publice nu li s-a acordat atenția pe care o meritau și nici nu au fost înființate parcuri noi (peri urban – păduri parc).

Pentru ameliorarea climatului urban prezența însemnată a vegetației, în special a celei forestiere, este esențială. Sănătatea mediului în care ne desfășurăm toți activitatea de zi cu zi în orașul Suceava (la servicii, acasă, timp liber etc.) depinde de acționarea pe toate palierele pentru creșterea calității și cantității spațiilor verzi. Se poate identifica o relație foarte strânsă între dezvoltarea culturală a orașului și modul în care se gestionează amenajarea spațiilor cu vegetație.

Astfel, se conturează câteva direcții strategice pentru viitor:

- Refacerea aliniamentelor stradale de arbori deja existente precum și crearea de aliniamente noi pe arterele cu circulație auto intensă sau care sunt mărginite de construcții de mari dimensiuni și în care se resimt toate excesele climatice sau factori perturbatori de natură

meșterilor populari, apreciate ca atare la nivel internațional. Amintim aici meșteșugul încondeierii ouălor practicat de către sute de încondeietoare, al cojocăritului, al țesutului, al cusăturilor și broderiei, al sculpturii în lemn și os, ceramică.

Îndeletnicirile amintite mai sus se practică la cumpăna dintre meșteșug și artă. Când afirmăm aceasta ne bazăm pe unul dintre atuurile conferite, prin datină, artei populare bucovinene și anume valoarea simbolică și vechimea sistemul ornamental tradițional propriu acestui spațiu etnografic. Acesta are la bază geometrismul simbolic arhetipal, acel sistem grafic de comunicare precedent tuturor sistemelor de scriere și alfabetelor, datând de la sfârșitul epocii neolitice și care este considerat un sistem universal de exprimare, prin simboluri - imagine. Aceleași realități, esențiale pentru înțelegerea și ordonarea lumii terestre, în relație cu ciclurile cosmice și misterele universului sunt atribuite acelorași prototipuri geometrice peste tot în lume. Specialiștii sunt de părere că simbolurile arhetipale sunt o creație a inteligenței colective, specific umane, deoarece mii de ani la rând ele au funcționat și au fost proprii unor culturi atât de îndepărtate geografic unele de celelalte încât era imposibil să fi fost rezultatul unor împrumuturi.

Rodul strădaniilor inteligenței umane, care a prelucrat aceste motive mii de ani ajungând la forma esențială, ușor de recunoscut și de decodificat la nivel intuitiv și către persoanele neinițiate, s-a destrămat cu timpul în aproape toată lumea, putându-se admira doar pe artefactele conservate în muzee.

În județul Suceava, acest patrimoniu simbolic, de o valoare fundamentală în reconstituirea ontogenezei oricărui popor, funcționează și astăzi, în mod natural, la nivelul tuturor meșteșugurilor care presupun un registru de ornamentare.

Tradiția a îndătinat în Bucovina aceste creații atribuindu-le, cu mult timp în urmă, componente sacre și supranaturale, care au menținut un climat mitologico-religios prezent încă în practicile cotidiene, în cele rituale sau festive. Unul dintre principalele rezultate a fost salvarea de la dispariție a portului popular, bucovinean, profund românesc dar vizibil personalizat, care are accente locale de valoare culturală excepțională pe întreg teritoriul județului Suceava. Acesta capătă semnificații patrimoniale care țin de domeniul excelenței artistice, prin activarea unor efecte originale și demonstrând un instinct estetic ieșit din comun, specific vetrelor folclorice.

Multiculturalitatea și tendința de a-și evidenția locurile de origine, specifică bucovinenilor, a dus la identificarea a nu mai puțin de șapte subzone folclorice pe teritoriul județului. Distincția între acestea ține de domeniul amănunțelor, de multe ori ele fiind edificatoare asupra etniei de origine. Acestea ar putea fi anumite elemente de port, practicarea cu precădere a unor meșteșuguri sau ocupații, o serie de elemente rituale distincte specifice sărbătorilor de iarnă, celor pascale, un complex ritual distinct pentru celelalte 10 confesiuni religioase.

Distincția între subzonele etnografice ale județului Suceava se bazează și pe valorile folclorului muzical și coregrafic, care scot în evidență valorile originale ale fiecărei comunități etnice sau multietnice. Deoarece Bucovina poate fi considerată o entitate culturală omogenă din majoritatea unghiurilor din care poate fi privită cultura populară, există și predomină, mai degrabă un patrimoniu repertorial, muzical și coregrafic de circulație pe arealul întregului județ.

Dintre componentele acestui repertoriu se distinge hora, ca fiind predominantă atât în planul muzicii instrumentale și vocal-instrumentale, cât și în plan coregrafic.

De o originalitate excepțională sunt jocurile bărbătești, unele foarte vechi, înglobând episoade de sorginte mitologică, așa cum este „Arcanul”, desprins din ritualurile ancestrale ale unor inițieri și consacări.

Caracterizând Bucovina, se evidențiază „Bătrâneasca”, care este funcțională, ca și hora, atât în repertoriul instrumental cât și în cel vocal, cu sau fără acompaniament, dar având la origine un fragment de ritual cu substrat transcendent, desprins din Cultul Moșilor, cea mai veche manifestare cultică din lume, care a menținut până în zilele noastre fragmente și formule artistice și ritual - religioase revelatoare pentru originea simbolică străveche.

Cortegiul de reprezentări mitologice conținute în patrimoniul tradițional imaterial al Bucovinei generează un subiect inepuizabil. Nu se poate trece însă peste aura de originalitate și pitoresc în care sunt sărbătorite cele douăsprezece zile sacre ale creștinătății, cuprinse între Crăciun și Bobotează, în care practicarea obiceiului colindatului și mersului cu uratul nu a fost întreruptă nici în timpul războaielor mondiale, nici în timpuri de foamete, nici în cele de belșug.

Colindatul creștin presupune un recitativ care reamintește marele moment al Nașterii lui Isus, dar obiceiul colindatului, evident precreștin, are și un repertoriu laic, în care se împletesc elemente ale mitologiei animiste, legende ale unor eroi civilizatori sau întemeietori etc. Bucovinenii nu se sfiesc să colinde nici despre Ștefan cel Mare, nici despre întâmplări păstorești asemeni Mioriței.

Mersul cu uratul presupune nu numai un repertoriu de orații ci și un cortegiu de mascați. Aici intervin și aptitudinile meșterilor populari care confecționează chipuri de personaje care îmbină latura satirică cu una de o adâncă semnificație mitologică, transmisă treptat și desacralizată în mare măsură. Datorită schimbării Calendarului Lunar - în care Anul Nou era sărbătorit în luna martie, cu Calendarul Solar, care începe anul la 1 ianuarie, majoritatea ritualurilor cu măști, Jocul ursului, orația Plugușorului, sunt de fapt preluări ale ritualurilor echinocțiului de primăvară, pe care tradiția le-a luat cu sine indiferent de ceea ce indică calendarul oficial. Doar capra și cerbul s-au jucat dintotdeauna iarna, sub Constelația Capricornului.

Botezurile și cumetriile, nunțile, hramurile, se transformă în adevărate festivaluri ale comunităților reunite prin înrudire, prin conlocuire sau printr-o serie de afinități ce nu țin de explicații. Cu aceste prilejuri, obiceiul luării mesei împreună nu este doar un act de politețe, ci o reconstituire a Cinei cele de Taină, deși doar în cazul praznicelor de înmormântare atmosfera este sobră.

În celelalte cazuri masa, de pe care nu lipsesc preparatele lactate, cele din carne de oaie, porc sau vită, mâncăruri cu ciuperci, cu păstrăv plăcintele „poale-n brâu”, cozonacii și pampuștele, vinul, țuica și afinata sunt însoțite de cânte, joc și voie bună, ca de altfel și șezătorile, care au început să reînvie.

Ocaziile speciale ale întregii comunități sătești sau regionale, ori marile sărbători, cum ar fi cea a Învierii Domnului, adună suflarea satului la biserică și apoi la hora satului, prilej de etalare a veșmintelor cusute și țesute cu măiestrie.

Beneficiind de un relief variat, care și-a pus amprenta pe psihologia și pe tradițiile, bine conservate, ale locuitorilor județului Suceava, având în vedere și componenta sa multietnică și multiconfesională, putem spune că arealul acestui județ este o Europă în miniatură. Modelul său se cere promovat la adevărata sa valoare, pe care numai un proiect de mare amploare l-ar putea susține. Acesta trebuie să conțină și un amplu program de informare asupra patrimoniului în discuție, astfel încât să fie scoase la lumină subtilitățile de ordin informațional - științific, cele care conferă patrimoniului imaterial tradițional al Bucovinei valoare de tezaur și-l plasează pe locul cuvenit între cele mai semnificative civilizații ale Europei și ale lumii.

3.2.8 Artă experimentală

Artă se regăsește în multe domenii în zilele noastre, chiar și în tehnologie, dacă știm cum să privim lucrurile. Jocurile video sunt artă în mișcare, atât din punct de vedere al realizării grafice, cât și al efectelor speciale. În acest sens, Suceava are dreptul să găzduiască și ea evenimente destinate jocurilor video și fanilor acestora de prin țară și de ce nu, chiar și din străinătate. Astfel de evenimente se pot organiza într-o galerie de artă spațioasă, invadată de personaje din cele mai apreciate, atât de cei mai mici, cât și de cei mari, fete și băieți. Evenimente gen „Comic Con” adună sub copertină mii de oameni anual, conectând oameni de peste tot prin pasiunea lor comună: iubirea pentru frumos, pentru artă, pentru deconectarea de la viața cotidiană.

Artă digitală a luat amploare de mai mulți ani, dar acum explodează printr-o multitudine de modalități diverse. Chiar și în publicitate găsim artă cât cuprinde. Artă digitală este și va fi mereu fascinantă, doar că nu trebuie uitată.

Evenimentele de artă interactivă, spontană, pentru copii și pentru adulți conectează oamenii, aducându-le aminte de ceea ce se află în sufletul lor, îi liniștește, chiar dacă și pentru câteva ore. În aceste vremuri în care cultura nu este printre priorități, orice eveniment, cât de mic, poate schimba viața, prin aducerea ei la esența umană. Prin orice formă de artă, sufletul fiecărui om devine ușor mai bun, mai treaz, mai detașat, mai conectat la ceea ce contează cel mai mult: liniștea interioară.

Seminarele de tipul Ted Talks se pot organiza de către firmele specializate pe domeniul IT și pasionații de tehnologie și artă pot invita oameni geniali, precum Jason Silva – Brain games, National Geographic – pentru a ține conferințe cu public larg și pentru a susține discursuri pe teme care ar lărgi modul în care este privită tehnologia, artă și modul în care acestea două se îmbină atât de armonios.

Pe lângă domeniile descrise mai sus, viziunea strategică trebuie să țină cont și de tendințele de fuziune între știință, tehnică și artă. Deschiderea către inventică, robotică sau alte ramuri ale științei pot să genereze fuziuni cu artă surprinzătoare pentru consumatorul cultural.

3.3 Implicarea cetățenilor în viața culturală a orașului

Este cultura una dintre forțele motrice care ne pot ajuta să înaintăm? A fi spectator în propria comunitate este o dovadă clară a faptului că indiferența face tot mai multe victime. Comunitatea implică atât drepturi, cât și obligații. De ce este sănătoasă participarea la viața comunității? Pentru că doar așa îți îndeplinești obligațiile morale, pentru că alegi să-ți pese în detrimentul ignoranței, pentru că poți fi omul potrivit la locul potrivit și astfel te poți alătura oamenilor care-ți împărtășesc idealurile și împreună puteți schimba ceva.

Mobilizarea și implicarea societății civile, a cetățenilor în viața culturală a orașului s-a dovedit de-a lungul timpului a fi mult mai intensă atunci când vine vorba de a investi în cultură. Consistența culturii pentru oraș se reflectă în ceea ce rămâne după, cum menții și crești

ulterior, deoarece generațiile se schimbă permanent. În întreaga lume există foarte multe orașe care s-au transformat prin și datorită culturii, cum ar fi: Bergen, Glasgow, Anvers, etc.

Dacă nu este implicată societatea civilă, oamenii care nu sunt înclinați să dețină puterea, nevoile lor reale nu se reflectă în plan sau în legislația care decurge din plan. Este foarte important să fie identificate problemele reale, nevoile reale de cultură. La nivel de implementare chiar, este esențial ca oamenii să stea la aceeași masă de discuție cu autoritățile, astfel încât să existe sentimentul că dețin controlul asupra procesului, asociat cu un simț al responsabilității, precum și cu instrumentele pentru a face ceva în acea privință.

Trebuie să ne asigurăm că cetățenii orașului știu ce se întâmplă la nivelul comunității din punct de vedere cultural și modul în care aceștia se pot implica, prin intermediul mass-media locală, schimbul de informații, împărtășirea de flyere cu anunțuri în ceea ce privește evenimentele culturale și prin intermediul organizațiilor și liderilor de la nivelul comunității. Reunirea tuturor este o provocare. Cu toate acestea trebuie să știm că toți membrii înțeleg cu adevărat care este scopul implicării lor în viața culturală și care sunt oportunitățile de care vor beneficia atât ei, cât și comunitatea, simțind astfel că aportul lor nu este în zadar.

La nivelul unei comunități există două categorii de grupuri: persoanele care creează și generează cultură și persoanele care consumă ceea ce primele oferă. Un aspect foarte important în tot acest demers cultural îl constituie încurajarea și conștientizarea fiecărui individ de importanța vieții culturale la nivelul comunității din care face parte. Implicarea cetățenilor este extrem de importantă în întreg procesul cultural al oricărui oraș. Astfel, decât să încercăm să ascundem propria incompetență ironizând inițiativele celorlalți, mai bine ne implicăm, în primul rând pentru noi ca indivizi, dar și pentru întreaga comunitate, prin bucuria unui oraș mai frumos, a unui mediu de viață mai pașnic. Doar implicându-ne, putem aduce o părticică din lumea la care visăm, chiar aici, lângă noi.

Cetățeanul informat din punct de vedere cultural are capacitatea de a înțelege și aprecia tot ce ține de evenimentele și programele culturale și este angajat în alegerea, critica și discutarea evenimentelor legate de cultură. Cetățeanul participativ este implicat în producerea fenomenului cultural și are o legătură puternică cu libertatea de a explora noi forme de exprimare și de a participa la schimbul intercultural. Acesta vede arta ca o modalitate de a se conecta cu comunitatea în care trăiește.

Implicându-ne activ în viața comunității, vom contribui la formarea unei comunități armonioase, vom crea un mediu mai bun pentru noi toți. Nu mai putem aștepta ca problemele noastre să fie rezolvate de altcineva, de stat sau de autoritățile locale. E timpul să acționăm împreună pentru binele tuturor.

Artiștii și profesioniștii culturali, factorii de decizie și tinerii deopotrivă trebuie să contribuie la definirea modului în care cultura afectează toate dimensiunile vieții noastre de zi cu zi, de la educație și auto exprimare la dialog social și dezvoltare profesională. Acesta trebuie să fie liantul unei societăți armonioase și egalitariste la nivel social și economic. Cultura reprezintă fundamentul gândirii creative, un loc pentru experimentare, rezultatele sale putând fi transpuse și în alte domenii ale societății și economiei.

Cunoașterea presupune cercetarea și interacțiunea cu concetățenii, o cunoaștere aprofundată a varietății societății. Astfel vor trebui intensificate interacțiunile tinerilor aparținând diferitelor grupuri din comunitatea locală, precum și reducerea gradului de discriminare pe bază de vârstă, rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex sau orientare sexuală, apartenența la o categorie defavorizată sau orice alt criteriu.

Tinerii sunt un segment important în tot acest demers cultural. Educația artistică a acestora este mai mult decât transmiterea abilităților și cunoștințelor necesare pentru a crea

opere artistice sau pentru a se implica în viața culturală a orașului. Este, de asemenea un proces de dezvoltare a orientărilor acestora - învățându-i despre rolurile și responsabilitățile lor ca artiști și/sau membri ai audienței. Sprijinirea și stimularea inițiativelor adresate acestora pentru a deveni cetățeni activi în procesul de dezvoltare culturală este unul extrem de important. Există metode multiple prin care tinerii își pot exprima creativitatea: teatrul este unul din principalele mijloace prin care aceștia își pot exprima calitățile artistice și își pot îmbogăți cunoștințele culturale. De asemenea stimularea exprimării lor prin intermediul scrisului este un obiectiv de dezvoltare a posibilității de auto exprimare.

Exprimarea artistică și culturală a unei comunități se realizează și prin intermediul artelor vizuale și plastice, prin crearea unui cadru în care tinerii să își dezvolte și să își exprime creativitatea. Creșterea nivelului de informare al tinerilor privind diferite mijloace culturale expuse în cadrul muzeelor, încurajarea acestora de a participa la diverse activități cu caracter cultural efectuate în cadrul muzeelor, toate au rolul de a mări nivelul de informare al tinerilor cu privire la tradiții, istorie, tehnică și artă. Activitățile artistice organizate și sprijinite de către comunitate au rolul de a oferi tinerilor posibilitatea de acces la manifestările artistice sub diferitele ei forme și de a-și dezvolta creativitatea. Activitățile artistice contribuie la dezvoltarea personală a acestora și la dezvoltarea culturii. Tinerii trebuie să aibă acces la oportunitățile din jurul lor și să fie informați cu privire la acestea. În acest fel, ei pot profita și transforma oportunitatea în acțiune, rezultând necesitatea sporirii și dezvoltării acestor facilități, ceea ce dă tinerilor posibilitatea de a le cunoaște și a le folosi.

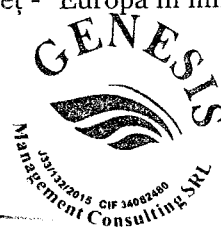
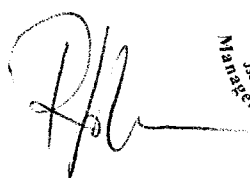
Prin evenimentele culturale desfășurate, comunitatea poate înțelege mult mai ușor contextul său cultural, social și economic, acestea fiind un fundament esențial pentru dezvoltarea și construcția culturală a orașului. Un inventar al caracteristicilor lingvistice, demografice, a resurselor naturale, a istoriei culturale, ale designului și elementelor arhitecturale etc. poate ajuta întreaga comunitate să înțeleagă, să dezvolte și să participe activ la ceea ce reprezintă viața culturală. O astfel de analiză poate fi de multe ori primul pas către descoperirea caracterului cultural al comunității din care facem parte, angajând toți cetățenii într-un proces interactiv și creativ care poate dezvolta o viziune pentru viitorul cultural al societății în care trăiesc. De asemenea instituțiile orașului pot explora mai bine oportunitățile artistice, culturale și creative.

Implicarea cetățenilor în viața culturală a orașului este în strânsă legătură cu spiritul civic care se bazează pe un set de valori și înclinații și se construiește prin cunoștințe. Cultura îi face pe oameni să fie cetățeni mai buni. Este o punte între timpul trecut, prezent și viitor, unind oameni din diverse „culturi” și domenii.

3.4 Rolul minorităților în viața culturală a Sucevei

Pentru a aspira la o dezvoltare armonioasă, prosperitate și emancipare pentru toți cetățenii săi, un oraș nu poate ignora minoritățile naționale, care, prin rolul lor în cultura orașului respectiv, creionează o punte de legătură între români și popoarele continentului european, realizând o mai bună integrare în marea simfonie a națiunilor europene.

Suceava, încă din timpuri străvechi, s-a caracterizat printr-o mare diversitate etnică, de unde și denumirea acordată de popoarele germane acestui județ - "Europa în miniatură" sau "Elveția Orientului".

Comunitățile etnice aduc un plus de valoare culturii și civilizației autohtone, prin tradițiile culturale, lingvistice și religioase pe care le dețin, asigurând o conviețuire în armonie, înțelegere, respect și întrajutorare reciprocă. Spiritul de colaborare și respect reciproc se manifestă atât în relațiile dintre organizațiile minorităților naționale, cât și între alte organizații ale etnicilor din județ, între etnici la nivel individual, precum și între etnici și populația majoritară.

O contribuție importantă la identitatea sau la cultura bucovineană este dată de cele nouă comunități etnice, mai mici sau mai mari, stabilite în cursul secolelor pe teritoriul județului Suceava: ucrainenii, polonezii, germanii, rușii-lipoveni, evreii, armenii, rromii, italienii și maghiarii. Când se întâlnesc, oamenii din Suceava nu țin cont de etnie, ei știu să fie gazde, dar și musafiri, ospitalitatea fiind una din cele mai frumoase trăsături ale bucovinenilor.

Suceava a știut să păstreze de la toate etniile pe care le-a găzduit anumite valori culturale. Alături de populația română majoritară, etnicii care locuiesc aici contribuie la dezvoltarea patrimoniului comun, îmbogățesc și diversifică cultura tradițională locală, fiind sprijiniți de instituțiile județene, ONG-uri sau alte asociații care abordează problematica etnică.

Uniunea Ucrainenilor din România – Ținutul Bucovina este formată din 24 de organizații locale, fiecare cu statut propriu. Ucrainenii au locuit pe teritoriul sucevean încă din cele mai vechi timpuri, fiind cea mai mare etnie din județ. Primele atestări documentare provin din secolul al VI-lea. În izvoarele austriece și germane sunt denumiți ruteni sau rușini. Numele de ucrainean începe să fie folosit după anul 1918. Fiind cea mai mare etnie din județ, ucrainenii locuiesc în așezări unde sunt majoritari (80-90% din locuitori), cum ar fi: Brodina, Ciurmârna, Ulma, etc. – fiind denumiți huțuli, ramura muntenească a ucrainenilor. Renumiți ca fiind crescători de cai, huțulii sunt maeștri și în confecționarea și ornarea obiectelor din lemn, piele, broderie. Ucrainenii au un mare har în exprimarea culturii lor tradiționale, prin obiceiurile și meșteșugurile pe care le practică. Ouăle încondeiate cu motiv popular specific ucrainean reprezintă un adevărat brand în expozițiile organizate la nivelul municipiului Suceava, la care se adaugă portul popular și obiectele decorative specifice zonei de munte. Grupul vocal "Soacrele" al etniei ucrainene participă la majoritatea manifestărilor artistice susținute cu diferite ocazii, spectacole și ansambluri ucrainene din imediata apropiere: ansamblul "Kazaciok", Ansamblul "Kolomeika" sau Tariful "Huțulca". Alte acțiuni culturale organizate de ucrainenii din Suceava sunt: Tabăra internațională de pictură "Bucovina - prezent, trecut și viitor", Concursul de recitări Olga Kobyleanska, la care se adaugă datinile și sărbătorile petrecute după calendarul gregorian și iulian la Biserica ortodoxă Sf. Petru și Pavel din Suceava (monument ucrainean).

Nordul Moldovei a fost locuit de polonezi de la începutul evului mediu, însă aceștia au fost asimilați de către populația majoritară. În 1370 a fost înființat primul episcopat catolic la Siret. Actualii polonezi din județ sunt urmașii coloniștilor aduși în Bucovina de către austrieci.

Principalele acțiuni organizate de Uniunea Polonezilor din România: • Zilele culturii polone – simpozion științific internațional, care cuprinde lansări de carte, expoziții, concerte ale unor formații de prestigiu din Polonia. Simpozionul științific se desfășoară sub deviza „Mai aproape unii de alții” și se bucură anual de participarea a circa 60 de oameni de știință (profesori universitari, doctori, doctoranzi, etc.) din Polonia, România, Moldova, Ucraina și Cehia; • Dozynki (Ziua Roadelor) se desfășoară în luna septembrie la Solonețu Nou. La această sărbătoare fiecare comunitate amenajează un stand cu produsele proprii, care sunt degustate de cei prezenți, apoi urmează evoluțiile formațiilor artistice prezente. În fiecare an se amenajează și standurile oaspeților din Polonia, respectiv: delegația orașului Rzeszow, Voievodatul Podcarpackie, delegația Primăriei din Zakopane și reprezentanții polonezilor

bucovineni din Zlotnik (Voievodatul Zielona Gora), respectiv polonezi repatriați din Solonețul Nou; • Ziua Polonezilor din Diasporă, se organizează anual, în data de 3 mai, la Poiana Micului; • Concursul de recitări „KRESY” (MĂRGINIMI) – dedicat poetului național al Poloniei Adam Mickiewicz, care cuprinde două etape: selecția la Suceava și finala la Białystok – Polonia; • Festivalul JASELKA (La Ieslea Domnului) – organizat de Crăciun. Monumentele poloneze din județ: Sanctuarul Marian din Cacica (bazilică minor papală); Mina Cacica; Monumentul legionarilor polonezi uciși în luptele cu rușii în 1915 – la Cărlibaba; Casa de cultură DOM POLSKI din Suceava – construită în 1903. Sediul național al Uniunii Polonezilor din România este în Suceava, la Casa de cultură Dom Polski. Ansamblul folcloric polonez Poiana Micului surprinde publicul la fiecare apariție cu portul popular colorat și dansurile lor. În județ, funcționează 11 organizații locale ale minorității polone, toate fără personalitate juridică.

Rușii lipoveni sunt ruși de rit vechi. Oponându-se reformei religioase din sec. al XVII-lea, statul rus a declanșat o prigoană împotriva lor, determinând ca sute de mii de ruși să se refugieze în diferite colțuri ale lumii. În teritoriile românești, primele așezări cunoscute sunt cele din Bucovina: Lipoveni (Sokolini) – 1724 și Climăuți – 1780. Alte localități din județul Suceava unde trăiesc rușii lipoveni: Fălticeni, Gura Humorului, Manolea (com. Forăști), Rădăuți, Baineț, Suceava. Oameni cu suflet deosebit, onești, harnici și buni întreprinzători, rușii-lipoveni au respectat cu sfințenie datinile și obiceiurile naționale și locale. Acțiunile culturale ale lipovenilor sunt puțin cunoscute datorită faptului că majoritatea se implică în activități specific românești însă, dețin un balet rusesc și câteva ansambluri de cântece și dansuri tradiționale care sunt promovate mai mult pe plan local.

Majoritatea germanilor stabiliți în județul Suceava provin din: Renania - Palatinat, Hessa, Boemia, Moravia și Banat. Fiind de profesie meșteșugari, muncitori în fabrici, funcționari, țărani s-au așezat cu predilecție în orașele: Rădăuți, Suceava, Vatra Dornei, Gura Humorului. Alte grupuri s-au așezat în mediul rural, în cartiere nou create: Frasin, Cacica, Iacobenii sau au întemeiat localități noi: Poiana Micului, Gura Putnei, Voievodeasa, Cărlibaba Nouă. În prezent, în Suceava sunt 375 nemți care și-au păstrat cultura și obiceiurile. Germanii din Suceava petrec sărbătorile religioase în ritm catolic, la Biserica Sfântul Ioan Nepomuk, iar ca și acțiuni culturale amintim: întâlnirea corurilor și a grupurilor de dans din Bucovina, desfășurată la Casa de Cultură Suceava, carnavalul - parada măștilor de bal, întâlniri ale germanilor cu prilejul sărbătorilor religioase.

În ținutul Sucevei armenii sunt menționați ca negustori din evul mediu timpuriu. Așezarea masivă a armenilor pe aceste meleaguri se datorează genocidului Armean din perioada 1915–1923. Ca ocupație, armenii erau cunoscuți ca buni meșteșugari, agricultori și neguțători, legând cu populația majoritară relații mai mult în domeniul afacerilor. Datorită numărului mic al membrilor (câteva familii, în general mixte), Asociația armenilor din județ a avut o activitate restrânsă. În ultimii 4 ani, se observă o revigorare a acțiunilor culturale, organizația ajungând să numere peste 200 de membri. Cele mai ample manifestări organizate în județ sunt cele legate de comemorarea Genocidului Armean. Monumente armenesti: Mănăstirea Zamca; Biserica Sf. Simion; Mănăstirea Hagigadar.

Evreii reprezintă una din cele mai vechi etnii din ținutul Bucovinei, prima atestare documentară fiind din anul 1473. Profesiile deținute de această minoritate sunt preponderent din înalta pătură socială precum: juriști, medici, funcționari sau negustori, ducând alături de populația majoritară o viață liniștită, apreciind în același timp tradițiile locale. De asemenea, o pătură mai puțin bogată era formată din croitori, cizmari, căruțași, birjari. Evreii s-au așezat cu predilecție în orașe, cei mai numeroși fiind în: Suceava, Câmpulung Moldovenesc, Dornești, Frătăuții Noi, Gura Humorului, Rădăuți, Solca și Vatra Dornei. În timpul celui de-al doilea război mondial, datorită programului împotriva evreilor și după război – după crearea noul

stat Israel, cea mai mare parte a evreilor au părăsit aceste meleaguri, stabilindu-se în: Israel, Statele Unite ale Americii, Canada. Acțiuni culturale: Sărbătoarea „Purim” – una din puținele sărbători vesele în calendarul religios al evreilor, unde evreii din Suceava se întâlnesc într-un cadru festiv. Viața socială și culturală a evreilor este strâns legată de viața spirituală, acțiunile evreilor desfășurându-se cu prilejul sărbătorilor cultului mozaic. Monumente evreiești: Sinagogi și cimitire evreiești în: Suceava (1870), Rădăuți, Fălticeni, Gura Humorului, Câmpulung, Siret.

Istoria rromilor, (rromi uneori scris și romi, cunoscuți popular și ca țigani, roma - în limba romani) nu dispune de prea multe informații în acest spațiu, însă în istoriografia română apariția lor este asociată cu mongolii, după cum aprecia Nicolae Iorga, care era convins că veniseră odată cu invazia mongolilor din 1241-1242. Conform anuarului statistic, în prezent în municipiul Suceava trăiesc 509 rromi, organizați în Partida Rromilor, avându-l ca președinte pe domnul Virgil Pohoată. Dintre manifestările tradiționale specifice etniei, este de menționat Joia Verde, eveniment care reunește rromi din întregul județ. Joia Verde (joia din Săptămâna Luminată) este o manifestare organizată în aer liber, de obicei la Gulia – Dolhasca, pentru a sărbători Paștele Țigănesc cu bucate pregătite la ceaun și invitați de seamă, care promovează prin muzică și dans țigănesc cultura pe care o dețin.

Asociația Italianilor din România – RO.AS.IT. – a fost înființată în anul 1993, la Suceava, din inițiativa unui grup de descendenți ai emigranților italieni stabiliți în zona Bucovinei, cu mult entuziasm și dăruire, cu dorința explicită de a reface unitatea comunității italianilor din România, a cărei viață a fost frântă de vitregiile istoriei din ultimii 50 de ani (premergători lui 1989). Apartenența strămoșilor lor la o cultură milenară, bogată în valori extraordinare, de referință în istoria omenirii, i-a determinat pe etnicii italieni să-și dorească refacerea comunității istorice care a avut o tradiție în România interbelică, în acea perioadă de dezvoltare fără precedent din istoria țării și când, de fapt, s-au stabilit în țara noastră cei mai mulți italieni, marea lor majoritate din motive de mobilitate profesională. Activitatea a debutat, cu mult entuziasm, încă din anul 1993, când un grup restrâns de etnici italieni a început să se întâlnească periodic la micul sediu din Suceava, lângă Universitatea „Ștefan cel Mare”, loc care devenea tot mai atrăgător. R.O.A.S.I.T. a derulat proiecte culturale în parteneriat cu asociații și organizații similare din țară și străinătate, un exemplu fiind Simpozionul internațional „Neumanismul și dialogul intercultural”, ajuns în anul 2008 la cea de-a patra ediție, participarea la festivaluri, la târguri de carte, la schimburi de experiență și la alte diverse manifestări culturale organizate pe plan local sau național de Departamentul pentru Relații Interetnice, de instituții guvernamentale și nonguvernamentale, s-au tipărit cărți, dar și o revistă bilingvă, revista Asociației, intitulată sugestiv „Siamo di nuovo insieme”. Au fost pregătiți tineri etnici italieni pentru formația de dansuri cu același nume „Siamo di nuovo insieme”. RO.AS.IT. a participat la evenimente definitorii pentru conceptul „Made in Italy” precum Festivalul Italian sau Festitalia.

Migrația ungarilor a fost de mică amploare în Bucovina istorică, în schimb au venit aici mulți secui. Așezarea secuilor în Bucovina se datorează constituirii statului austro-ungar, când secuii din ținutul secuiesc și-au pierdut privilegiile. Neacceptând această stare de lucruri, scaunele secuiești din zonă au stabilit o întâlnire în satul Madefalva (Siculeni). Fiind trădați, habsburgii au trimis un corp de armată care a omorât 400 de secui. Secuii supraviețuitori, cât și din alte sate secuiești s-au refugiat în Moldova, amestecându-se cu localnicii. O parte însemnată au ajuns mai în nord, pe teritoriul viitorului ducat Bucovina. Peste 200 de familii au sosit aici la îndemnul lui Andras Hadik, fost guvernator al Transilvaniei. Satele secuiești înființate de secui în Bucovina au fost: Istensegits (azi Țibeni), Fogadjisten (azi Iacobești), Józseffalva (azi Vornicenii Mari), Hadikfalva (azi Dornești) și Andrásfalva (azi Măneuți).

Retragerea secuilor din Bucovina s-a făcut treptat. Primul val a plecat în perioada 1890–1900, la îndemnul aceluiași Andras Hadik și au fost așezați în Voivodina pentru a mări numărul maghiarilor din regiune. Restul populației secuiești a părăsit Bucovina după 6 aprilie 1941, ca urmare a înăspririi legislației românești la adresa lor și s-au așezat în județul Hunedoara (la Deva, Cristur, etc.) și în comitatul Tolna din Ungaria (la Bonihad și satele din jur). Astăzi, în județul Suceava mai trăiește un singur secu, un bătrân din Dornești. Membrii organizației UDMR din Suceava sunt unguri repartizați la muncă în perioada comunistă sau așezați aici prin căsătorie.

Evenimentul cultural cel mai reprezentativ la care participă toate etniile din Suceava și Bucovina este Festivalul Internațional de Folclor „Întâlniri Bucovinene”. Inițiat de Zbigniew Kowalski, etnograf la Casa de Cultură din Pila – Polonia, în 1990, festivalul s-a extins, ajungând să se desfășoare în 5 țări: Polonia, România, Slovacia, Ucraina și Ungaria, iar anual sunt peste 4000 de participanți la acest eveniment, respectiv 200 de formații. Este cel mai mare festival folcloric din Europa. Alături de evoluțiile artistice, în cadrul festivalului sunt organizate simpozioane, expoziții de artă populară, meșteșuguri, artă culinară.

Festivalul „Conviețuiri” este un alt eveniment folcloric al etnicilor din județul Suceava, organizat de Uniunea Ucrainenilor din România – Ținutul Bucovina.

De asemenea în Suceava se organizează manifestări de genul ”Seară de poezie – recitări și interpretări lirice dintre poeții naționali” M. Eminescu, T. Șevcenko, S. Esenin, J. W. Goethe, A. Mickiewicz.

Pe 29 iunie la Cârlibaba are loc Festivalul Internațional al Minorităților. În fiecare an, în data de 18 decembrie se sărbătorește Ziua Minorităților Naționale, ocazie în care sunt organizate simpozioane, comunicări, expoziții, etc., pe tema etniilor ce trăiesc în județ.

Pentru a construi în plan cultural o mai bună vizibilitate atât a trăsăturilor comune, cât și a particularităților etniilor conlocuitoare din Bucovina, pot fi imaginate evenimente comune precum: concurs de gastronomie, în care să fie evidențiat specificul fiecărei etnii, concursuri pe diferite arte, în care să fie evidențiate muzica fiecărei etnii, pictura, expoziții cu fotografii prin care să fie recuperată memoria culturală a fiecărei etnii (de exemplu fotografii cu monumente vechi, care să fie renovate), lecturi din operele unor scriitori celebri ai fiecărei etnii, întâlniri cu artiști de valoare din fiecare etnie, care să fie invitați în cadrul unor spectacole, lansări de carte, momente cu povești spuse publicului, traduceri din literatura fiecărei etnii, festivaluri de dans, folclor, târguri de meșteri în care să fie promovate lucrările de calitate, tabere și ateliere de lucru prin care să fie valorificate cele mai importante aspecte din fiecare domeniu de activitate a cetățenilor din etnia respectivă, precum și muzee specifice fiecărei etnii. Se poate organiza și un festival al corurilor religioase specifice fiecărei confesiuni (în preajma Sărbătorilor de Paște sau de Crăciun).

3.5 Dimensiunea europeană și internațională a culturii Sucevene

Informații relevante despre trecutul istoric și cultural al orașului Suceava precum și al Bucovinei pot fi regăsite în capitolul 2, al prezentei strategii, în care accentul s-a pus tocmai pe influențele internaționale care au afectat viața orașului și a regiunii. Impactul minorităților în viața culturală a orașului Suceava și contribuția la dezvoltare a expunerii pe plan internațional a fost arătată prin intermediul capitolului anterior. Dimensiunea europeană și internațională a culturii Sucevene este marcată până în prezent de către:

▪ Scrisori semnate de Emil Cioran care au fost expuse în Franța de oameni de cultură suceveni. În perioada 12-15 iunie 2008, județul Suceava a avut reprezentare la cea de-a X-a ediție a Festivalului „Prin intermediul munților și al cuvintelor” din Departamentul de Nord, Franța. Manifestarea culturală anuală a avut loc în Munții Flandrei, locația fiind sub administrarea Consiliului Regional al Departamentului de Nord. În fiecare an, timp de două luni, aici se întâlnesc scriitori din toată Europa. Între județul Suceava și Departamentul de Nord, Franța există, de câțiva ani, un acord de colaborare.

▪ Evenimentele internaționale la care reprezentanții orașului și ai Bucovinei au participat, precum și evenimentele la care persoane din străinătate au luat parte, atât în orașul nostru cât și în zona Bucovinei. Această implicare nu trebuie privită doar ca pe o prezență fizică (prin participare directă) la evenimentele culturale ci și utilizarea internetului pentru a promova aceste activități.

▪ *Muzeul Ouălor Încondeiate din Vama/Bucovina* este cel mai bun exemplu de întâlnire a simbolurilor, culturilor și tradițiilor internaționale cuprinse fizic, într-o singură încăpere. În acest muzeu există cea mai numeroasă colecție de ouă încondeiate din România și una din cele mai importante din Europa. Sunt peste 3000 de ouă încondeiate din toată lumea adunate din participările la expoziții și saloane internaționale sau la evenimente organizate de diferite Ambasade ale României în străinătate, precum și ouă foarte vechi moștenite de la străbunici. Între recentele evenimente promotoare ale culturii și tradițiilor sucevene pot fi enumerate:

- a. Ianuarie 2014 CMT Messe Stuttgart-Germania;
- b. Mai 2013 Târg Internațional de Turism New York/SUA (04 – 05 mai);
- c. August 2013 Eveniment dedicat Bucovinei Laval/Franța (28 aug -3 sept).

▪ Bibliotecile sunt între primele dovezi ale captării, conservării și transmiterii cunoștințelor de tip cultural și istoric, și nu numai. Biblioteca Bucovinei ”I. G Sbiera” reprezintă un instrument promotor de elită în dezvoltarea culturală, dintr-o perspectivă/dimensiune internațională a orașului Suceava. Astfel, prin intermediul unor contracte de colaborare Biblioteca Bucovinei ”I. G Sbiera” a dat startul, recent, unui concurs internațional de cultură: *Monica Lovinescu: elite, cultură, valori și democrație*. Pentru perioada vacanței de vară organizează, din anul 2012 până în prezent *Cercul de lectură în limbile engleză și germană*.

▪ Șansele de reușită, în implementarea strategiei și dezvoltarea culturală a orașului se măresc exponențial atunci când fundamentele culturale sunt consolidate de existența și dezvoltarea unor instituții de învățământ superior certificate prin calitate. În cazul orașului Suceava, foarte multe dintre activitățile culturale sunt rezultatul unor parteneriate, acorduri ale universităților cu instituții sau organizații din Europa și nu numai. Căile prin care Universitatea ”Ștefan cel Mare” ajută și se va implica în continuare în dezvoltarea culturală a orașului sunt:

- înființarea și dezvoltarea Clubului de Studii Asiatice România – China, care oferă cursuri gratuite de limbă chineză din 2013 (cu o profesoară din Republica Populară Chineză) și călătorii în vacanțe în China.
- dezvoltarea acordurilor de parteneriat pentru activități și manifestări științifice și culturale cu universități din Europa (Italia, Portugalia, Republica Moldova) și nu numai.
- oferirea unui program de masterat în limba engleză începând cu anul universitar 2015–2016, cât și schimburi de studenți cu universitățile din străinătate și efectuarea unor stagii de practică de specialitate în variate domenii.
- organizarea de concursuri internaționale unde au fost prezenți studenți de la alte universități din Europa (spre exemplu *Concursul Studentesc Internațional – Profesia*

contabilă o carieră de succes) la finalizarea cărora studenții au împărtășit păreri și impresii despre țara și cultura de care aparțin.

■ În urma vizitei făcute în Suceava, în perioada 28-31 mai 2015, Uniunea Internațională de Cinematografie Amatoare „Unica” a decis ca reședința de județ să fie, în intervalul 19-26 august 2016, gazda celei de 78-a ediții a Festivalului Mondial al Cinematografiei Non Profesionale. De organizarea evenimentului se vor ocupa Casa Studenților din cadrul Universității „Ștefan cel Mare”, Suceava, Asociația Cultural-Educativă „Clubul Video Art” Suceava și **Centrul Cultural “Bucovina”**.

Între evenimentele sucevene care se remarcă la nivel internațional și contribuie activ la vitalizarea vieții culturale sucevene se pot enumera:

- Festivalul European al Artelor "Ciprian Porumbescu";
- Concursul Internațional de Interpretare Instrumentală "LIRA DE AUR" Suceava;
- Zilele Matei Vișniec - Festival internațional de teatru;
- „Pași spre bibliotecă” - manifestare dedicată Zilei mondiale a cărții pentru copii - Activități și expoziții diverse de carte pentru copii;
- „Am Venit cu Drag la Voi” - Spectacole de promovare a folclorului muzical-coregrafic susținut de Ansamblul "Bucovina" al Școlii de Arte "Ion Irimescu" în țară și străinătate;
- Simpozionul Internațional From Symbols to Signs; Simpozionul Internațional Bucovina - File de Istorie – ediția a XVII-a;
- Simpozionul Internațional „Artă și civilizație medievală”, ediția a XXI-a;
- Europa și România de azi - Acțiuni dedicate „Zilei Europei” (9 mai); Ziua Internațională a copilului (1 iunie);
- Expoziția internațională de Grafică Satirică “Bucovina” - ediția a IX-a;
- ÎNTÂLNIRI BUCOVINENE” - Spectacol al formațiilor artistice de amatori, cu prilejul semnării protocolului Festivalului Internațional de Folclor "Întâlniri Bucovinene", ediția a XXVI-a.

Sucevenii plecați în toate colțurile lumii, purtând în sufletele lor bogăția culturii Bucovinei pot fi angrenați prin “social media”, astfel încât să devină ambasadorii Sucevei și Bucovinei în toată lumea. Evenimentele locale pot fi astfel transmise în fostele capitale culturale europene, dar și în orice colț al lumii unde există interes pentru traduceri și adaptările acestora sau pentru varianta lor în limba română, dacă se adresează cu precădere diasporei. Între aceste evenimente se numără:

- “În lumea minunată a poveștilor: 185 de ani de la nașterea lui Petre Ispirescu (ian. 1830 – 27.11.1887)”;
- „CÂNT ȘI JOC PE PLAII STRĂBUNI”: Spectacole de promovare a folclorului muzical-coregrafic bucovinean susținut de Ansamblul Artistic "Ciprian Porumbescu" în țară și străinătate;
- "AZI ÎN SAT ÎI ȘEZĂTOARE": Prospekții, cercetare, pregătirea formațiilor în vederea realizării de filmări, de șezători și clăci;
- “Sub semnul Poetului” - Festival literar “Mihai Eminescu”;
- Pagini de istorie “Unirea Principatelor” (24 ianuarie 1859) – nașterea României moderne - Simpozion, expoziție de cărți și documente și/sau audiție muzicală;
- 110 ani de la nașterea și 45 de ani de la moartea actorului Grigore Vasiliu-Birlic (24.01.1905 - 15.02.1970);
- ZIUA ARTELOR PLASTICE BUCOVINENE: expoziție, lansare de carte și decernarea premiilor “Opera Omnia” pentru artiștii plastici Dimitrie Savu și Doina Catargiu;

- "DIALOGUL ARTELOR", ediția a IV-a, manifestări itinerante: expoziții de arte vizuale, lansări de carte, recitaluri de muzică și poezie;
- "ION IRIMESCU"- Concurs național de artă plastică, ediția a VIII-a, expoziție realizată cu lucrările participanților, elevi ai școlilor de artă din țară;
- "ATESTAREA DOCUMENTARĂ A BUCOVINEI":
 1. Expoziție de artă plastică Ioan Bodnar;
 2. Spectacol cu "ZICĂLAȘII" - cu muzică veche românească (30 martie Suceava și 10 august Corlata), lansări de carte;
 3. Expoziție foto "Simboluri străvechi în pictura bisericească din Bucovina".

Nostalgia celor plecați poate fi un vector de creștere a expunerii vieții culturale a orașului Suceava la nivel european și nu numai. Diaspora poate juca un rol important în promovarea vieții culturale a Sucevei și a zonei Bucovinei care, promovată pe diverse canale formale și informale de nostalgici, se va dezvolta cantitativ, dar și calitativ. Pe acești Suceveni o să-i găsim angrenați în domenii de activitate precum cel financiar - bancar, fonduri de investiții, IT, medicină, producție, turism și nu în ultimul rând cultură, deci cerându-le ajutorul vom putea crește expunerea internațională a Sucevei și a Bucovinei care va reintra în mintea și sufletul celor plecați, ce vor redescoperi prin amintire senzațiile copilăriei, adolescenței sau ale maturității. Prin popularizarea evenimentelor culturale, Suceava, Bucovina și România vor avea de câștigat nu doar capital de imagine, ci o dezvoltare a economiei culturale prin care pot atrage resurse valoroase. Avem nevoie de inițierea unor demersuri care pot fi înscrise în curentul "antreprenoriatului cultural" prin care Sucevenii din diaspora pot promova cu succes particularitățile culturii bucovinene în țările Europei și nu numai. Candidatura orașului Suceava la titlul de Capitală Culturală Europeană este cea mai valoroasă șansă care s-ar fi putut acorda vreodată orașului pentru a da o nouă dimensiune europeană și internațională culturii sucevene și bucovinene, creând noi premise de dezvoltare către un nivel mult mai ridicat decât cel curent.

3.6 Dezvoltarea legăturii dintre cultură și sectorul economic

Privind cultura ca și un sector de activitate economică, ne vom îndrepta atenția către resurse, modul lor de utilizare actuală și posibilitățile de optimizare și dezvoltare continuă a acestora. Totodată se impune explorarea unor resurse noi apărute, fie din evoluția naturală a generațiilor, științei, tehnicii, cunoașterii în general, care imprimă un nou momentum în toate arealele vieții, prin redescoperirea unor bogății culturale uitate (oare câte bogății istorice zac în diverse depozite din lipsa unor spații adecvate de expunere?).

Paradigma neoclasică dominantă aduce un cadru coerent și cuprinzător pentru reprezentarea și analiza comportamentului indivizilor, firmelor și piețelor, ce le-au oferit o serie de date și ipoteze testabile care au fost supuse unui control empiric extins. Mai mult, gama de fenomene este în continuă extindere; modelul raționalismului utilitarian de a face decizii operează între piețele competitive, iar extinderea a fost aplicată pe mai multe arii ale comportamentului uman, incluzând căsătoria, crima, religia, dinamica familiei, divorțul, filantropia, politica și legile, de asemenea producția și consumul artelor.

Totuși, în ciuda imperialismului ei intelectual, economia neoclasică este de fapt destul de restrictivă în ipotezele sale, extrem de limitată din punct de vedere explicativ, fiind subiectul unei viguroase critici, cu sau fără disciplină. În plus, supremația sa poate fi contestată analizând funcționalitatea economiei și a acțiunilor agenților individuali economici.

Dar, în timp ce definirea economiei pare ușoară, definirea culturii este cu o totul altă poveste. Raymond Williams descrie cultura ca fiind "unul dintre cele mai complicate două sau trei cuvinte în limba engleză". Robert Borofsky sugerează că încercările de a defini cultura sunt asemănătoare cu "încercarea de a prinde vântul într-o colivie". Această metaforă evidențiază greutatea definirii precise a termenului "cultură". La nivel academic, termenul "cultură" se referă la concepte și idei ce aparțin științelor umaniste și sociale, dar este deseori utilizat fără o definire precisă și în moduri ce diferă, atât în interior cât și în exterior, în funcție de disciplină.

O analiză etimologică a termenului "cultură" ar aduce o claritate asupra evoluției sensului acesteia. Conotația originală a cuvântului se referă la cultivarea solului. În secolul al XVI-lea sensul literal al acestui cuvânt a luat o altă formă referindu-se la cultivarea minții și a intelectului. Acest sens este utilizat și în zilele noastre. O persoană ce deține cunoștințe din artă și literatură și/sau le practică se numește persoană cultivată/de cultură. Substantivul "cultură" este deseori folosit fără reguli stricte sau definiții restrictive, ce ar putea să se refere doar la produsele și practicile artelor "înalte". Astfel, în secolul XIX, termenul "cultură" a fost utilizat într-un sens mai larg, descriind dezvoltarea intelectuală și spirituală a civilizației ca întreg. Această utilizare a termenului "cultură" este concentrată pe aceleași caracteristici când evidențiază societățile în particular, cum ar fi statele naționale. Această interpretare umanistă a culturii a fost înlocuită de un concept cuprinzător ce nu includea doar efortul intelectual, ci întregul mod de a trăi a unui popor sau al unei societăți.

Primul sens în care vom utiliza termenul "cultură" este într-un cadru general, antropologic sau sociologic pentru a descrie un set de atitudini, credințe, moravuri, obiceiuri, valori și practici care sunt comune sau împărtășite de un grup. Grupul poate fi definit în termeni politici, geografici, religioși, etnici sau în funcție de alte caracteristici, făcând posibilă referirea, de exemplu, la cultura mexicană, cultura asiatică, cultura feministă, cultura corporatistă etc. Caracteristicile care definesc un grup pot fi substanțiale sub forma semnelor, simbolurilor, textelor, limbii, artefactelor, tradițiilor orale și scrise și prin alte mijloace. Una dintre funcțiile critice ale acestor manifestări ale culturii unui grup este să contribuie la stabilizarea identității distinctive a grupului și astfel să furnizeze un mijloc prin care membrii unui grup să se diferențieze de membrii altui grup. Interpretarea culturii este utilă pentru examinarea rolului factorilor culturali în performanța economică și relația dintre cultură și dezvoltarea economiei.

Definiția secundară a termenului "cultură" are mai mult o orientare funcțională, ce denotă anumite activități care sunt întreprinse de persoane și produse ale acestor activități ce au legătură cu aspectele intelectuale, morale și artistice ale vieții umane. În acest sens cultura se referă la activități ce conduc la iluminarea și educarea minții. Pentru a oferi o definiție mai precisă, putem utiliza mai multe caracteristici și defini "cultura" astfel: o serie de activități ce implică o anumită creativitate în producerea lor, ce implică comunicare și semnificație simbolică și care întruchipează potențialul unei proprietăți intelectuale.

Precizia formală a economiei moderne, cu abstractizarea sa teoretică, analiza sa matematică și dependența de metode dezinteresat științifice în testarea ipotezelor cu privire la modul în care se comportă sistemele economice ar putea sugera că economia ca o disciplină nu are un context cultural, că funcționează într-o lume care nu este condiționată de vreun fenomen cultural. Dar la fel cum critica radicală a economiei contemporane a susținut că un

fel de economie, ca cea descrisă mai sus nu poate fi fără valori, de asemenea, poate fi sugerat că economia ca un efort intelectual nu se poate lipsi de cultură.

Să ne întoarcem acum de la contextul cultural al economiei ca sistem de gândit, la contextul cultural al economiei ca sistem de organizare socială. Faptul că agenții economici trăiesc, respiră și iau decizii în cadrul unui mediu cultural este ușor observabil. De asemenea, este observabil și faptul că acest mediu are o anumită influență asupra formării preferințelor și reglementării comportamentului lor, dacă acest comportament este observat la nivelul consumatorului individual, al firmei sau la nivelul agregat de macroeconomie. Cu toate acestea, economia principală a avut tendința de a ignora aceste influențe, tratând comportamentul uman ca o manifestare de caracteristici universale care pot fi capturate pe deplin într-un cadru individualist, cu alegeri raționale, un model de utilitate maximizată și văzând echilibrele pe piață ca fiind relevante pentru toate circumstanțele, indiferent de contextul istoric, social sau cultural.

De exemplu, Guido Cozzi interpretează cultura ca un activ social care intră în funcțiile de producție ale unităților de eficientizare a muncii ca o intrare de tip public-bun într-o suprapunere a generațiilor model. În timp ce astfel de eforturi ar putea captura unele dintre caracteristicile culturii într-o economie abstractă, ele rămân la distanță de un angajament cu probleme mai largi ale culturii și vieții economice din lumea reală. În același timp, este important să reținem că există de mult timp un interes în examinarea rolului culturii ca o influență semnificativă asupra cursului istoriei economice, care rezultă în mai multe școli de gândire economică.

Relațiile și procesele culturale pot fi, de asemenea, văzute prezente într-un mediu economic și pot fi interpretate ele însele din punct de vedere economic. Ambele conceptualizări ale culturii definite anterior - definirea antropologică largă și intenția funcțională specifică culturii - pot fi luate în considerare în această lumină.

Dacă cultura poate fi considerată ca un sistem de credințe, valori, obiceiuri, etc. împărtășite de un grup, atunci interacțiunile culturale dintre membrii grupului sau între aceștia și membrii altor grupuri pot fi modelate ca tranzacții, schimburi simbolice sau bunuri materiale într-un cadru economic.

Antropologii au caracterizat societățile primitive dar și pe cele non-primitive în acești termeni, în cazul în care ideea de piață, valoarea de schimb, moneda, prețul și alte astfel de fenomene iau cursul unui sens cultural. Un domeniu specific de interes a fost construit în jurul afirmației că toate culturile sunt adaptate la, și sunt explicabile prin, mediul lor material.

Revenind la interpretarea culturii în termeni funcționali, se poate identifica din nou noțiunea de cultură ca economie și interpretarea culturii ca reședință într-un mediu economic.

Poate că cel mai evident lucru cu care putem începe ar fi afirmația că producția culturală și consumul pot fi situate într-un cadru industrial și că bunurile și serviciile produse și consumate pot fi considerate ca mărfuri în aceleași condiții ca și orice alte mărfuri produse în cadrul sistemului economic.

Impulsul cultural poate fi văzut ca o dorință pentru o experiență de grup, pentru producția colectivă sau de consum care nu poate fi produsă pe deplin de persoanele care cuprind grupul. Aceste dorințe variază prin mai multe tipuri de activități, dar e posibil să folosim arta ca ilustrare.

Pe partea de producție, multe bunuri și servicii artistice sunt produse de activități de grup în care rezultatul este un efort colectiv recunoscut de către participanți ca având o valoare dincolo de atribuirea totală a intrărilor persoanelor implicate.

În mod similar, consumul de arta - de exemplu, în teatre și săli de concerte - este adesea o activitate colectivă deplasată de un sentiment că experiența de grup transcende din suma răspunsurilor individuale de consum.

Desigur, din nou, cazuri contrare pot fi citate. Este produsă multă artă de către un individ, chiar și activitatea făcută singur, chiar și o persoană citind un roman sau care ascultă muzică în propria intimitate a casei lui este angajată în consumul exclusiv individualist. Chiar și așa, artiștii care lucrează singuri fac acest lucru în speranța că munca lor va comunica cu ceilalți; în mod similar, consumatorii singuratici de artă sunt predispuși în a face legături umane mai largi. Astfel, indiferent de actele artistice produse și consumate, procesele de producere și de consumare pot fi văzute nu numai ca întreprindere individuală, dar și ca expresii ale unei voințe colective care o transcende pe cea a participanților individuali implicați.

Pentru a face un rezumat, sugerăm că impulsul economic, în conformitate cu cele de mai sus poate fi privit ca o exprimare a dorințelor individuale a membrilor societății, iar impulsul cultural poate fi văzut ca adunând împreună dorințele colective ale grupului sau ale grupurilor din cadrul unei anume societăți pentru tipurile de exprimare culturală menționate în definițiile culturii invocate mai devreme.

Definiția de capitală culturală depinde de considerația noastră anterioară de valoare economică și culturală și permite caracterizarea bunurilor culturale și a serviciilor, activităților culturale și altor fenomene într-un mod care recunoaște atât economic cât și cultural importanța lor.

Având în vedere cadrele lungi de timp în care, în termeni practici, cultura trebuie să fie evaluată, putem lua în considerare caracteristicile inter temporale de capitală culturală: modul în care este primită ca un testament din trecut, cum este tratată în prezent și cum este predată viitorului. O astfel de agendă poate fi adusă împreună la rubrica omniprezentă a "durabilității", într-un mod care face o paralelă cu tratamentul capitalului natural, într-un context de mediu și ecologic.

Dacă activitatea culturală din economie este interpretată într-un cadru industrial, iar dacă industriile culturale ajung să ajute la producția economică și să creeze locuri de muncă, guvernele care pot părea indiferente la cultura în sine, pot începe să-și manifeste interesul.

Mijlocul unor astfel de intervenții este politica culturală, o suprafață de implicare guvernamentală, care a apărut ca o arenă politică specifică numai în timpurile foarte recente. Având în vedere că în lumea contemporană multe politici publice se referă la fenomenele economice, nu este surprinzător faptul că politica culturală ridică foarte direct relația dintre economie și cultură.

Într-o lume contemporană, unde putem vedea suprapuse opoziția dinamicii globalizării economice și diferențierea culturală, pot oare economia și cultura să fie văzute ca două principii de organizare pentru societatea contemporană care definesc atât domeniul de aplicare, dar și limitele pentru progresul civilizat în al treilea mileniu?

3.7 Inovația educațională, catalizator pentru cultură

Unul din obiectivele specifice ale strategiei de dezvoltare culturală a Municipiului Suceava se referă la promovarea inovației educaționale în sectorul de învățământ prin lărgirea sferei de competență a instituțiilor de învățământ și creșterea nivelului de implicare a acestora

în viața culturală a orașului. Această necesitate poate fi explicată printr-un argument foarte puternic: instituțiile de educație reprezintă un factor esențial în transmiterea și formarea culturii. Viitorul cultural va fi reflecția învățământului de azi.

Sistemul de învățământ din Suceava, la fel ca și cel din România, trebuie să urmeze un proces de reformă pentru a răspunde mai bine cerințelor reale din societatea de azi, inclusiv cele culturale. Ca parte din această reformă, relevante pentru cultură sunt cel puțin următoarele puncte cheie:

- Încurajarea de activități educaționale, inclusiv cercetare științifică, în domenii interdisciplinare;
- Dezvoltarea diversității și a calității activităților extra-curriculare;
- Reflectarea conținutului educațional în activități și inițiative practice;
- Creșterea nivelului de flexibilitate a programei școlare sau universitare prin introducerea de noi domenii de studiu și implementarea unui mecanism prin care elevii și studenții să aibă acces facil la acestea;
- Încurajarea inovării, inclusiv prin integrarea de soluții neconvenționale educaționale precum și prin inițiative creative de tipul inventicii;
- Facilitarea cooperării inter-instituționale, în special cele între licee și universitate;
- Dezvoltarea infrastructurii instituțiilor de învățământ pentru facilitarea unei creșteri calitative a serviciului educațional;
- Încurajarea parteneriatelor și a schimburilor de experiență internaționale.

Adresarea punctelor enumerate mai sus va avea efectul de a stimula interesul elevilor și studenților pentru cultură, și mai mult decât atât, nivelul de implicare a acestora în toate segmentele din viața orașului. De asemenea, infrastructura culturală are adesea întrebuințare educațională și vice-versa. O dezvoltare a capacităților tehnice a instituțiilor de învățământ va impulsiona și dinamiza viața culturală a orașului. Acest lucru este ușor de demonstrat dacă luăm în considerare faptul că școlile și universitățile implementează numeroase proiecte cu aspect cultural, formează parteneriate cu instituții de cultură și organizează mai mult sau mai puțin regulat:

- lansări de carte
- spectacole de teatru
- întâlniri, seminare sau conferințe care facilitează contactul direct al tinerilor cu artiști
- vizite și excursii la obiective culturale (muzee, case memoriale)
- festivaluri pe diferite tematici culturale de la dans și până la limbi străine, literatură sau fotografie
- concursuri pe tematici științifice și culturale
- spectacole și petreceri

Toate acestea sunt confirmate și de faptul că în rândul tinerilor Suceveni se remarcă mereu indivizi care ajung să aducă contribuții culturale semnificative, fie ca artiști fie ca facilitatori ai culturii. Făcând abstracție de liceele cu profil artistic a căror statut în sectorul cultural este evident, nu ar fi o exagerare să spunem că dincolo de ce ține de activitatea didactică, școlile din Suceava și Universitatea „Ștefan Cel Mare” constituie un motor de dezvoltare a vieții culturale locale.

Investițiile destinate acestor instituții trebuie obligatoriu însoțite de lărgire a sferei de competență prin deschiderea față de public, prin utilizarea în comun a unor resurse și infrastructuri cu restul orașului. Universitatea Suceava a demonstrat acest concept prin numeroase activități culturale, cu acces liber tuturor categoriilor de public, nu doar studenților.

Acest lucru va avea și efectul de a scădea dependența de subvenționare financiară a sectorului educațional.

Cu cadrul potrivit de reglementare, infrastructura școlară devine și una culturală, iar prin adresarea unei probleme ce ține de educație se rezolvă și una legată de cultură. Această abordare transformă „investiția în sectorul educațional” dintr-o sintagmă figurată, într-o realitate concretă economică, generatoare de valoare.

Deoarece aceste infrastructuri de care au nevoie școlile, liceele și universitățile au o primă utilizare în domeniul educativ, ele nu au fost incluse în subcapitolul infrastructuri culturale. Cu toate acestea, le considerăm infrastructuri critice pentru sustenabilitatea dezvoltării orașului și enumerăm pe cele specifice orașului Suceava:

- Spații și clădiri cu destinație educațională și culturală mixtă, de tipul unor săli polivalente de o dimensiune mai mică, complementară formelor tradiționale (clasa, sala de seminar, sala de curs, laboratorul). Spațiile și dotările aferente trebuie să permită configurarea mai multor zone active, care să includă funcționalități de tipul unui centru de informare, săli de prezentare, de reuniune, spații specifice pentru dezvoltarea de competențe științifice și transpunerea în practică a informațiilor teoretice.

- Spații de recreere și petrecere a timpului liber, care să faciliteze și educația protecției mediului, o problemă care va influența semnificativ calitatea vieții în următorii ani

- Infrastructuri informaționale care să faciliteze o eficiență mai mare a procesului educațional, inclusiv transmiterea materialelor educaționale către elevi și studenți, comunicarea cu profesorii, gestionarea livrabilelor și a calendarului.

Al doilea aspect privind lărgirea sferei de competență a instituțiilor de educație se referă la conținutul acestor noi competențe instituționale. Majoritatea se referă direct la efectul pe care îl vor avea programele și proiectele derulate. Oferim mai jos câteva exemple ilustrative:

- Educație pentru cultură civică prin care să crească gradul de implicare a tinerilor în probleme sociale și conduita generală a populației

- Deschidere către artă, către invenție sau alte îndeletniciri practice care sunt asociate mai puțin programelor de învățământ

- Competențe de natură economică și financiară pentru pregătirea tinerilor să se integreze în mediul competițional și economic.

- Educație științifică și tehnică prin activități de inovare

Un rol deosebit în dezvoltarea culturală a Sucevei îl are Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava, ca unică instituție de învățământ superior de stat într-o zonă cu peste 1,5 milioane de locuitori. Aceasta și-a asumat misiunea dezvoltării gândirii critice și a potențialului creativ atât al membrilor comunității academice, cât și al întregii comunități bucovinene. Totodată, USV urmărește promovarea creației literar-artistice și afirmarea culturii și științei românești în circuitul mondial de valori.

Pe lângă dimensiunea de cercetare și formare a unor specialiști care să contribuie la dezvoltarea regiunii sub aspect economic și social, Universitatea are drept obiectiv cultivarea și promovarea valorilor culturale în rândul membrilor comunității academice și populației regiunii. Prezența în cadrul USV a unor personalități din țară și din străinătate, din diferite domenii științifice, culturale și artistice, constituie un liant între mediul universitar și viața spirituală a regiunii. De asemenea, dincolo de participarea la viața comunității, USV își asumă rolul de inițiator, modelator și realizator de politici culturale care să pună în valoare potențialul cultural al zonei. Programele de studii oferite studenților (studenți care provin, cu precădere,

din zona Bucovinei, dar și din Ucraina și Republica Moldova) conțin elemente de specificitate locală și beneficiază de suportul autorităților locale în desfășurarea unor activități conexe.

Contribuțiile studenților și cadrelor didactice se materializează în spectacolele prezentate de trupa de teatru „Fabulinus”, concertele de muzică și dansuri ale Ansamblului „Arcanul USV”, simpozioanele dedicate unor teme și personalități ale multiculturalismului bucovinean, concursurile pe teme de cultură națională și europeană etc. Potențialul creativ al comunității academice este susținut administrativ, organizatoric și logistic de către Casa de Cultură a Studenților Suceava, care dispune de specialiști în domeniul artelor vizuale, muzicale și dramatice.

Pe lângă consolidarea rolului important pe care îl are USV în cultura Suceveană, viziunea strategică poate să includă o serie de măsuri care să genereze schimbare într-un sens pozitiv. Acestea includ:

- Furnizarea de oportunități de expresie a mai multor culturi în special prin promovarea ofertei educaționale către studenți străini;
- Parteneriate cu liceele și colegiile din oraș pentru activități și proiecte comune;
- Atragerea elitei intelectuale și culturale pentru promovarea de valori și loialități;
- Eforturi pentru atragerea grupurilor etnice și a minorităților către învățământul superior;
- Dezvoltarea unor mecanisme eficiente de diseminare către suceveni a experiențelor pozitive ce rezultă din parteneriatele și proiectele internaționale ale universității;
- Furnizarea unui spațiu protejat pentru gândire critică și creativitate;

Pentru segmentul inovației în educație, relevant este modul în care societatea informației poartă în ea principiul fundamental al progresului și anume circulația deschisă și facilă a informațiilor și ideilor. Se deschid perspective noi în materie de educație și formare, oferind un acces facil la informație, la documentare, la cunoaștere (învățământul la distanță, auto-formarea, biblioteci și universități virtuale); se oficializează noi modalități de organizare a muncii, de cooperare și de dezvoltare, de mobilizare a competențelor; în cele din urmă, se dau noi posibilități de dezvoltare a democrației, se contribuie la cooperarea cetățenească, la viața asociativă, la exprimarea punctelor de vedere diferite și variate asupra unor subiecte și preocupări cruciale ale societății.

Punctul central al dezvoltării acestei noi societăți a informației constă în voința comună de a reda circuitului informațional o mai mare fluiditate, de a spori accesul universal și în același timp, de a reduce costul la un nivel cât mai scăzut.

Societatea informației înlătură noțiunea de frontieră, este incompatibilă cu practicile de închidere și refuz de comunicare. În „schimbul” universal, nu există frontierele tradiționale care închid, îngădesc lumi. Nu mai sunt frontiere între țări sau comunități, precum granițele între biserici, între discipline, între organizații.

Toate aceste atribute ale mediului înconjurător conduc la stabilirea următoarelor concluzii:

- necesitatea adaptării și extinderii serviciilor educaționale, astfel încât, acestea să răspundă cât mai bine și prompt cerințelor și/sau nevoilor de informare;
- nevoia crescândă de a asigura o gamă mai largă de materiale de referință în toate domeniile științifice, precum și în literatură, punându-se un accent deosebit pe acele domenii în care există specializări în cadrul facultăților de la Universitatea „Ștefan cel Mare”;

- necesitatea organizării periodice a unor studii și analize de marketing, pentru ca astfel să se poată face față restricțiilor bugetare și să se poată răspunde prompt la nevoile de informare ale utilizatorilor;
- necesitatea dezvoltării unei politici de marketing coerente pentru creșterea vizibilității instituției și a activității sale;
- comunicarea permanentă și eficientă cu ceilalți operatori culturali de pe plan local sau cu unii dintre cei de pe plan regional, național și internațional;
- descoperirea oportunității accesului la diverse tipuri de informații aflate exclusiv în format electronic, corelată cu dezvoltarea sistemului informatic al bibliotecii și dezvoltarea abilităților utilizatorilor de a lucra cu noile tehnologii;
- colaborarea instituției cu organisme naționale și/sau internaționale de profil pentru a putea avea acces la informațiile corespunzătoare domeniilor de activitate din plan național și/sau internațional și, totodată pentru a putea accede la diferite programe de informare, specializare;
- nevoia crescândă de a descoperi diferite oportunități de finanțare extrabugetară (prin proiecte și/sau programe locale, naționale și/sau internaționale).

3.8 Suceava – oraș candidat pentru Capitală Europeană a Culturii 2021

Scopul acestui subcapitol este de a prezenta oportunitatea oferită Sucevei de acțiunea „Capitală Europeană a Culturii”, inițiativă a Uniunii Europene, precum și aspecte tehnice și procedurale pentru formularea unei aplicații oficiale.

Titlul de Capitală Europeană a Culturii se acordă anual în conformitate cu un calendar stabilit conform Deciziei nr. 445 / 2014 / UE. Pentru anul 2021, cele două state membre din care urmează să se selecteze câte un oraș vor fi România și Grecia. Această competiție constituie o șansă pentru ca toate orașele să se mobilizeze, în vederea propunerii unei candidaturi și a unui set de proiecte cu un profund impact asupra vieții culturale, a economiei și a imaginii lor.

Deoarece „acțiunea urmărește să pună în evidență bogăția și diversitatea Europei precum și aspectele culturale comune ale țărilor sale cu scopul de a contribui la apropierea popoarelor europene și de a îmbunătăți recunoașterea reciprocă”, Suceava este într-o poziție favorabilă de a depune o propunere care să conducă la atingerea obiectivelor programului și care să iasă în evidență față de celelalte orașe concurente.

Argumentele care susțin candidatura orașului Suceava la titlul de Capitală Europeană a Culturii 2021 țin deopotrivă de dinamica sectorului cultural local, de esența criteriilor de acordare a titlului și a principiilor de evaluare a aplicațiilor, dar și de sinergia care se formează prin conexiunile și parteneriatele existente între diferiți parteneri naționali și internaționali.

A. Dinamica sectorului cultural local.

Din punct de vedere cultural, Suceava se confruntă cu un fenomen, și anume o desincronizare între oferta culturală și cerere, ceea ce generează în schimb **nevalorificarea patrimoniului cultural local**. De aceea, orașul manifestă o aparentă insuficiență a ofertei culturale în raport cu cererea cetățenilor. Astfel, deși ritmul de dezvoltare al culturii este încetinit, simpla informare a cetățenilor privind această posibilitate are efectul de a genera

vizibilitate unui areal de dezvoltare neexplorat suficient. Printr-o mobilizare a cetățenilor și a societății civile, la inițiativa administrației locale, această acțiune este benefică vieții culturale a Sucevei indiferent de rezultatul final al concursului.

Un argument foarte puternic este **cererea mare de activități culturale**, cerere care reiese din participarea numeroasă a cetățenilor la activitățile disponibile, precum și de opinia publicului, a reprezentanților mediului cultural și educațional. Astfel, organizarea unui program artistic care să pregătească anul de deținere a titlului și ulterior să acopere întreaga perioadă a anului 2021, va umple un vid semnificativ din viața culturală și va garanta o participare extinsă a populației locale, pe lângă numărul de vizitatori care se estimează că vor vizita orașul.

Un alt argument este dat de efectul asupra proiectelor legate de infrastructura locală, inclusiv cea culturală, finalizate, în derulare sau programate care vor putea să adauge valoare suplimentară dezvoltării generale a regiunii. Pe lângă o justificare în plus a investițiilor finalizate sau în curs, prin intermediul unui proiect de această anvergură se susține accelerarea investițiilor, noi inițiative și multiplicarea beneficiilor prin efectul de rețea. Deja o parte din proiectele în derulare sunt în decurs de finalizare, oferind până în anul 2021 noi căi de acces vizitatorilor, noi facilități de cazare și cel mai important, noi infrastructuri culturale capabile să găzduiască evenimente demne de emblema „Capitală Europeană a Culturii”. Acordarea titlului de Capitală Europeană a Culturii ar genera **o renaștere a orașului din toate punctele de vedere și ar contribui semnificativ la reducerea disparităților de dezvoltare economică dintre această parte a regiunii de Nord Est și celelalte regiuni ale României sau alte regiuni din Europa**. Un argument suplimentar este cadrul existent oferit de inițiativa zonei metropolitane extinse, inițiativă la care nu doar Suceava ca lider ar avea un beneficiu, ci toate comunitățile din **Salcea, Ipotești, Bosanci, Mitocu Dragomirnei, Adâncata, Pătrăuți, Moara, Siminicea**, precum și alte localități care sunt în procesul/vor adera la **zona metropolitană**.

Deoarece programul Capitală Europeană a Culturii nu se bazează pe programele culturale existente, ci este unul orientat spre viitor, neexistând criterii limitative sau modele standard de urmat, Suceava are șanse egale cu oricare alt oraș care își depune candidatura, succesul depinzând exclusiv de propunerea realizată și de satisfacerea criteriilor de selecție. Deoarece această inițiativă transcende orice preocupare politică, iar îmbunătățirea vieții culturale reprezintă un obiectiv transversal pentru care există o convergență absolută a opiniei, se pot identifica argumente valabile pentru a nu realiza un consens la nivel local a tuturor factorilor implicați și realizarea aplicației.

Un alt argumentul puternic este istoria bogată a orașului care a fost **capitală a Principatului Moldovei pentru aproape 200 de ani**. Cercetările arheologice atestă prezență umană încă din perioada Paleoliticului, iar documentele istorice reflectă o continuitate a așezământului de peste 600 ani. Obținerea titlului de Capitală Europeană a Culturii 2021 ar constitui cel mai semnificativ eveniment din istoria recentă a orașului, un declanșator al renașterii culturale și economice. De asemenea, prin **dimensiunea culturală s-ar contura nu doar o imagine mult îmbunătățită a orașului, ci o identitate la nivel european, cu o încredere sporită a cetățenilor**. Această istorie, alături de moștenirea culturală nu reprezintă în sine un punct suficient pentru candidatură, însă permite dezvoltarea unui program cultural și artistic competitiv care să genereze interes și prin care se poate adăuga o dimensiune europeană.

B. Răspunderea la criteriile de selecție.

1. Contribuția la strategia pe termen lung.

Acest document strategic definește viziunea culturală pe termen lung a orașului și acoperă domeniile semnificative culturale, metodele de implicare a cetățenilor în viața culturală, rolul minorităților în viața culturală, dimensiunea europeană a culturii, legătura cu sectorul economic, cu cel educațional, principiile de management și de monitorizare, sursele de finanțare și bunele practici în programele culturale. Metodologia realizării strategiei implică, printre altele, stabilirea căror activități sunt relevante fiecărui sector, care este sinergia dintre domenii, aspectele financiare sau temporale de implementare. De asemenea, strategia stabilește și priorități sectoriale, pentru ca în contextul unor resurse limitate să se realizeze acele inițiative cu impactul cel mai mare în consolidarea sectorului cultural. Acordarea titlului va contribui la realizarea potențialului conturat în strategie și va permite accelerarea implementării acestora prin atragerea de resurse și obținerea de consiliere din partea partenerilor străini.

2. Dimensiunea Europeană.

Aplicația candidaturii trebuie să ofere o viziune atractivă din toate punctele de vedere pentru publicul larg european și internațional. Zona Bucovinei reprezintă deja o regiune atractivă pentru oaspeții străini cu numeroase obiective culturale, iar o propunere solidă din perspectiva conținutului artistic va genera o creștere semnificativă a vizibilității popularității regiunii.

De asemenea, **Suceava prezintă un avantaj prin proximitatea față de granița cu două țări europene care nu sunt membre ale Uniunii Europene, Moldova și Ucraina** și implicit o oportunitate deosebită de a consolida bunele relații și comunicarea dintre comunități, realizând astfel o conexiune prin cultură. Această observație este întărită de minoritățile din regiune care au deja o participare reușită la viața culturală a orașului.

Pe lângă aspectele menționate mai sus, Suceava prin instituțiile și organizațiile ei dispune de numeroase deschideri către parteneri străini care pot avea contribuții valoroase la implementarea proiectului de capitală culturală.

3. Conținutul cultural și artistic.

Se pot identifica numeroși artiști suceveni care s-ar putea implica în strategia artistică și programul cultural. De asemenea, bogatul patrimoniu cultural local se poate îmbina într-un mod nemaîntâlnit cu expresii culturale noi, mai ales prin valorificarea parteneriatelor cu organizații și instituții culturale străine.

4. Capacitatea de a produce rezultate.

Atât **planurile de dezvoltare ale orașului și a zonei metropolitane**, cât și beneficiile incontestabile aduse de dezvoltarea culturii orașului și implicit **consensul politic și instituțional** demonstrează fezabilitatea acestui demers.

5. Implicarea publicului.

Dimensiunea orașului permite o consultare mult mai facilă a populației pentru stabilirea direcțiilor prioritare a demersului. Pentru tineri, viața culturală reprezintă un criteriu esențial în crearea de oportunități de a asista sau participa la viața culturală. Decizia unui tânăr privind stabilirea într-un oraș depinde puternic de trei factori:

- calitatea educației;
- oportunitățile economice și posibilitatea dezvoltării unei cariere și
- viața culturală. Suceava Capitală Europeană a Culturii va contribui în mod direct la aspectul cultural și indirect la oportunitățile economice.

În prezent, un număr semnificativ de cetățeni sunt plecați în străinătate, dintre care o proporție importantă au studii superioare. Sperăm ca, revitalizarea culturală a orașului, urmată de revigorarea economică, îi va face, măcar pe o parte dintre aceștia, să revină acasă și să își folosească în Suceava educația și experiența dobândite în străinătate.

6. Gestionarea.

Suceava dispune de suficiente persoane cu o educație, pregătire și expertiză care să asigure fezabilitatea din punct de vedere al managementului într-un asemenea demers. Cooperarea dintre administrație, instituțiile educaționale și organizațiile non guvernamentale întăresc certitudinea unei implementări corecte.

De asemenea, Suceava dispune de un alt avantaj competitiv în competiție, oferă oportunitatea de a demonstra care poate fi efectul acestui titlu asupra unui oraș, într-o măsură mai mare decât competitorii. La aceasta se adaugă poziționarea în regiunea Bucovinei care oferă și mediul propice pentru dezvoltarea unui program cultural inspirațional.

4. Managementul strategiei culturale a oraşului Suceava

4.1 Guvernanţa sectorului cultural - monitorizarea implementării strategiei

Scopul acestui subcapitol este de a trasa principiile unei guvernanţe corecte a sectorului cultural, respectiv un proces de organizare instituţională şi luare a deciziilor precum şi modul în care aceste decizii sunt implementate. Conceptul de guvernanţă implică nu doar un mecanism decizional competent, ci stabileşte cadrul de responsabilitate pentru instituţii şi organizaţii, se concentrează pe rezultatul politicilor şi prevede mecanisme de adaptare a politicilor în funcţie de condiţiile manifestate în societate şi în mediul cultural.

Managementul şi reglementarea reprezintă una din funcţiile esenţiale ale sectorului cultural şi creativ:

1. Creaţie
2. Producţie / Editare
3. Diseminare / comerţ
4. Prezervare
5. Educaţie culturală
6. Management / reglementare

În perioada aferentă celor 10 ani de dezvoltare/evoluţie culturală îndeplinirea reală a obiectivelor, enunţate în prima parte a strategiei, poate fi posibilă prin distribuţia asumată a sarcinilor şi responsabilităţilor în ceea ce priveşte implementarea strategiei şi monitorizarea acesteia. În momentul actual/de faţă devine esenţială întrebarea: cui a revenit această responsabilitate pe parcursul ultimelor decade, cum a fost îndeplinită şi cui ar trebui să revină în următorii ani? În ceea ce priveşte cazul oraşului Suceava, răspunsul parţial la această întrebare se regăseşte în practici, eforturi şi sisteme care trebuise mult îmbunătăţite. În acest sens, credem că evoluţia tehnologiei şi a Internetului, cât şi accesul la baze de informaţii şi cunoştinţe foarte bine structurate sunt vectorii care potenţează optimizarea demersurilor şi iniţiativelor culturale şi artistice în foarte multe direcţii. În ceea ce priveşte responsabilitatea în administrarea/guvernarea sectorului cultural al oraşului Suceava deducem implicarea din trei mari direcţii: administraţia publică, mediul de afaceri şi comunitatea/societatea civilă. De altfel, este vădită existenţa unei relaţii de interdependenţă între dezvoltarea sectorului cultural şi evoluţia socială, economică şi politică a urbei.

În sensul celor invocate considerăm necesară descrierea rolului, impactului şi locului fiecărui actor social în vederea îndeplinirii implementării strategiei şi a monitorizării acesteia.

Relaţia dintre administraţia publică locală şi sectorul cultural

Cursurile universitare de bază în finanţe publice ne învătă faptul că efectuarea cheltuielilor publice pentru activităţi social-culturale se bazează pe concepţia statului bunăstării, iar unul dintre pilonii de bază este reprezentat de asigurarea unui standard de viaţă evoluând pozitiv pe baza unor servicii sociale predeterminate de regimul politico-statal, de tradiţii, de nivelul de cultură şi civilizaţie deja atins. Realizarea acestor categorii de cheltuieli generează servicii gratuite sau parţial gratuite de care beneficiază societatea. Importanţa acestor eforturi sociale rezidă în faptul că ele se finalizează într-un nou nivel, mai ridicat, al culturii şi civilizaţiei, ce caracterizează societatea în cauză şi care, la rândul lor, contribuie la

dezvoltarea economică a statului respectiv. Între cheltuielile social-culturale și dezvoltarea economică se stabilește o relație de feed-back, în care realizarea acestor cheltuieli poate fi interpretată ca o investiție pe termen lung și foarte lung pe care societatea o face pentru a-și asigura dezvoltarea viitoare; de aceea aceste cheltuieli sunt considerate a fi investiții în resursa umană.

În ceea ce privește administrația locală a orașului Suceava, parte din cheltuielile de capital prevăzute în bugetul local sunt direcționate către serviciile culturale, centre pentru conservarea și promovarea culturii tradiționale, consolidarea și restaurarea monumentelor istorice, instituțiilor publice pentru spectacole și concerte, ș.a. Tot în acest sens consiliul local, în exercitarea atribuțiilor sale prevăzute de către lege, trebuie să asigure, în conformitate cu competențele sale cadrul necesar pentru furnizarea serviciilor publice de interes local, între care: sănătate, cultură, sport, conservarea, restaurarea și punerea în valoare a monumentelor istorice și de arhitectură, a parcurilor, grădinilor publice și rezervațiilor naturale, ș.a. Astfel, deducem în primul rând o responsabilitate impusă printr-un cadru de lege care obligă administrația locală, dincolo de alocarea de resurse, la o monitorizare constată a efectelor post implementare a oricăror decizii strategice. Pe de altă parte, din componența consiliilor locale fac parte persoane/indivizi care au fost aleși pe baza unor voturi de încredere din partea populației; în acest sens, se poate discuta despre un alt tip de responsabilitate pe care ar trebui să și-o asume administrația locală în vederea dezvoltării vieții culturale a orașului, o responsabilitate de ordin moral.

Pentru susținerea produselor și evenimentelor culturale, se simte deseori nevoia de a face apel la impunerea unor noi reglementări în ceea ce privește legislația la nivel local, care să prevadă, în cele mai multe cazuri, sancțiuni pentru distrugerea/demolarea nepermisă a unor imobile considerate a avea o valoare fundamentală istorică pentru oraș sau în cazul schimbării funcțiunii culturale ale acestora.

Implicarea administrației locale în viața culturală și artistică a orașului Suceava este un demers de la sine înțeles, însă credem necesară și prioritară definirea unei viziuni pe termen lung și trasarea unor obiective/direcții din partea conducerii/managementului consiliului local care să susțină prin sprijin direct și indirect demararea și optimizarea tuturor inițiativelor culturale de valoare care ar putea contribui la bunăstarea societății și la consolidarea economică. De multe ori aceste inițiative se pot îndrepta dinspre societatea civilă sau mediul de afaceri, alți doi actori extrem de importanți în demersul strategic întreprins de către noi.

Administrația locală va trebui să acționeze în sensul monitorizării strategiei ca:

- un mediator între creatorii de artă și audiența acestora, între artiști și instituții precum și între segmentul de voluntariat și sectorul privat;
- un arbitru între diferitele religii, minorități și interese existente în comunitatea suceveană;
- un facilitator, asigurând dezvoltarea unei societăți creative, a unui sistem educațional de calitate, precum și responsabilizarea diferiților actori;
- un catalizator al eforturilor depuse de societatea civilă și organizațiile de afaceri;
- un voluntar în toate activitățile întreprinse fără a angaja alte acte de comerț în scopul obținerii de profit;
- un conector între toți ceilalți actori pentru a putea obține sprijin moral și financiar de la societate: cetățeni, sector de afaceri, alte autorități publice și voluntari;
- un investitor în competențele culturale deja existente în comunitatea suceveană;

- un permanent cercetător pentru identificarea tuturor posibilităților de cooperare, dincolo de granițele locale, cu organisme și instituții capabile de a deveni asociați pentru dezvoltarea culturală a orașului, cooperare care să aibă efect și în sens invers.

Administrația locală ar trebui să suporte moral, material și logistic anumite formări în management cultural care să pună fundamentele unor viziuni strategice cu privire la oraș și specializarea, în acest sens, a persoanelor din conducerea administrației publice. Constituirea unor fonduri care să ajute la dezvoltarea cercetării în domeniul cultural ar putea reprezenta o altă inițiativă în acest sens.

Relația dintre societatea civilă și sectorul cultural

Societatea civilă descrie forme de asociere care nu sunt de tip guvernamental, care nu reprezintă instituții fundamentale ale statului sau ale sectorului de afaceri ci sunt organizații voluntare ale comunității civile. Între actorii societății civile pot fi enumerate: sindicatele, organizațiile nonguvernamentale, fundațiile, asociațiile, ș.a. Acestea au rolul de a interveni pe lângă instituțiile statului în vederea apărării drepturilor și intereselor cetățenilor pe care îi reprezintă.

După cum menționam anterior, Internetul este unul dintre instrumentele valoroase care potențează diseminarea/transmiterea și "consumul" de cultură și artă, însă acest lucru nu înseamnă că nu mai avem nevoie de experți umani în ceea ce privește accesul la cultură, dezvoltarea și promovarea valorilor culturale. Platformele de dialog (la nivel regional, național sau european) și forumurile reprezintă unele dintre marile tendințe în ceea ce privește exprimarea opiniei societății civile. Ele reprezintă instrumente importante prin intermediul cărora poate fi posibil dialogul efectiv cu societatea civilă. Chiar dacă Internetul și tehnologiile oferă un spectru larg de alternative, în orice tip de activitatea culturală întreprinsă există o nevoie relativ mare de persoane capabile care să fi acumulat de-a lungul vieții cunoștințe, experiențe și expertize și care să își asume monitorizarea și controlul activităților de ordin strategic.

Relația dintre mediul de afaceri și sectorul cultural

Într-o lume a lucrurilor fizice, a materiei și a tangibilului, bunurile/activele imateriale cresc în diversitate, rol și importanță, ajungând topici de interes pentru cercetători și totodată fiind obiect de interes pentru managementul organizațiilor de afaceri. Atunci când facem referire la cultura unei persoane, ne referim implicit la spectrul de valori, cunoștințe și experiențe pe care acel individ îl deține și care poate fi articulat și împărtășit sau nu cu alți indivizi. Când facem referire la cultura unei mase ne referim în primul rând la viața culturală care poate fi evaluată prin existența fizică a unor instituții culturale, muzee, biblioteci, teatre și pe de altă parte la setul de valori colective deprinse, însușite și transmise din generație în generație căruia i se poate atribui caracteristica de pilon în fundamentarea valorilor culturale ale unui oraș/regiuni.

În orașul Suceava, investițiile în activitățile culturale și gestionarea unei părți din resursele organizațiilor de afaceri către activitățile culturale trebuie percepute ca eforturi cu rezultate post-factum, dar care nu pot fi evaluate/cuantificate în viitorul foarte apropiat ci au implicații relevante pentru generațiile care ne moștenesc tezaurul cultural. Mai simplu spus, orice efort financiar îndreptat către dezvoltarea culturală a orașului va contribui clar la educarea indivizilor săi și la demersul de îmbogățire, conservare și transmitere a valorilor

culturale către generațiile viitoare. În sens invers, în vederea îmbunătățirii performanței și implicit a profitului în afaceri, organizațiile moderne de succes au nevoie de acești indivizi capabili și educați care să folosească fiecare experiență, inclusiv pe cea culturală, în vederea creșterii volumul de cunoștințe individuale și implicit a capacității de a performa în aria/domeniul lor de activitate. Orice susținere financiară nesupravegheată atent poate să ducă la controverse și neplăceri care ar putea denatura întreg demersul de dezvoltare culturală. Astfel, considerăm prioritară o implicare activă și benevolă a organizațiilor de afaceri în activitățile de supraveghere a implementării strategiei de dezvoltare și a continuității acesteia.

Organizațiile de afaceri trebuise încurajate să recurgă la a acorda sponsorizări organizațiilor nonprofit și artiștilor liber-profesioniști în schimbul unei diminuări a sarcinii/obligației fiscale (diminuarea impozitului pe profit).

În ceea ce privește alte posibile legături între actorii implicați în demersurile de dezvoltare culturale, se subînțelege posibilitatea creării unor relații de tip win-win de pe urma cărora să beneficieze atât sectorul cultural cât și fiecare dintre stakeholderi. De exemplu, în contextul în care o instituție publică (aflată bineînțeles sub autoritatea administrației locale) decide să concesioneze bunuri mobile sau imobile unei organizații (fie ea non profit sau de afaceri) își majorează în primul rând veniturile proprii, un avantaj dedus se oglindește în publicitatea/promovarea propriilor acțiuni de care va putea beneficia instituția care oferă spre închiriere și de cele mai multe ori posibilitatea demarării unor proiecte de colaborare.

În vederea optimizării procesului de monitorizare a implementării strategiei, considerăm oportună și sugerăm de altfel, formarea unor grupuri expert în componența cărora să intre persoane cheie din cadrul conducerii celor trei categorii de actori. De altfel, delegarea unor astfel de persoane capabile și care să dețină cunoștințe de management și de lucru cu oamenii ar putea crea, în anumite contexte/cadre de interacțiuni, noi căi/metode/mijloace de îmbunătățire a dezvoltării culturale pentru viitorul pe termen lung al orașului Suceava.

4.2 Linii directoare pentru finanțarea culturii

4.2.1 Considerații preliminare privind finanțarea

Sectorul cultural capătă din ce în ce mai mult valențele unei industrii capabilă să producă efecte pozitive pe termen lung în toate aspectele vieții cetățenilor, indiferent de vârsta acestora. Deoarece presiunea pe cheltuielile din bugetul local este mare, iar sumele alocate culturii sunt destul de limitate, se impune urmărirea și crearea oportunităților de finanțare a sectorului cultural prin alte surse. Variantele de finanțare descrise în acest subcapitol se referă atât la finanțarea de activități culturale propriu-zise, dar și la infrastructură cu utilizare, relevanță culturală sau finanțare pentru sectorul educațional. Considerăm că și programele adiacente sectorului cultural trebuie abordate, deoarece produce efecte benefice asupra întregului sector. Responsabilitatea finanțării sectorului cultural este împărțită tuturor participanților la viața culturală, începând cu autoritățile administrative și instituțiile culturale din subordine și continuând cu societatea civilă, mediul de afaceri și cetățeni. În condițiile în care există multiple opțiuni pentru finanțare, iar sectorul cultural este unul care are potențialul de a aduce venituri și valoare adăugată, nu doar de a revendica sponsorizare, fiecare participant trebuie să dispune de capacitate instituțională de a valorifica aceste opțiuni.

Oportunitățile identificate în baza informațiilor disponibile la data redactării acestui document constau în: ajutoare financiare nerambursabile naționale, structurale, europene sau din alte surse internaționale, granturi și concursuri private, donații, împrumuturi bancare special structurate sau utilizarea instrumentelor oferite de piața de capital. Măsurile și programele prezentate nu reprezintă o listă exhaustivă și poate să sufere modificări de natura legislativă.

Fiecare oportunitate de finanțare poate să fie accesată în contextul unei pregătiri prealabile, a unei planificări și bugetări pentru minimizarea eforturilor din partea administrației publice locale și maximizarea efectelor finanțării. În acest sens se recomandă colaborarea cu unul sau mai mulți consultanți pentru: identificarea, evaluarea oportunității, determinarea eligibilității solicitantului și a proiectului, stabilirea temei de proiect, inclusiv a temei de proiectare, realizarea studiilor preliminare tehnice, de piață sau economice, accesarea finanțării, implementarea contractului de finanțare.

4.2.2 Fonduri nerambursabile prin programul „Europa Creativă”

Subprogramul Cultură a programului Europa Creativă finanțează proiectele de cooperare între minimum 3 țări. Include: proiectele de traduceri literare; platformele europene dedicate mobilității și promovării creatorilor; rețelele europene care contribuie la profesionalizarea și întărirea capacității sectoarelor culturale și creative de a lucra la nivel transnațional.

Prin acest program se finanțează și premiile Uniunii Europene pentru patrimoniu cultural, literatură, arhitectură și muzică, Capitalele europene ale culturii și Marca patrimoniului european.

Depunerea proiectelor la Programul Europa Creativă se poate face anual până în 2020.

A. Proiecte de cooperare

Priorități:

- a. promovarea mobilității transnaționale a artiștilor și a celorlalți profesioniști din domeniul culturii, precum și încurajarea circulației transnaționale a creațiilor acestora;
- b. dezvoltarea publicului: noi modalități de interacțiune cu un public existent, dar și diversificarea publicului, inclusiv prin atragerea de noi categorii; implicarea activă a publicului în activități; expunerea publicului la creații artistice și culturale din alte spații europene;
- c. consolidarea capacităților: dezvoltarea de competențe și internaționalizarea carierelor, cu scopul de a facilita accesul la oportunități profesionale și de a crea condițiile necesare pentru networking la nivel internațional și circulația transnațională a operelor. Acest lucru se realizează prin:

c.1. digitizare – programul sprijină proiectele transnaționale care permit actorilor din sectoarele culturale și creative să se adapteze la schimbările digitale și încurajează utilizarea tehnologiilor digitale de la producție la distribuție și consum;

c.2. noi modele de afaceri – sunt finanțate proiectele transnaționale care îmbunătățesc abilitățile de afaceri ale actorilor din sectoarele culturale și creative, pentru a le permite să înțeleagă mai bine schimbările contextului economic și să găsească noi surse de venituri sau noi modele de management care permit o performanță mai bună cu costuri mai mici;

c.3. educație și formare – sunt sprijinite proiectele transnaționale care oferă participanților oportunitatea de a dobândi noi competențe și de a-și îmbunătăți șansele de angajare.

Bugetul aferent acestei linii de finanțare în perioada **2014-2020** este de aproximativ **318 milioane €**, reprezentând circa 70% din bugetul Subprogramului Cultură.

Tipuri de proiecte:

Proiectele finanțate pot avea o durată maximă de 48 de luni. Acestea pot fi proiecte de mai mică amploare sau de mai mare amploare, astfel:

- Proiecte de mai mică amploare: implică operatori din minimum 3 țări eligibile (1 lider și 2 parteneri) și pot primi un grant de maximum 200.000 € (60% din bugetul total eligibil);
- Proiecte de mai mare amploare: implică operatori din minimum 6 țări eligibile (1 lider și 5 parteneri) și pot primi un grant de maximum 2 milioane € (50% din bugetul total eligibil).

Eligibilitate:

Pot solicita finanțare toți operatorii din sectoarele culturale și creative (organizații neguvernamentale, instituții publice și companii private) care au cel puțin 2 ani de existență juridică.

Pot fi implicați în proiecte operatorii din următoarele țări: statele membre UE; țările candidate și potențial candidate UE (Albania, Bosnia și Herțegovina, Macedonia, Muntenegru, Serbia, Turcia); țările din Spațiul Economic European (Islanda, Norvegia); țările care fac obiectul Politicii Europene de Vecinătate, cu condiția semnării unor acorduri de participare la Programul Europa Creativă: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova, Ucraina, Algeria, Egipt, Maroc, Tunisia, Iordania, Liban, Libia, Teritoriul Palestinian, Siria, Israel.

Exemple de activități:

- Schimburi de experiență între diverși actori culturali în vederea dobândirii de noi competențe și aptitudini: sesiuni de training, ateliere de lucru, realizarea de diverse materiale și instrumente-suport, inclusiv online etc.;
- Activități de susținere a dezvoltării carierelor artiștilor/profesiioniștilor din domeniul culturii la nivel transnațional: vizite de lucru în alte țări, rezidențe artistice, master-class-uri, coproducții, activități împreună cu publicul/comunitățile locale dintr-o altă țară etc.;
- Diverse tipuri de activități în coproducție, realizate de operatori din mai multe țări (teatre, orchestre, festivaluri etc.) și prezentate unui public cât mai numeros și mai diversificat;
- Expoziții itinerante, turnee, festivaluri etc. care se desfășoară în mai multe țări și au potențialul de a aduce în fața publicului creații europene.

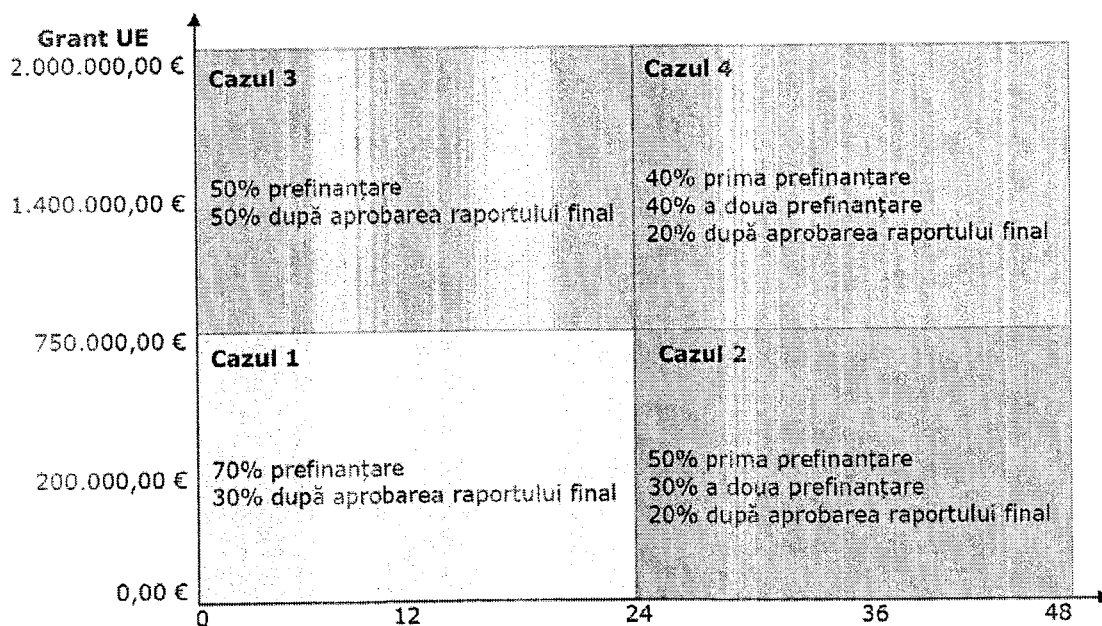
Model de calendar pentru proiecte de cooperare:

Aspecte importante:

- Un operator poate depune un singur proiect ca lider în cadrul unui apel la propuneri de proiecte;
- Este obligatorie încheierea unui acord de cooperare pentru toate proiectele (definirea clară a rolurilor și a responsabilităților, precizarea contribuțiilor financiare ale partenerilor, stabilirea metodelor de lucru și de soluționare a conflictelor etc.);
- Limitări bugetare: maximum 30% din bugetul total pentru activități în legătură cu țări terțe (orice țară în afara celor eligibile); maximum 7% din cheltuielile directe pentru acoperirea cheltuielilor operaționale/indirecte (chirie sediu, abonament telefon, internet, etc.);
- Managementul de proiect este singura activitate care nu poate fi subcontractată; pentru celelalte, subcontractarea este posibilă, fără limitări bugetare;
- Cofinanțarea poate fi adusă de parteneri și pe parcursul implementării proiectului, din surse proprii sau atrase (alte finanțări, sponsorizări, donații, crowdfunding). Proiectele pot genera profit (vânzări de bilete, taxe de participare, etc.), însă acesta trebuie reinvestit până la finalul perioadei de implementare, scăzând din cofinanțarea partenerilor;
- Proiectele selectate primesc pre-finanțare între **70%-40%**, în funcție de valoarea grantului și de durata de implementare;
- Contribuțiile în natură nu sunt eligibile (voluntariat, spații sau publicitate gratuită etc.).

Procedura de plată: În funcție de valoarea grantului solicitat și de durata proiectului, plățile se realizează după algoritmul din graficul de mai jos:

B. Proiecte destinate “construirii” de “Rețele Europene”

Componenta vizează profesionalizarea și întărirea capacității organizațiilor din sectoarele culturale și creative de a lucra la nivel transnațional. Organizațiile sunt sprijinite pentru a se adapta mai bine și mai rapid la schimbările de pe piețe (de exemplu prin folosirea noilor tehnologii digitale) și pentru a-și consolida capacitatea de a lucra dincolo de granițele țării sau ale Europei. Componenta este deschisă numai rețelelor europene înregistrate juridic de minimum 2 ani, care au membri constituenți din cel puțin 10 țări – a se vedea status-ul actual al înfrățirilor și dacă este cazul continuarea demersurilor de integrare într-o astfel de rețea.

Obiective Specifice

1. Sprijinirea activităților prin care se întărește capacitatea sectoarelor culturale și creative de a lucra la nivel transnațional și internațional și de a se adapta schimbărilor;
2. Susținerea obiectivelor generale de promovare a diversității culturale și lingvistice și de întărire a competitivității sectoarelor, inclusiv prin încurajarea inovației.

Priorități

- a) Dobândirea de competențe și know-how, inclusiv pentru adaptarea la tehnologiile digitale, testarea unor abordări inovatoare de dezvoltare a publicului și a unor noi modele de afaceri și de management;
- b) Acțiuni care permit operatorilor să coopereze la nivel transnațional și să își internaționalizeze carierele și activitățile în cadrul UE și în afara sa;
- c) Consolidarea organizațiilor și a rețelelor internaționale pentru facilitarea accesului la oportunități profesionale.

Buget 2014-2020: aprox. 27 de milioane de euro (6% din bugetul Subprogramului Cultură).

Eligibilitate: rețelele alcătuite din minimum 15 organizații membre din cel puțin 10 țări participante la program: statele membre UE; țările candidate și potențial candidate la UE (Albania, Bosnia și Herțegovina, Macedonia, Muntenegru, Serbia, Turcia); țările din Spațiul Economic European (Islanda, Norvegia) și Elveția; țările care fac obiectul Politicii Europene de Vecinătate, cu condiția semnării unor acorduri de participare la program: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova, Ucraina, Algeria, Egipt, Maroc, Tunisia, Iordania, Liban, Libia, Teritoriul Palestinian, Siria, Israel.

Exemple de activități eligibile

- Organizarea de întâlniri, conferințe, ateliere de lucru, dar și dezvoltarea unor instrumente digitale care facilitează schimbul de informații, practici și expertize;
- Schimburi de experiență, contacte profesionale și facilitarea parteneriatelor în proiecte;
- Analiza comparativă a politicilor, a programelor, dar și a obstacolelor din calea dezvoltării culturale la nivel european, național, regional sau local; diseminarea informațiilor relevante în mai multe contexte, către operatori culturali, decidenți, investitori, publicul larg;
- Colectarea de date calitative și cantitative despre evoluțiile sectorului și dezvoltarea de noi metodologii pentru colectarea și interpretarea datelor comparabile.

Tipuri de proiecte: proiecte strategice de 4 ani, cu cofinanțare UE de maximum 250.000 de euro/an (80% din bugetul total eligibil).

C. Proiecte destinate “construirii” de “Platforme europene”:

Componenta oferă sprijin financiar organizațiilor care promovează creatori la început de carieră, prin intermediul unei veritabile programări europene a activităților. Organizațiile creează o platformă pentru a-și aduce în prim-plan viziunea artistică comună, în conformitate cu obiectivele Subprogramului Cultură și pentru a-și îmbunătăți abordările de dezvoltare a publicului.

Platformele au rolul de a genera o masă critică și un efect de structurare a organizațiilor dintr-un anumit domeniu cultural, prin urmare numai un număr limitat de platforme vor primi sprijin în perioada 2014-2020, astfel încât diferitele domenii să fie acoperite în mod echilibrat.

Priorități:

- Promovarea mobilității și a vizibilității creatorilor, îndeosebi a celor la început de carieră, care nu beneficiază de expunere la nivel internațional;
- Stimularea unor programe de activități culturale la nivelul întregii Europe, în vederea facilitării accesului la producții culturale europene străine prin intermediul turneelor, al expozițiilor, al festivalurilor etc.;
- Aplicarea unei strategii de comunicare și de branding, inclusiv crearea unei mărci de calitate europene pentru identificarea și promovarea membrilor platformei care au dat dovadă de un angajament profesional ferm și de înaltă calitate în ceea ce privește obiectivele componentei și ale Programului Europa Creativă;
- Dezvoltarea publicului prin utilizarea tehnologiilor digitale și a abordărilor inovatoare.

Buget 2014-2020: aproximativ **27 de milioane €** (6% din bugetul Subprogramului Cultură).

Candidați Eligibili: platforme formate dintr-o entitate coordonatoare și minimum 10 organizații membre din cel puțin 10 țări eligibile diferite. Toate organizațiile trebuie să aibă minimum 2 ani de existență juridică. Persoanele fizice și persoanele fizice autorizate nu sunt eligibile.

Într-o platformă pot fi implicați operatorii din următoarele **țări**: statele membre UE; țările candidate și potențial candidate UE (Albania, Bosnia și Herțegovina, Macedonia, Muntenegru, Serbia, Turcia); țările din Spațiul Economic European (Islanda, Norvegia) și Elveția; țările care fac obiectul Politicii Europene de Vecinătate, cu condiția semnării unor acorduri de participare la Program: Armenia, Azerbaidjan, Belarus, Georgia, Moldova, Ucraina, Algeria, Egipt, Maroc, Tunisia, Iordania, Liban, Libia, Teritoriul Palestinian, Siria, Israel.

Roluri în Cadrul Platformei

Coordonatorul:

- Stabilește criteriile care trebuie respectate de membri, în acord cu obiectivele și prioritățile componentei;

- Răspunde de monitorizarea membrilor și de alocarea granturilor pentru aceștia;
- Poate selecta noi membri o dată pe an, la depunerea aplicației simplificate din anii ulteriori câștigării grantului.

Membri:

- Sunt organizații al căror scop este de a promova artiști europeni la început de carieră și producțiile acestora;
- Trebuie să fi promovat, în ultimele 12 luni, cel puțin 30% dintre artiștii la început de carieră, așa cum sunt definiți de coordonator.

Exemple de activități eligibile:

- Coordonare, monitorizare, promovare, evaluare și supervizare a activităților derulate de membri, precum și activități în legătură cu dezvoltarea sustenabilă a platformei (selectarea de noi membri);
- Activități de încurajare a mobilității creatorilor, în special a celor care nu beneficiază de promovare internațională, prin sprijinirea unei puternice programări europene;
- Activități de dezvoltare a publicului;
- Activități de colaborare în rețea și de învățare inter pares în rândul administratorilor culturali ai membrilor, în vederea atingerii obiectivelor platformei.

Tipuri de proiecte: acorduri-cadru de parteneriat de 2 sau 4 ani.

Granturi UE:

- maximum 500.000 € / platformă / an (80% din bugetul total eligibil);
- coordonatorul poate alocă maximum 60.000 € din grantul UE unui membru al platformei.

D. Proiecte destinate “construirii” de “Acțiuni speciale”

D.1 Premiul Uniunii Europene pentru patrimoniu cultural / Premiile Europa Nostra – Proiect anual:

Recompensează inițiative remarcabile în numeroase sfere ale patrimoniului cultural european, la categorii precum: conservare, cercetare, serviciu dedicat al unor persoane sau organizații, educație, formare și creșterea gradului de conștientizare a publicului cu privire la patrimoniul comun.

Acest premiu este destinat să facă cunoscute inițiativele exemplare și abilitățile / competențele persoanelor și/sau organizațiilor merituose în domeniul conservării și valorizării patrimoniului cultural (patrimoniul arhitectural, imobiliar, arheologic, precum și lăcașurile de cultură).

Premiul recunoaște excelența și dedicația arhitecților, artizani, experți în patrimoniu cultural, voluntari, școli, comunități locale, arheologi și media. Stimulează creativitatea și inovația, prin puterea exemplului.

Domeniile de interes sunt:

- patrimoniul arhitectural: clădiri sau grupuri de clădiri din mediul rural sau urban;
- construcții adiționale, de modificare sau intervenții în zone istorice;
- platforme și situri industriale sau tehnologice;
- parcuri și grădini istorice, zone mai largi de amenajări peisagistice sau zone importante din punct de vedere cultural, ecologic și agricol;
- obiective culturale: piețe și străzi din orașe, mediu urban;
- situri arheologice, inclusiv arheologie subacvatică;
- opere de artă și colecții: colecții de importanță artistică și istorică sau opere de artă vechi;
- practici culturale intangibile ca practici, reprezentări, expresii, ca parte a patrimoniului cultural.

Premiul se acorda fiecăreia dintre următoarele categorii:

Categoria 1: Conservare - Pentru rezultate remarcabile în conservarea și îmbogățirea patrimoniului cultural.

Categoria 2: Cercetare și Design - Pentru cercetări remarcabile care duc către rezultate clare în conservarea și îmbogățirea patrimoniului cultural în Europa.

Categoria 3: Implicare dovedită de diferite persoane sau organizații - Pentru persoanele sau organizațiile a căror contribuție pe parcursul timpului a dovedit excelență în protejarea, conservarea și îmbogățirea patrimoniului cultural în Europa. Contribuția trebuie să se ridice la un standard remarcabil în contextul european.

Categoria 4: Educație, formare și creșterea gradului de conștientizare - Pentru inițiativele remarcabile în ceea ce privește educația în domeniul patrimoniului cultural, cursurile de formare în domeniul conservării patrimoniului cultural și programele pentru creșterea gradului de conștientizare asupra patrimoniului cultural.

D.2 Premiul Uniunii Europene pentru arhitectură contemporană și Mențiunea specială acordată unui arhitect:

Sunt decernate o dată la 2 ani pentru a evidenția exemple recente de excelență în creativitatea arhitecturală și pentru a atrage atenția asupra contribuției esențiale pe care profesioniștii europeni din domeniu o au în dezvoltarea de noi concepte și tehnologii. Totodată, premiul este destinat încurajării arhitecților să lucreze în toată Uniunea Europeană și sprijinirii arhitecților la început de carieră.

D.3 Premiul Uniunii Europene pentru literatură:

Are rolul de a atrage atenția asupra creativității, diversității și bogăției literaturii europene contemporane, de a promova circulația literaturii în Europa și de a spori interesul la nivel național pentru opere literare din alte țări europene. Premiul se acordă anual unor autori contemporani de opere de ficțiune din fiecare țară participantă la competiție (țările participante sunt selectate anual, prin rotație).

D.4 Premiul Uniunii Europene pentru muzică contemporană:

Scopul acestui premiu este de a încuraja circulația muzicii europene în toată Uniunea Europeană și de a scoate în relief diversitatea culturală a Europei. Creat pentru a-i recompensa pe artiștii care se bucură de succes în rândul publicului larg, premiul se acordă muzicienilor ale căror albume de debut s-au vândut cel mai bine în Europa (fără a lua în calcul vânzările înregistrate în țara de proveniență).

D.5 Marca patrimoniului european:

Este o punte între Uniunea Europeană și cetățenii ei. Scopul său este acela de a acorda o distincție importantă locurilor care au jucat un rol-cheie în istoria și în integrarea europeană. Inițiativa își propune să contribuie la consolidarea sentimentului de apartenență, prin evidențierea elementelor de patrimoniu comun, să încurajeze turismul cultural și aprecierea față de valorile Uniunii Europene și, totodată, să crească gradul de conștientizare a publicului cu privire la istoria Europei.

D.6 Capitalele europene ale culturii:

Inițiativa evidențiază bogăția și diversitatea culturilor europene. Două state membre sunt invitate să găzduiască evenimentul în fiecare an. Caracteristicile acestui program sunt detaliate în subcapitolul 3.8 Suceava – oraș candidat pentru Capitală Europeană a Culturii 2021.

4.2.3 Programe Operaționale

A. Programul Operațional Regional (POR)

Programul Operațional Regional (POR) 2014-2020 este succesorul Programului Operațional Regional 2007-2020 și unul dintre programele prin care România va putea accesa fondurile europene structurale și de investiții provenite din Fondul European pentru Dezvoltare Regională (FEDR), în perioada 2014-2020. Programul, adoptat de Comisia Europeană (CE) pe data de 23 iunie 2015, este gestionat de Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrația Publică în calitate de Autoritate de Management. Din axele prioritare, relevante pentru cultură sunt:

- Axa Prioritară 5 - Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural:

- Suma alocată în exercițiul bugetară UE 2014 - 2020 - **466.5 mil euro**;
- Tipuri de activități eligibile sunt: restaurarea, protecția și valorificarea patrimoniului cultural;
- Potențiali beneficiari: autorități publice locale, autorități publice central, ONG-uri, unități de cult, parteneriate.

- Axa Prioritară 10 - Îmbunătățirea infrastructurii educaționale:

- Suma alocată în exercițiul bugetară UE 2014 – 2020 - **352.19 mil euro**;
- Tipuri de activități: construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ echiparea infrastructurii educaționale ante preșcolare (creșe), preșcolare (grădinițe) și a celei pentru învățământul general obligatoriu (școli I-VIII); reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii școlilor profesionale, liceelor tehnologice; reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ echiparea infrastructurii educaționale universitare;
- Potențiali beneficiari: unități administrativ-teritoriale (APL) și instituții de învățământ superior de stat.

B. Programul Operațional Competitivitate

Acest program contribuie la strategia Uniunii Europene pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii și la realizarea coeziunii economice. Relevantă pentru sectorul cultural este *Acțiunea 2.3.3 – Îmbunătățirea conținutului digital și a infrastructurii TIC sistemice în domeniul e-educație, e-incluziune, e-sănătate și e-cultura 2014-2020*.

Această acțiune a Programului Operațional Competitivitate are drept obiectiv specific „Creșterea gradului de utilizare a Internetului”.

1. E-educație

- realizarea Platformei școlare de e-learning/de învățare, inclusiv a Bibliotecii școlare virtuale, realizarea/utilizarea la nivel național a catalogului electronic, precum și a altor programe naționale (rețele de colaborare / platforme, tehnologii/instrumente digitale educaționale integrate care să permită managementul inovativ, atât la nivelul procesului de predare – învățare – evaluare, cât și la nivel instituțional și al leadership-ului);
- achiziționarea de echipamente TIC pentru școlile gimnaziale în baza unor proiecte pilot;
- îmbunătățirea accesului la internet prin implementarea de wireless campus, cu prioritate în școlile gimnaziale.

Beneficiari: autoritățile administrației publice cu responsabilități în domeniile educație și TIC.

4. E-cultura

- implementarea de instrumente de digitizare avansate și ușor utilizabile (platforma "culturalia.ro", vocabulare controlate, aplicații specifice de expunere pe dispozitive mobile);
- digitizarea și expunerea on-line de produse culturale analogice;
- maximizarea volumului materialului cultural digitizat pentru contribuția la Biblioteca Digitală Europeană.
- Portofoliul digital al elementelor culturale naționale va fi inclus în Biblioteca Digitală Europeană, ceea ce va contribui la creșterea vizibilității țării. Aceasta reprezintă un suport pentru promovarea moștenirii culturale, prin transfer de cunoaștere, inovație și tehnologie, dar și o cale de a stimula competitivitatea economiei creative și de a promova turismul cultural.

Beneficiari: autoritățile administrației publice centrale cu responsabilități în domeniile cultură și TIC.

[Signature]

4.2.4 Finanțări naționale

a. Prin Administrația Fondului Cultural Național (A.F.C.N.)

Instituție publică subordonată Ministerului Culturii, oferă în fiecare an finanțări nerambursabile instituțiilor publice, organizațiilor neguvernamentale și persoanelor juridice de drept privat care desfășoară activități culturale.

Sunt sprijinite proiecte provenite din arii tematice precum activități muzeale, teatru, dans, muzică, patrimoniu cultural național, patrimoniu imaterial, formare profesională în domeniul culturii - inclusiv management cultural și educație culturală.

AFCN promovează întoarcerea la cultură, reorientarea către cultură, susținerea artiștilor, în special a celor tineri, care studiază sau activează în domeniul culturii.

Toate aceste deziderate sunt duse la îndeplinire de AFCN prin finanțarea de programe și proiecte culturale menite să faciliteze accesul publicului la manifestări culturale, artistice și educaționale variate.

AFCN sprijină îmbunătățirea percepției publicului larg asupra artei contemporane și facilitarea accesului unui număr cât mai mare de oameni la evenimentele culturale finanțate.

AFCN susține debutul literar, dar și crearea unor platforme editoriale (reale și virtuale) cu rol de promovare a culturii scrise. Prin cultura scrisă se înțelege domeniul de referință care cuprinde cărți, reviste și alte publicații, tipărite sau online, având caracter literar-artistic, tehnico-științific, editate pe orice suport.

AFCN susține totodată și îmbunătățirea percepției publicului larg asupra noilor media, încurajând operatorii editoriali să depună proiecte pentru acest domeniu. Prin proiect editorial se înțelege realizarea unor lucrări din domeniile literaturii, artei, culturii și civilizației, printr-un set de operațiuni/activități, precum elaborarea, traducerea, tehnoredactarea, ilustrarea, tipărirea și publicarea acestora, inclusiv în format multimedia și online, desfășurate în acord cu obiectivele enunțate de autoritatea finanțatoare, pe o perioadă de timp determinată și care au ca scop comun satisfacerea unor nevoi culturale exprimate la nivel local, zonal, regional sau național.

b. Institutul Cultural Român

Oferă în special burse artiștilor români cum ar fi de exemplu:

- Bursa „Constantin Brâncuși”: se acordă artiștilor plastici și constă din subvenția pentru un stagiu de trei luni la instituții de profil din Paris (în speță, Cité Internationale des Arts);
- Bursa „George Enescu”: se acordă muzicienilor și constă din subvenția pentru o perioadă de trei luni la instituții de profil din Paris (în speță, Cité Internationale des Arts).

Obiectivul principal al acestui program este introducerea artiștilor români în circuitul valorilor europene prin oferirea unei șanse de a lucra într-un mediu artistic internațional (în arte plastice și muzică). Programul se adresează artiștilor plastici și muzicienilor români cu studii universitare de specialitate încheiate cu performanțe recunoscute în domeniu.

Sunt oferite două burse anuale „Constantin Brâncuși” și două burse anuale „George Enescu”, pentru perioade de câte trei luni, termenul limită de depunere a dosarelor pentru sesiune fiind 15 noiembrie, în vederea desfășurării unor proiecte artistice în atelierul închiriat de România la Cité Internationale des Arts, Paris.

Valoarea unei burse este de 4.545 EUR pentru trei luni. Selecția este făcută de o comisie independentă de specialiști, personalități recunoscute în cele două domenii, în baza unui dosar de candidatură. Dosarul selectat este trimis spre validare Comisiei de Admitere de la Cité Internationale des Arts.

Numărul de burse acordate anual: patru burse (două burse „Constantin Brâncuși”: perioada mai – iulie și noiembrie – ianuarie și două burse „George Enescu”: perioada februarie – aprilie și august – octombrie).

Domeniile pentru care se organizează evaluarea și selecția: muzică și muzicologie, arte plastice și vizuale.

4.2.5 Alte programe europene

a. Erasmus+

Este programul Uniunii Europene pentru educație, formare, tineret și sport pentru perioada 2014-2020. Cu un buget total de 14,7 miliarde de euro Erasmus+ este conceput cu scopul de a sprijini utilizarea talentului uman și a capitalului social al Europei. În acest sens, programul sprijină formarea profesională continuă finanțând învățarea formală, non-formală și informală în domeniile educației, formării și tineretului. În același cadru, sunt stimulate cooperarea și acțiunile de mobilitate în special în domeniile învățământului superior și tineretului.

Agentia Națională pentru Programe Comunitare în Domeniul Educației și Formării Profesionale este responsabilă cu gestionarea programului în România.

b. Orizont 2020

Este programul Uniunii Europene dedicat cercetării și inovării, având un buget de 80 de miliarde de euro pentru perioada 2014-2020. Principalii actori eligibili sunt universitățile, organizațiile care se ocupă de cercetare și întreprinderile care dezvoltă servicii și produse noi, cu caracter inovator, stimulând astfel economia cunoașterii, promovând descoperirile științifice europene și crescând competitivitatea pieței UE în raport cu cea mondială.

În cadrul priorității „*Europe in a changing world – inclusive, innovative and reflective societies*”, apelul „*Reflective Societies: Cultural Heritage and European Identities*” explorează diversitatea culturală europeană și oportunitățile create de aceasta. Această componentă își propune să contribuie la dezvoltarea unei societăți cu un grad mai mare de creativitate, inovație și durabilitate. De asemenea, este stimulat potențialul utilizării tehnologiilor digitale în vederea modelării, analizei, înțelegerii și prezervării patrimoniului cultural, permițând astfel interpretări mai diverse, experiențe îmbogățite ale consumatorului, precum și reutilizarea creativă.

c. Programul Europa pentru Cetățeni

Reprezintă un instrument important, destinat să sporească rolul celor 500 de milioane de locuitori ai UE în dezvoltarea Uniunii. Prin scheme și activități de finanțare care permit implicarea cetățenilor, programul promovează istoria și valorile comune ale Europei și, în același timp, încurajează responsabilizarea cetățenilor pentru modul în care evoluează Uniunea.

Buget 2014-2020: aprox. 185,468 milioane Euro.

Obiective:

În cadrul obiectivului global de a aduce Uniunea Europeană mai aproape de cetățeni, obiectivele generale ale programului sunt următoarele:

- Să ajute cetățenii să înțeleagă mai bine Uniunea, istoria și diversitatea ei;
- Să promoveze cetățenia europeană și să îmbunătățească, la nivelul Uniunii, condițiile de participare civică și democratică.

Obiectivele specifice urmărite la nivel transnațional sau dintr-o perspectivă europeană sunt:

- sensibilizarea publicului cu privire la memoria istorică, la istoria și la valorile comune, precum și la scopul Uniunii și anume, promovarea păcii, a valorilor sale și a bunăstării cetățenilor săi prin încurajarea dezbaterii, a reflecției și a creării de rețele;
- încurajarea participării democratice și civice a cetățenilor la nivelul UE printr-o înțelegere mai bună a procesului de elaborare a politicilor Uniunii și prin promovarea oportunităților de angajament în societate, intercultural și de voluntariat la nivelul Uniunii.

Aplicanți eligibili:

Programul se adresează tuturor organizațiilor care promovează integrarea europeană: autorități publice locale/regionale, federații/asociații de autorități locale, comitete de înfrățire, rețele de localități înfrățite, organizații ale societății civile, instituții de învățământ și de cercetare, organizații culturale, de tineret, asociații de supraviețuitori, asociații ale orașelor înfrățite, organizații de cercetare a politicilor publice europene, think-tank-uri etc.

Componenta 1 - Memorie istorică europeană

Scopuri:

- de a contribui la înțelegerea de către cetățeni a Uniunii Europene, a istoriei și a diversității sale;
- de a crește gradul de conștientizare a memoriei istorice, a istoriei și a valorilor comune, precum și a scopului UE.

Această componentă sprijină activitățile care invită la reflecție asupra diversității culturale europene și asupra valorilor comune în sensul cel mai larg. Se vor finanța proiecte care reflectă asupra cauzelor regimurilor totalitare în istoria modernă a Europei și comemorează victimele crimelor acestora. Această componentă se referă și la alte momente

definitorii și puncte de referință în istoria europeană recentă. Se va acorda prioritate proiectelor care încurajează toleranța, înțelegerea reciprocă, dialogul intercultural și reconcilierea.

Proiectele din cadrul acestei componente ar trebui:

- să includă diferite tipuri de organizații (autorități locale, ONG, institute de cercetare etc.);
- să dezvolte diferite tipuri de activități (cercetare, expoziții, dezbateri publice, educație non formală etc.);
- să implice cetățeni provenind din diferite grupuri țintă;
- să fie implementate la nivel transnațional sau să aibă o dimensiune europeană clară.

Număr de parteneri: un proiect trebuie să implice organizații din cel puțin un stat membru. Se acordă prioritate proiectelor transnaționale.

Subvenția maximă eligibilă pentru un proiect este de 100.000 de euro.

Durata maximă a proiectului este de 18 luni.

d. Europa Creativă – MEDIA

Sprijin pentru distribuția de filme europene non-naționale – schema „Distribuție automată” 2015

În cadrul obiectivului specific de promovare a circulației transnaționale, una dintre prioritățile subprogramului MEDIA va fi sprijinirea distribuției în cinematografe, prin marketing transnațional, branding, distribuția și prezentarea de opere audiovizuale.

Subprogramul MEDIA acordă sprijin pentru instituirea de sisteme de sprijin pentru distribuția de filme europene non-naționale prin distribuția în cinematografe și alte platforme, precum și pentru activitățile de vânzări internaționale, în special subtitrarea, dublarea și descrierea audio a operelor audiovizuale.

Solicitanți eligibili:

Solicitanții trebuie să fie distribuitori cinematografici europeni implicați în activități comerciale destinate să aducă un film în atenția unui public larg pentru a fi exploatat în cinematografe și ai căror activități contribuie la realizarea obiectivelor menționate mai sus.

Programul este deschis, de asemenea, pentru acțiunile de cooperare bilaterală sau multilaterală care vizează țările sau regiunile selectate pe baza unor credite suplimentare plătite de aceste țări sau de aceste regiuni și a unor acorduri specifice care urmează a fi convenite cu țările sau regiunile respective.

Programul permite cooperare și acțiuni comune cu țările care nu participă la program, precum și cu organizațiile internaționale care sunt active în sectoarele culturale și creative, precum UNESCO, Consiliul Europei, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică sau Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale, pe baza unor contribuții comune pentru realizarea obiectivelor programului.

Pot fi selectate și propuneri ale unor solicitanți din țări din afara UE, cu condiția ca, la data deciziei de atribuire, să fi fost semnate acorduri care să stabilească modalitățile de participare a țărilor respective la programul instituit prin regulamentul menționat mai sus.

Acțiuni eligibile:

Schema de finanțare „Distribuție automată” se desfășoară în două etape:

1. Generarea unui fond potențial care să fie proporțional cu numărul de bilete de intrare cu plată vândute în perioada de referință (2014) la filmele europene non-naționale în țările participante la subprogramul MEDIA, care să nu depășească un plafon fix pe film și care să fie ajustat pentru fiecare țară;
2. Reinvestiții: fondul potențial generat astfel de fiecare societate trebuie să fie reinvestit în:
 - modulul 1: realizarea de filme europene non-naționale în coproducție;
 - modulul 2: cumpărarea – prin intermediul unor garanții minime, de exemplu a drepturilor de distribuție pentru filme europene non-naționale; și/sau
 - modulul 3: costuri de montaj (copii, dublare, subtitrare), costuri de promovare și costuri de publicitate pentru filme europene non-naționale.

Bugetul total disponibil este de 22 450 000 EUR.

Contribuția financiară a Uniunii nu poate depăși 40 %, 50 % sau 60 % din totalul costurilor eligibile, în funcție de naționalitatea filmului și de teritoriul de distribuție (a se vedea îndrumări).

e. FONDURI BILATERALE – oferite de asocierea unor guverne non-UE, dar în același areal economico-cultural cum ar fi: Elveția Norvegia, Islanda și Liechtenstein.

Guvernele țărilor amintite anterior, au derulat prin autorități de management formate cu ajutorul ministerului culturii și cultelor programe de finanțare în perioada 2006-2013, iar o parte din aceste programe se vor relua în perioada 2014-2020.

4.2.6 Finanțări rambursabile

a. Emisiune de obligațiuni municipale

Obligațiunile reprezintă o alternativă la soluțiile de creditare prin bancă, fiind instrumente folosite foarte mult în alte state. Această piață este la un nivel incipient de dezvoltare în România, dar în următorii 10 ani anticipăm o creștere foarte mare a acestui sector.

Oferă posibilități mai complexe de finanțare fiind pretate în special pentru proiectele de infrastructură, inclusiv cea culturală. Pot fi utilizate și pentru optimizarea bugetului local prin rambursarea unor credite bancare, ca o alternativă atractivă la refinanțare. În momentul de față Bursa de Valori București tranzacționează 34 de obligațiuni emise de autorități publice locale românești, principalii investitori în aceste titluri fiind fondurile de investiții și băncile.

Procedura de emitere publică a obligațiunilor municipale este reglementată și trebuie realizată printr-o Societate de Servicii de Investiții Financiare (SSIF). Societatea de Servicii de Investiții Financiare se ocupă de coordonarea tuturor operațiunilor legate de finanțarea prin obligațiuni:

- elaborarea prospectului de emisiune pe baza parametrilor stabiliți de comun acord cu autoritatea publică și a datelor primite de la aceasta;
- relația cu autoritățile pieței de capital;
- coordonarea operațiunilor de vânzare a obligațiunilor;
- elaborarea raportului de închidere a ofertei;
- listarea obligațiunilor;
- marketingul către investitori.

Firma emitentă a obligațiunilor stabilește, prin consultare cu societatea de intermediere și pe baza nevoilor proprii de finanțare, parametri emisiunii:

- valoarea totală a împrumutului obligatar;
- valoarea nominală și numărul obligațiunilor;
- dobânda la care se oferă obligațiunile;
- durata de viață și frecvența plăților;
- perioada de vânzare a obligațiunilor;
- modalitatea de garantare;
- listarea pe o piață organizată.

Pe baza acestor parametri și a informațiilor primite de la emitent, SSIF elaborează un document oficial de prezentare a firmei emitente și a obligațiunilor puse în vânzare, numit prospect de emisiune. Prospectul trebuie avizat de Comisia Națională a Valorilor Mobiliare (CNVM) - procedură de care se ocupa SSIF.

b. CROWDFUNDING – pentru proiecte specifice

Crowdfunding-ul este nu doar o soluție de finanțare ci și o strategie de marketing implementată fie înaintea, fie în timpul producției unui produs cultural, social sau politic. Până acum crowdfunding-ul s-a dezvoltat tacit de prin anul 2000. După zece ani de teste, eșecuri și succese, profitând de puterea din ce în ce mai mare a social media și a mediului online în general, această tehnică va exploda în viitorul apropiat și va fi o parte importantă din bugetele unor proiecte mari.

Cum funcționează întreg procesul de crowdfunding? Inițiatorii unui proiect creează în jurul lor o rețea socială căreia îi pune la dispoziție câteva servicii legate de proiect. Membrii rețelei oferă bani în schimbul serviciilor la care au acces, ajutând astfel crearea sau dezvoltarea produsului respectiv. În cel mai optimist caz vorbim de un sistem financiar foarte bine gândit, având în vedere că finanțarea de nișă asigură în mare parte distribuția ulterioară a produsului finit, fiind astfel departe de problema cheltuielilor inutile și eșecul proiectului vizat. Însă înainte de a lua în calcul crowdfunding-ul ca sursă de finanțare trebuie analizate atât punctele tari, cât și punctele slabe. Astfel, ca puncte tari avem:

- sursă de finanțare cu efort scăzut, prin inițierea unui proiect bine gândit; muncă fizică minimă, muncă intelectuală 100%;

- puterea social media, prin implicarea rețelelor de socializare cum sunt Facebook, Twitter; totodată social media înseamnă globalizare și facilitează accesul la un public foarte larg și de nișă;
- distribuția și promovarea sigură, prin realizarea unei strategii de marketing pentru a introduce pe piață produsul sau evenimentul final. În această situație există un public deja format în jurul produsului sau evenimentului, datorită rețelelor sociale și a investitorilor din spatele lui, astfel beneficiind de o promovare din „gură în gură” în care este implicat interesul personal al investitorilor.

Nu trebuie de neglijat nici punctele slabe ale crowdfunding-ului:

- puterea rețelei sociale create: există posibilitatea ca rețeaua creată în jurul produsului sau evenimentului să nu fie suficient de încheagată și s-ar putea ca suma de bani strânsă în acest mod să fie insuficientă;
- suma necesară: cu cât suma necesară este mai mare, cu atât crește și riscul de a nu putea strânge banii necesari. De aceea este mai prudent să se finanțeze o parte din proiect prin crowdfunding, iar cealaltă parte pe alte căi. Totuși un eveniment/proiect mai mic poate fi finanțat 100% prin crowdfunding;
- sistemul de recompensare: Dacă acest sistem nu este bine pus la punct riscul de a strânge prea puțini bani sau chiar deloc crește substanțial. În atragerea investitorilor este recomandată și recompensarea acestora, cât mai exactă, fără a pierde bani.

Conceptul de crowdfunding nu este deloc un element de noutate pentru țara noastră, Ateneul Român fiind astfel construit în anul 1886. La sfârșitul sec. al XIX-lea, sub sloganul „Dați un leu pentru Ateneu!” au fost strânși peste 500.000 de lei de aur, iar construcția a fost finalizată în doar doi ani, donatorii cei mai generoși fiind înscrși în litere de aur pe plăcile de marmură din sala Ateneului.

Acolo unde este necesară o cofinanțare rapidă, imposibil de acomodat de bugetul organizației din varii motive, o soluție de rezolvare rapidă este solicitarea donațiilor în schimbul unor beneficii ulterioare din partea donatorilor, care de cele mai multe ori sunt persoanele care își doresc foarte mult ca acest proiect să se întâmple.

Exemplu: Montarea unei piese de teatru în Suceava poate fi susținută de către locuitorii orașului care fie vor să vizioneze efectiv piesa, fie vor ca piesa să se joace și alți concetățeni să beneficieze de acest eveniment. Donațiile pot fi răsplătite cu: simple mulțumiri ale actorilor, afișe cu autograf, bilete gratuite, etc.

Actualmente în România activează mai multe platforme de crowdfunding, unele destinate exclusiv ONG-urilor și platformelor culturale:

- <http://www.kazuu.ro/>
- We-are-here.ro
- PotSiEu.ro
- Multifinantare.ro
- Crestemidei.ro

4.3 Evaluarea programelor culturale

Deși uneori conținutul cultural propriu-zis poate fi dificil de evaluat, aspecte ale modului de organizare și administrare a vieții culturale, aspecte de infrastructură sau de participare la viața culturală pot fi evaluate. Aceste evaluări sunt necesare pentru asigurarea continuității și dezvoltării vieții culturale, pentru alocarea inteligentă de resurse și pentru utilizarea instrumentelor potrivite pentru diferite situații.

Infrastructura culturală poate fi definită ca fiind totalitatea activelor fizice și a spațiilor care susțin activitățile culturale, găzduiesc și satisfac aceste activități și industrii culturale. Putem spune că există două tipuri de componente: vizibile (spațiile de desfășurare a evenimentelor culturale) și mai puțin vizibile (întreg suportul de creare și realizare care există în spatele componentelor vizibile). De ce avem nevoie de o evaluare a infrastructurii programelor culturale? Pentru că există câteva elemente, fără de care nu am putea avea o viziune obiectivă asupra calității unui eveniment cultural și dacă acesta a fost unul de succes sau nu.

Astfel, este necesar să facem o analiză amănunțită dacă pentru un eveniment sau o manifestare culturală sunt suficiente locuri pentru public, dacă accesul este facil, dacă echipamentele au funcționat, dacă sistemele de sonorizare au fost de calitate și sunetul a fost omogen, care au fost estimările cu costurile și dacă acestea au fost depășite. Metodologia unei evaluări a infrastructurii culturale este relevantă și în funcție de entitatea care efectuează evaluarea și pentru care rezultatul evaluării este relevant. Altfel, criteriile de evaluare pot să difere pentru un organizator de evenimente față de un operator sau un proprietar de infrastructură. De asemenea, o categorie aparte este dată de infrastructura educațională care trebuie să răspundă. O listă ne-exhaustivă a parametrilor care pot fi relevanți într-o evaluare a infrastructurii sunt prezentați în tabelul de mai jos:

Nr. crt.	Parametru evaluare	Relevanță
1	Nr. maxim de locuri / nr. maxim de persoane	Relevant în special pentru promotorul unui eveniment pentru care dimensiunea publicului este importantă
2	Nivelul de flexibilitate al spațiului / versatilitate	Dacă este o sală polivalentă sau monovalentă, modurile de amenajare a scenei, dacă sunt locuri pe scaune și dacă sunt fixe. Important pentru determinarea tipurilor de evenimente posibile
3	Dimensiunea scenei	Determină dimensiunea maximă a evenimentului
4	Căi de acces, utilități	Important pentru promotor, pentru forțe de ordine sau factori administrativi
5	Capacitate de expunere / expoziție	Relevant pentru galerii sau expoziții temporare, pentru spațiu publicitar

6	Sonorizare	Puterea instalată existentă, posibilitatea de instalare a unor sisteme de sonorizare, racorduri. Calitățile de rezonanță ale spațiului, configurația optimă pentru echipamente etc.
7	Infrastructura de iluminat	Dacă există sau se pot instala sisteme de iluminat potrivite evenimentului
8	Infrastructura de comunicații	Posibilitatea de interconectare cu rețele audio-vizuale și / sau internet.
9	Resurse de informare	În special relevante pentru infrastructura educațională
10	Gradul de ocupare (nr. de zile cu evenimente / 365)	Pentru organizator / promotor, pentru a-și planifica calendarul. Pentru operator / proprietar, pentru a determina cererea și caracteristicile ei.
11	Resurse Umane Specializate	Elevii în școlile de arta, profesorii lor, ansambluri artistice locale și zonale, organizații locale ce reunesc artiștii pe diverse arii culturale: artiști, muzicanți, dansatori, pictori, sculptori, dar și personal adiacent care deservește zona culturală (ex. sunetiști, operatori film, costumieri, designerii/fabricanții decorurilor).
12	Cheltuieli Bugetare pentru Cultură	Cheltuieli pentru cultură rezervate în bugetele locale / număr de locuitori. Ponderea cheltuielilor pentru cultură în totalul bugetului local de cheltuieli (%).
13	Cheltuieli Private pentru Cultură	Bugete ale companiilor locale, multinaționale sau ONG-uri care aleg să investească în activități culturale cu scopul de a-și promova fie produsele sau serviciile, fie brand-ul sau influența (pentru ONG-uri).
13	Gradul de Utilizare a Resurselor	- spectatori de cinema (la 100 locuitori); - spectatori la filarmonică (la 100 locuitori); - spectatori la operă (la 100 locuitori); - spectatori la teatre muzicale (la 100 locuitori); - spectatori la teatre de păpuși; - spectatori la teatre dramatice; - spectatori pe stadioane / esplanade / locuri amenajate temporar.

14	Rentabilitatea Activităților culturale	Orice eveniment cultural produce și o valoare pecuniară care nu trebuie neglijată, din contră, trebuie găsite varii metode de dezvoltare și optimizare a veniturilor din activitățile culturale. Așadar, putem evalua evoluția următorilor indicatori: Pe termen scurt (1-6 luni): - venituri la buget din urma încasărilor pentru bilete; - taxe plătite pentru: amplasarea de scene, bannere, afișe, reclame; - taxe și contribuții aferente salariilor actorilor / personalului auxiliar, inclusiv pază și ordine publică; - impozite și taxe plătite datorită unei creșteri temporare a consumului pentru: cazare, transport, masă, divertisment. Pe termen mediu (6 – 12 luni): - creșterea numărului de angajați în domeniul culturii; - creșterea numărului de angajați în domenii conexe activităților culturale; - creșterea veniturilor la buget provenite din drepturile de autor (pentru evenimente înregistrate și difuzate prin diverse canale media). Pe termen lung (1 – 5 ani): - recuperarea unor investiții în infrastructură vor duce la creșterea veniturilor din taxe și impozite și / sau la noi investiții în infrastructura culturală; - creșterea veniturilor la buget din activități culturale; - cristalizarea unei industrii culturale capabilă să crească veniturile la bugetul local.
----	--	--

De asemenea, publicul sau consumatorul de cultură joacă un rol important în procesul de evaluare al unui program cultural, deoarece evenimentele desfășurate trebuie să corespundă cererii culturale. Gama de calitate a conținutului poate să fie variată, să pornească de la evenimente cu caracter elitist, adresându-se preponderent cunoscătorilor, consumatorilor inițiați etc., dar și de la evenimente de cultură „pop” destinate unor categorii mult mai largi. Pregătirea și planificarea unui eveniment trebuie să țină cont de caracteristicile grupului țintă. Importanța evaluării unui program cultural din punctul de vedere al publicului constă în posibilitatea de a îmbunătăți și crește gradul de participare la diverse evenimente culturale, atingerea unui grad de recurență și continuitate a inițiativei. Astfel, trebuie să analizăm deopotrivă numărul brut de participanți și traficul generat, dar și gradul de mulțumire al publicului în urma evenimentului.

O evaluare preliminară a publicului se poate face după următorii parametri:

Nr. crt.	Parametru evaluare	Relevanță
1	Numărul total de participanți	În special pentru evenimente statice, cu derulare continuă. Expunere față de publicitate.
2	Ponderarea temporală a numărului de participanți	Măsoară modul în care se concentrează vizitatorii / participanții pe diferite segmente de timp în desfășurarea evenimentului.
3	Gradul de utilizare a sălii (nr. efectiv de locuri / nr. max.)	Un indicator de succes al evenimentului. Permite dimensionarea corectă a resurselor. Reflectă și dacă infrastructura este adecvată.
4	Proporția de participare localnici / vizitatori	Reflectă nivelul de atractivitate pentru persoane străine. Se poate extinde și pe segmente suplimentare de proveniență.
5	Participare efectivă / estimare	Indicatorul principal de succes al evenimentului.
6	Distribuția pe categorii de vârstă	Reflectă numărul de participanți de diferite vârste raportat la numărul total de participanți Ajută la conturarea grupului țintă.
7	Gradul de mulțumire	Factor subiectiv, realizat prin sondare.

Orice program cultural trebuie să fie evaluat atât din punct de vedere cantitativ, dar și calitativ prin referințe la infrastructura utilizată, la participanți dar și din alte perspective precum echipa de implementare, valoarea adăugată pentru organizație / oraș sau eficiența costurilor.

Evaluarea performanțelor echipei de implementare este una din condiții pentru a asigura sustenabilitatea pe termen lung a activității culturale a unei organizații. Fiecare proiect al unei organizații este un prilej de evaluare a structurii organizatorice și a filozofiei de management aplicată. Evaluarea membrilor din echipă se poate face de către conducere, de către sponsori, de către un evaluator independent sau prin autoevaluare.

Managerul are un rol determinant în evoluția organizațională și în atingerea obiectivelor. Este rolul lui de a:

- stabili obiectivele și de a monitoriza gradul de atingere a lor;
- crea o agendă de lucru a grupului;
- stabili linii directe pentru diferite operațiuni, proceduri de lucru;
- desemna sarcini și responsabilități;
- încuraja implicarea corespunzătoare a membrilor din echipă;
- clarifica pașii care trebuie urmați, instrucțiunile date către echipă sau alte aspecte legate de implementare;
- gestiona termenele limită, livrabilele și alocarea de resurse;
- interveni atunci când echipa se abate de la obiectivele propuse sau misiunea organizației.

Pentru ceilalți membri din echipă, (auto)evaluarea trebuie să includă criterii care indică nivelul de calitate în livrarea serviciului cultural, dar și integrarea în organizație.

1. Criteriul misiune și viziune:

- este suficient de clară misiunea și viziunea organizației / a programului / proiectului?
- conducerea poate articula suficient de bine principiile de respectare a viziunii?
- există o metodă de contabilizare a realizărilor individuale și de grup în raport cu misiunea?

2. Criteriul planificare

- organizația are un plan strategic care este legat direct de viziune?
- obiectivele sunt trasate SMART (specific, măsurabil, realizabil, concentrat pe rezultat și cu o limita de timp)?
- este resursa de timp suficientă sau supradimensionată?
- există instrumentele necesare de finanțare?
- se pot utiliza instrumente de colectare a datelor (focus grup, interviu, recenzie, observație directă, etc)?
- care este gradul de flexibilitate al agendei?
- există un mecanism de management al riscurilor?

3. Criteriul calitativ

- există standarde de calitate care pot fi urmărite?
- există suficiente resurse umane sau materiale pentru finalizarea sarcinii?

4. Criteriul participare

- organizația înțelege nevoile publicului?
- organizația înțelege factorii care pot să influențeze opinia publicului?
- există parteneriatele necesare cu alte organizații sau la nivel instituțional pentru livrarea serviciului?

5. Criteriul vizibilitate

- organizația are un set de contacte cu parteneri media?
- există o strategie pentru implementarea unei imagini a evenimentului / organizației ?
- interesul participanților este monitorizat din punct de vedere statistic (trenduri în achiziția de bilete, orele preferate de vizitare etc.)?
- există o prezență suficientă și satisfăcătoare pe internet?
- există instrumentele necesare pentru feedback, relații cu clienții sau căi de comunicare cu publicul?

6. Criteriul financiar

- organizația ține cu acuratețe o evidență a bugetelor proiectelor?
- organizația dispune de rezerve financiare, sau de surse stabile și sigure de venituri?
- dacă apare un deficit operațional, există pârghiile necesare pentru finanțarea acestuia?
- au fost explorate toate posibilitățile de finanțare?
- care este mixul de finanțare (public, privat, donații etc.)?
- există un sistem de recompensare pentru donatori?
- este corectă contribuția financiară pentru fiecare membru din echipă?

7. Criteriul resurse umane

- sunt disponibile resurse umane pentru toate sarcinile operaționale?
- există o politică de resurse umane (recrutare, perfecționare profesională etc.)?
- care sunt fluctuațiile de personal și cauzele acestora?

Atât în organizarea evenimentului cultural cât și în evaluarea acestuia trebuie să ținem cont de obiectivele urmărite, formulate astfel încât să poată fi cuantificabile și urmărite de echipa coordonatoare, de sponsori sau susținători, aceștia având un rol cheie în buna desfășurare a evenimentului, de furnizorii conținutului artistic / cultural dar și mass-media. Toate părțile trebuie să conlucreze pentru ca evenimentul să fie unul de succes. Printr-o evaluare corectă se poate schimba percepția și imaginea despre ceea ce reprezintă și ce vor să transmită anumite programe culturale, se poate identifica un public dornic de cultură, parteneriate publice și private sau o schimbare a percepției cetățenilor despre orașul în care trăiesc, precum și abordări noi în modul de evaluare și consultare a diverselor programe culturale.

Numărul de voluntari cooptați pentru fiecare proiect reprezintă un indicator clar privind atractivitatea ofertei culturale a organizației. Ca strategie de îmbunătățire a activității, organizația trebuie să identifice acele resorturi de atragere a unui număr optim de voluntari raportat la nevoile operaționale. Numărul brut de voluntari reprezintă un indicator calitativ din perspectiva nevoilor organizației și cantitativ din perspectiva imaginii față de exterior. Alte instrumente de măsurare calitativă sunt percepția publicului față de eveniment, nivelul de atractivitate a ofertei culturale sau recenziile criticilor.

O etapă esențială este, de asemenea o evaluare financiară a programului cultural. Aici se poate realiza o radiografie a proiectului prin comparația propunerii inițiale cu rezultatele unei evaluări ex-post, atunci când avem și alți indicatori disponibili. Astfel, evaluatorul trebuie să estimeze suficiența sau insuficiența resurselor bugetate, eficiența structurii de finanțare (inclusiv cu structurarea pe surse de proveniență) precum și efectul real al resurselor consumate. Indicatorul buget total per participant reflectă efortul financiar pentru fiecare beneficiar al programului cultural. Prin stabilirea unor praguri calitative se poate evalua pe termen lung care programe culturale adaugă valoare și care nu.

Mass-media poate promova în mod activ evenimentul cultural prin articole de profil, promovare TV etc., elemente ce ne pot ajuta în evaluarea ulterioară a programului cultural. Fluxul mesajelor oferite în piață de mass-media poate determina publicul larg într-o măsură mult mai mare decât promotorii unui eveniment cultural, să participe sau nu la acesta.

Evaluarea impactului în media oferă și o perspectivă a eficienței strategiei de marketing. Organizația poate să obțină informații foarte utile prin analizarea unor indicatori precum:

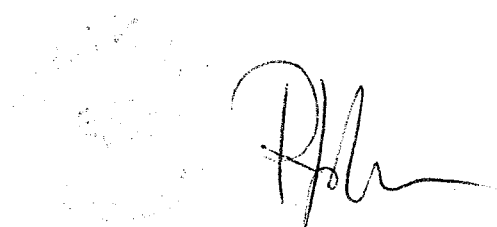
- numărul de vizitatori pe pagina web;
- numărul de apariții în presă;
- gradul de acoperire al evenimentului prin mijloace audio-vizuale;
- numărul de vizualizări pe youtube sau alte website-uri similare;
- activitatea de pe rețelele de socializare.

Toate aceste informații prezintă nu doar un instrument de evaluare a succesului unui program cultural, dar reprezintă și un punct forte în atragerea de sponsori.

Performanța culturală a unui oraș este în strânsă legătura cu dezvoltarea economică a acestuia, acest lucru evidențiindu-se și în educația cetățenilor care au acces la o paletă variată de programe și activități culturale. Evaluarea programelor culturale are un rol important și în susținerea și îmbunătățirea acestora în viitor, de aceea este necesar ca o mare varietate de organizații să fie implicate (instituții publice și private, universitatea, școlile) și să conlucreze pe bază de parteneriate. Caracterul evolutiv al activităților culturale ne arată că avem nevoie de mai multă flexibilitate și în modul de evaluare. Instituțiile orașului trebuie să susțină programele culturale și să țină cont de o serie de repere pe care să le includă în programul de evaluare care să permită alocarea inteligentă a bugetelor pentru acest sector în sens larg și pentru fiecare eveniment în sens restrâns.

O evaluare corectă va permite atingerea următoarelor puncte:

- promovarea și creșterea accesibilității și gradului de conștientizare a culturii în rândul localnicilor și turiștilor prin folosirea tehnologiilor cele mai potrivite și investiții în infrastructuri;
- creșterea sistematică și sustenabilă a numărului, intensității și calității programelor culturale, cu un efect imediat și direct în nivelul de bunăstare și mulțumire a cetățenilor;
- adaptarea strategiei de dezvoltare economică, pentru a integra recomandările culturale, răspunzând la: nevoile locuitorilor de cazare, divertisment și oportunități variate de cumpărături, integrarea culturii în cadrul strategiei de dezvoltare economică;
- integrarea culturii în politica municipalității prin: încurajarea turismului prin susținerea diverselor festivaluri și evenimente și promovarea patrimoniului cultural, furnizarea de servicii și facilități pentru a consolida resursele culturale din comunitate, promovarea excelenței în artă publică și design;
- atragerea persoanelor creative și a industriilor creative prin: extinderea promovării on-line prin intermediul rețelelor de socializare, blog-uri etc., participarea la conferințe cu tematică, dar și găzduirea acestora;
- îmbogățirea spațiilor publice prin: îmbunătățirea și dezvoltarea unor programe de spectacole și evenimente de stradă, armonizate cu resursele culturale deja existente;
- dezvoltarea unei prezențe on-line la nivel profesional prin: existența în format digital a tuturor documentelor de natură istorică și culturală a orașului, posibilitatea cetățenilor de a interacționa îndeaproape cu cultura și arta orașului;
- identificarea punctelor forte care să asigure orașului vizibilitate prin: protejarea clădirilor de patrimoniu, diversificarea bunurilor culturale, promovarea programelor și dezvoltarea celor existente în ceea ce privește traseele care reflectă bogăția și patrimoniul bogat pe care îl are Suceava, într-un mod plin de viață și atractiv;
- creșterea nivelului de civism și de implicare a cetățenilor în viața cotidiană a orașului.

4.4 Bune practici și măsuri pentru continuitate culturală

Demersul strategic inițiat de către noi în privința renașterii vieții culturale a orașului Suceava trebuie susținut din cât mai multe direcții (administrație publică, organizații de afaceri, licee și universitate, voluntari, ONG-uri) și pentru un orizont cât mai larg de timp, pentru ca efectul implementării strategiilor de dezvoltare să poată fi caracterizat prin prisma continuității și dinamismului.

În sensul celor invocate anterior, puterea creativă și ambiția tuturor vârstelor, cu precădere a tineretului, pot fi valorificate și mai apoi "absorbite" de către oraș în sine și susținute ca bune practici pentru perpetuum mobile cultural. De altfel, Internetul și tehnologia devin instrumente valoroase ce pot ajuta la captarea pe un suport durabil, înfrumusețarea, conservarea și transmiterea actelor culturale creative către celelalte generații. Demararea activităților cu specific cultural și inițierea unor proiecte de acest tip a fost și este fundamentală pentru locuitorii orașului și pentru educația culturală a acestora. Între activitățile pe care le considerăm fundamentale pentru continuitatea culturală a orașului susținem:

- ✓ Contractarea, de către administrația locală, a unor artiști care să conceapă lucrări de artă pentru oraș.
- ✓ Organizarea unor târguri culinare, de obiecte meșteșugărești, în care să fie integrată prezentarea unor obiceiuri și tradiții specifice locului.
- ✓ Organizarea unor cursuri de bucătărie tradițională, de creat/cusut măști populare, ii și costume populare și de încondeiat ouă.
- ✓ Organizarea unor ateliere meșteșugărești / reînvierea meșteșugurilor specifice și demonstrații live ale acestora (sculptură în piatră, cojocărie, cusutul mărgelilor, prelucrarea lânii, a cânepii și a lemnului).
- ✓ Crearea covoarelor din resturi de materiale textile.
- ✓ Workshop-uri care să evidențieze diferențele etnice și împărtășirea acestora cu celelalte etnii conlocuitoare.
- ✓ Workshop-uri despre Cetatea de Scaun și rolul lui Ștefan cel Mare în dezvoltarea Moldovei.
- ✓ Proiectarea (în cetate sau în pădurea Zamca) a unor filme istorice/educative.
- ✓ Amenajarea bibliotecii județene în vederea organizării unor întâlniri cu scopul de a informa tinerii cu privire la importanța cărții în viața lor socială.
- ✓ Organizarea de piese de teatru în inima cetății.
- ✓ Organizarea de șezători folclorice – reînvierea practicilor / obiceiurilor / tradițiilor descrise de Simion Florea Marian.
- ✓ Realizarea unor flyere cu istoricul / evenimentele inedite din oraș, de tipul: *Știați că...?*
- ✓ Informarea asupra drepturilor și obligațiilor față de spațiul public.
- ✓ Realizarea unei platforme care să se poată consolida între autorități, operatorii culturali și public, cu scopul de a informa în timp util, constant și actualizat cu privire la evenimentele culturale și educative din oraș.
- ✓ Pregătirea unor ghizi specializați și trimiterea lor în comunități pentru a furniza mai multe informații despre ineditul oraș și despre activitățile culturale ce se vor desfășura.
- ✓ Introducerea în școli a opționalelor de Istorie a Moldovei.

- ✓ Realizarea unor concursuri de povești / basme care să aibă caracter național și internațional, spre exemplu: „Pas cu pas în lumea lui Ștefan Vodă”, iar finalitatea să fie o excursie în județul Suceava/Bucovina.
- ✓ Organizarea de comparații între basme internaționale, europene și românești.
- ✓ Organizarea unor concursuri de film – scurtmetraj despre urmașii lui Ștefan cel Mare.
- ✓ Organizarea unor tabere de creație, sculptură, pictură, muzică, artă dramatică, cultură și civilizație românească în inima Moldovei la care să poată participa tinerii din toate regiunile țării.
- ✓ Organizarea unor expoziții de pictură/sculptură în gara Burdujeni.
- ✓ Lectură în tren/autobuz, oră de istorie la cetate, oră de religie în biserică, pictura icoanelor pornind de la erminiile bizantine.
- ✓ Ecologizarea pădurii Zamca.
- ✓ Plantarea copacilor/selectarea responsabilă a deșeurilor.

Încurajarea inițiativelor privind evenimentele culturale, târgurile hand made, serile de film sau întâlnirile în cetate reprezintă criteriul fundamental pentru o continuitate a vieții culturale a orașului și totodată reprezintă măsurile luate de societate pentru binele ei, cât și pentru al celor ce ne moștenesc. Între posibilele rezultate ale bunelor practici, anterior menționate, deducem o serie de efecte de impact între care:

- ✓ *Asigurarea unui suport cultural și etnografic tinerelor generații și totodată acoperirea nevoii de persoane care să învețe și să se califice în meserii dintre cele mai vechi și frumoase, care încep să se piardă în umbra noilor profesii/meserii.*
- ✓ *Valorificarea potențialului cultural existent la nivel culinar, etnografic și folcloric și asigurarea transmiterii vechilor îndelungate către generațiile viitoare.*
- ✓ *Solidificarea patrimoniului cultural existent prin activitățile amintite mai sus care să asigure conservarea obiceiurilor și tradițiilor și informarea publică corectă a cetățenilor.*
- ✓ *Stimularea interesului celor tineri și foarte tineri pentru vechile tradiții și obiceiuri și educarea acestora în spiritul respectului pentru ceea ce înseamnă etnografia și folclorul regiunii Bucovina, cât și stimularea lor în vederea dezvoltării unor noi produse culturale.*
- ✓ *Reînvierea patrimoniului istoric prin intermediul acțiunilor de creativitate, prin teatru și film sub auspiciul lui Ștefan cel Mare.*
- ✓ *Multiplicarea căilor de acces către informații relevante cu privire la fundamentul etnic și religios al orașului.*
- ✓ *Protejarea și ecologizarea mediului înconjurător în toate acțiunile/activitățile culturale întreprinse.*

O bună practică esențială pentru mobilizarea mediului cultural este accesarea personalităților de cultură care pot influența semnificativ modul și direcția de evoluție culturală a orașului. Reprezintă o resursă foarte valoroasă de a genera schimbare atât în percuția locală cât și cea națională sau internațională a orașului.

Includem, în cele ce urmează o listă ne-exhaustivă cu persoane din domeniul cultural care pot avea o contribuție la dezvoltarea culturală a orașului.

Dramaturgi/scriitori:

Matei Vişniec – dramaturg si poet
Carmen Veronica Steiciuc – scriitor
Norman Manea - scriitor
Arthur Suciuc – scriitor
Doru Mihai Mateiciuc – poet
Mircea A. Diaconu – critic literar
Viorica Petrovici – scriitor
Elena Brândușa Steiciuc – translator
Alexandru Ovidiu Vintilă – poet

Isabel Vintilă – critic literar
Constantin Hrehor - scriitor
Mihaela Grădinaru – poet
Liviu Popescu – poet
Doina Cernica – scriitor
Angela Furtună – scriitor
Sabina Fînaru – critic literar
Liviu Dorin Clement – poet
Elena Maria Cuşnir – scriitor
Rodica Mureşan – critic literar

Sculptori si pictori:

Lucia Puşcaşu – pictor
Mihai Pânzaru PIM - grafician
Pusa Pâslaru (Pusa Pâslaru-Ionescu)
– pictor
Sorin Baciuc – pictor
Dumitru Rusu – pictor
Camelia Rusu Sadovei – pictor
Cristina Hreamătă – pictor
Viorica Moruz – pictor
Ana-Maria Ovadiuc – pictor
Nucu Benţa – sculptor

Vasile Anghel Siminiuc - pictor
Constantin Severin – pictor
Ioan Bodnar – pictor
Radu Bercea – pictor
Iulian Asimionesei – pictor
Gabriel Baban – pictor
Cătălin Alexandru Chifan – pictor
Oana Ruxandra Hrişcă – pictor
Niculai Moroşan – pictor
Alexandra Stela Juduc - pictor
Ioan Rareş Ursache - sculptor

Fotografie:

Sorin Onişor - artist fotograf
Gabi Marian – artist fotograf
Victor Traian Rusu – artist fotograf
Oti Boingeanu – artist fotograf

Film:

Radu Ignătescu- regizor film

Muzică:

Leonard Boga (in acte, Leonard
Nicolae Boga) – dirijor
Ionuţ Țanța –trompetist
Muzica populară
Sofia Vicoveanca (Sofia Fusa,
căsătorita Micu)
Călin Brăteanu
Sorin Filip
Laura Erhan

Alexandru Recolciuc
Andreea Haisan
Viorel Leancă
Alexandru Havriliuc,
Alexandru Pugna,
Anghelina Timiş Lungu,
Ana Ilca Mureşan,
Andrei şi Margareta Bărbos,
Claudia Martinică,

Constantin Bahrin,
Cornelia Ciobanu,
Dan Doboș,
Doru Farcaș,
Leonard Zamă,
Pamfil Roată,
Nicoleta Hafiuc,
Adriana Bucevski,
Silvia Zagoreanu,

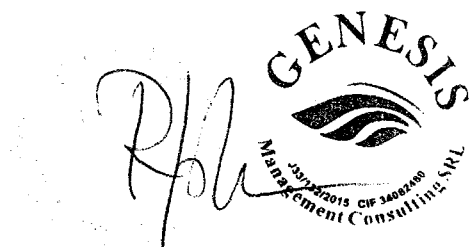
Lenuța Rusu,
Manuela Pohoăță,
Ghiorghiță Rotaru,
Vasilica Maruneac,
Doru și Anamaria Cotos,
Dana Dancilă,
Andreea Chisăliță,
Mihaela Cajvan.

Arta spectacolului de teatru:

Alexandru Arșinel - actor

Anamaria Olaș –actor

Geanina Herghelighiu (în acte, Voroniuc Iuliana-Geanina) – regizor artistic

5. Concluzii și măsuri prioritare

Strategia de Dezvoltarea Culturală și Creativă a Municipiului Suceava 2015 – 2025 reprezintă un prim reper într-un demers pe cât de amplu, pe atât de important nu doar pentru Suceava și Bucovina, cât pentru întreaga țară.

Imaginați-vă doar reapariția unor noi generații de scriitori de talia lui Eminescu, Labiș, Creangă, muzicieni precum Ciprian Porumbescu, sculptori precum Brâncuși sau Irimescu, artiști plastici, actori, arhitecți, designeri, ingineri, dezvoltatori software, graficieni software, care să fie produsul ecosistemului Cultural și Creativ propus în momentul de față prin prezenta strategie.

Da, este posibil ca în urma dezvoltării infrastructurii fizice menționată anterior, din sala polivalentă a Sucevei, tinerii suceveni să ajungă pe scena Royal Albert Hall, iar de acolo din nou în Suceava pentru a oferi admiratorilor de peste hotare șansă de a vedea originile artistului lor preferat, ceea ce l-a inspirat, modelat și propulsat către un alt nivel. Privind pragmatic, artiștii pot susține economia locală prin aflulxul de vizitatori pe care îl creează efectiv și care odată atrași pe plaiurile bucovinene pentru un concert, piesă de teatru, lansare de carte, vernisaj, sau alte acțiuni culturale vor continua să revină și vor populariza bogățiile spirituale și materiale ale Bucovinei.

Cultura și Creativitatea livrează o valoare inalienabilă, iar beneficiul pentru generațiile viitoare este asigurat dacă această valoare este exploatată asemenea unei resurse și se folosește infrastructura industriilor culturale pentru o cât mai bună transformare din resursă în avuție. „Antreprenorialul Cultural” este un concept care trebuie dezvoltat și aplicat la nivelul municipiului Suceava și al zonei metropolitane, iar datoria noastră este de a cataliza apariția de noi resurse, prin crearea ecosistemului menționat anterior, urmărind următoarele obiective:

- Dezvoltarea infrastructurii culturale a municipiului Suceava;
- Comunicarea și cooperarea extinsă între autoritățile administrației locale;
- Întărirea capacității instituționale a organismelor și organizațiilor publice cu scop cultural, ca factor esențial în furnizarea unei oferte culturale cetățenilor;
- Consolidarea patrimoniului cultural și istoric, material și imaterial, prin acțiuni de restaurare, prezervare, protejare, informare etc., pentru asigurarea moștenirii culturale către generațiile viitoare.
- Valorificarea potențialului patrimoniului cultural existent, inclusiv și în mod special a relației cu zona culturală a Bucovinei;
- Promovarea inovației educaționale în sectorul de învățământ, ca factor esențial de construire și transmitere a culturii;
- Identificarea și valorificarea oportunităților de finanțare a sectorului cultural;
- Explorarea identității culturale locale într-un context de multiculturalitate;
- Depunerea candidaturii orașului Suceava la inițiativa „Capitală Europeană a Culturii 2021” a Uniunii Europene

Marele avantaj pe care îl are orașul Suceava este tocmai abundența de resurse Culturale și Creative, iar generațiile actuale trebuie să ofere un exemplu de utilizare cât mai profitabilă a acestora, utilizând atât resursele alocate din bugetul local în perioada 2015-2025 cât și fondurile structurale disponibile în perioada 2014-2020 și exemplificate pe larg în conținutul prezentei strategii. Prezentarea istoriei orașului Suceava în cuprinsul prezentei strategii are rolul de a arăta pe de o parte istoria sinuoasă a orașului, precum și importanța unei guvernări politice care să dorească evoluția pe termen lung a unui oraș cu viziune.

Măsurile prioritare în Strategia de Dezvoltarea Culturală și Creativă a Municipiului Suceava 2015 – 2025 sunt următoarele:

1. Abordarea problematicii dezvoltării culturii într-o formulă instituționalizată și depolitizată.
2. Reformarea ofertei culturale pentru a marca trecerea de la un sistem dependent de subvenții la unul care generează valoare și venituri și se auto susține.
3. Alocarea din bugetul local a resurselor necesare pentru dezvoltarea obiectivelor propuse în prezenta strategie și realizarea de investiții rentabile în sectorul cultural în baza potențialului evidențiat în acest document strategic.
4. Crearea unei structuri operaționale care să se ocupe de implementarea strategiei culturale a orașului Suceava 2015-2025 și internaționalizarea orașului Suceava;
5. Crearea unei structuri non-profit care să stimuleze implicarea tuturor entităților prezente la nivel local în vederea stimulării vieții culturale și creative a municipiului;
6. Identificarea de formule de finanțare și demararea lucrărilor pentru infrastructuri esențiale orașului:
 - Sala Polivalentă
 - Curtea Domnească
 - Amenajarea Parcului Zamca
 - Parcul Șipote
 - Amenajarea Râului Suceava
 - Muzeul de Artă
7. Reabilitarea Infrastructurii culturale existente:
 - Cetatea de Scaun a Sucevei
 - Casa de Cultura a Sindicatelor
 - Muzeul Satului
 - Sala de spectacole „Dom Polski”
 - Biblioteca I.G. Sbierea – digitalizarea acesteia;

Realizarea unui document strategic pentru acest sector echivalează cu un noul start dat culturii și creativității în orașul Suceava, un moment istoric care are potențialul de a declanșa nu doar o renaștere culturală ci și în plan economic și social.

